

ALTA BANKA AD BEOGRAD

UNITED NATIONS GLOBAL COMPACT

IZVEŠTAJ O NAPRETKU

april 2021.

Izvršni odbor

Beograd, 5.april 2021. godine

IZJAVA O STALNOJ PODRŠCI

U uslovima kada globalna kriza izazvana pandemijom COVID 19 ponovo aktualizuje važnost društveno odgovornog poslovanja i održivog razvoja za subjekte poslovne sfere, za velikim zadovoljstvom predstavljamo dvanaesti izveštaj o napretku Alta banke a.d. Beograd.

Novim Izveštajem o napretku simbolički i konkretno potvrđujemo našu trajnu vrednosnu i stratešku orijentisanost prema principima odgovornog biznisa i ciljevima održivog razvoja. Ova izjava o podršci, koja je integralni segment novog izveštaja o napretku Alta banke, in continuo odražava nastojanje naše Banke da svoju poslovnu filozofiju i kulturu trajno veže za principe društveno odgovornog poslovanja (DOP), kojima pristupa razvojno i adaptibilno, a ključni činilac podsticaja takve poslovne filozofije je članstvo u Globalnom dogovoru UN, vodećoj svetskoj mreži koja promoviše principe odgovornog biznisa i ciljeve održivog razvoja.

Sveobuhvatno, razvojno i metodološki dosledno implementiramo principe DOP u svoje poslovne aktivnosti i razvojna dokumenta, uporedo sa konceptom integralnog održivog razvoja, čime profilishemo i jačamo svoju poziciju društveno odgovornog i tržišno respektabilnog subjekta na domaćem i regionalnom tržištu bankarsko-finansijskih usluga. Konkurentnu poziciju na dinamičnom tržištu finansijskih usluga gradimo u sinergijskoj povezanosti uspešnih poslovnih rezultata i dobrih finansijski pokazatelj sa progresivnim pristupom principima korporativne društvene odgovornosti i održivosti.

Nastavili smo da potvrđujemo osnaženu /lidersku poziciju banke na polju i održivog razvoja koja je osnažena u aktuelnom periodu poslovanja koji se vezuje za promenu akcionarskoj strukturi kapitala, odnosno prodaju državnog udela respektabilnoj finansijskoj instituciji ALTA Pay Group d.o.o. Prateći savremene tokove procesa digitalizacije, Banka kreira profil dinamične, mobilne, adaptibilne i tržišno respektabilne finansijske organizacije koja pruža širok set proizvoda i usluga heterogenoj strukturi svojih klijenata, podstičući inovativnost svojih kadrova, uz stalnu edukaciju o savremenim modelima poslovanja i dr.

Održivu tržišno konkurentnu poziciju na dinamičkom tržištu bankarsko-finansijskih usluga sagledavamo korelaciji sa progresivnim pristupom prema principima korporativne društvene odgovornosti (KDO) i ciljevima održivog razvoja. Sledeći ove strateške smernice, Banka aktivno doprinosi i ostvarivanju razvojnih i strateških ciljeva naše zemlje, koji uključuju i strateške evropske integracione procese, ali i implementaciju globalnih razvojnih programa-Agende 2030 i dr. Biti tržišno konkurentan, ali i istovremeno socijalno odgovoran i održiv su dve ključne paradigme naše poslovne i razvojne orijentacije.

DOP postaje ključni segment poslovne kulture i filozofije koja promoviše novi položaj, značaj i odgovornost poslovnih subjekata u savremenom društvu. To je proces u kome kompanije usklađuju svoje odnose sa raznovrsnim društvenim akterima koji mogu imati uticaja na njihovo poslovanje. Korporativnu društvenu odgovornost sagledavamo kao celovitu posvećenost održivosti privrednog razvoja kroz saradnju sa zaposlenima, lokalnom zajednicom i društvom u celini. Korporativni uspeh se ne može više sagledati bez povezanosti sa društvenim razvojem.

Istinska posvećenost KDO utiče na pozitivne rezultate u kvantitativnom i kvalitativnom smislu, veću tržišnu vrednost privrednog subjekta, veći broj klijenata, bolji kvalitet proizvoda i usluga, kreaciju novih proizvoda i usluga koji su rezultat primene principa KDO i dr. Društvena odgovornost kompanija postaje važan faktor njene ukupne vrednosti na tržištu i nove konkurentnosti. Novi biznis model suštinski menja identitet poslovnih subjekata i kulturu poslovanja, jer se ekonomsku vrednost meri i na osnovu kriterijuma društvene odgovornosti. Jedino tako profilisana poslovna zajednica može aktivno da doprinese ostvarivanju novih ciljeva održivog razvoja. Pojam održivog razvoja usko je vezan uz društveno odgovorno poslovanje jer promovisanje društveno odgovorne prakse u privrednom okruženju olakšava ostvarenje principa održivog razvoja, kao holističkog koncepta. Globalni ekonomski, socijalni i ekološki izazovi podstakli su reforme poslovnih i razvojnih strategija u pravcu promovisanja korporativne održivosti. Društveno odgovorno poslovanje je instrument tranzicije prema ekonomskoj, socijalnoj i ekološkoj održivosti na lokalnom, nacionalnom, regionalnom i globalnom nivou.

Članstvom u Globalnom dogovoru UN obavezali smo se da poštujemo i implementiramo deset osnovnih principa ove dobrovoljne globalne mreže, koji se odnose na zaštitu ljudskih i radnih prava, zaštitu životne sredine i borbu protiv korupcije. Dužni smo takođe da unapređujemo i svoje interne procedure i korporativnu praksu na ovim poljima. Istovremeno, aktivan status u Globalnom dogovoru podrazumeva prihvatanje, u evolutivnom smislu, koncepta društveno odgovornog poslovanja kao integralnog dela modernog biznisa, što zahteva stalnu aktivnu podršku aktivnostima i inicijativama ove mreže na lokalnom, nacionalnom, regionalnom i globalnom nivou. Time se doprinosi unapređenju politika i korporativne prakse u na polju DOP i tranziciji prema održivosti kao novoj evolutivnoj fazi u razvoju savremenog biznisa. Zalažemo se da nacionalna mreža Globalnog dogovora UN podstiče dijalog i partnerstva između različitih subjekata javnog, poslovnog i nevladinog sektora koji doprinose promovisanju principa društveno

odgovornog poslovanja i Agende UN 2030. Da bi se navedeno ostvarilo nužno je uvažavati i komparativno sagledati reprezentativne prakse i iskustva različitih privrednih subjekata- članica Globalnog dogovora UN, koje primenjuju programe koji doprinose Ciljevima održivog razvoja.

Objavljivanjem nove publikacije “Kako naše članice doprinose ostvarivanju Ciljeva održivog razvoja” u organizaciji nacionalne mreže Globalnog dogovora UN, koja je prezentirana na skupštini nacionalne mreže decembra 2020.godine sa primerima dobre prakse više poslovnih subjekata članica nacionalne mreže, uključujući i praksu Alta banke se afirmiše proaktivno delovanje društveno odgovornih subjekata u Republici Srbiji u implementaciji Agende 2030.

Afirmišući ovu poslovnu orijentaciju koja se zasniva na principima KDO, Banka prema našem uverenju, kreativno odgovara i na negativne efekte globalne krize izazvane pandemijom COVID 19, pozicionirajući se kao važan subjekat promocije zdravog biznisa i korporativne održivosti. Navedena ocena dobija na značaju u uslovima zdravstvene krize koja je imale negativne efekte u svim sferama društva, a posebno u poslovnoj sferi. Mišljenja smo da je umesto pasivnog odnose prema primeni razvojnih programa na međunarodnog nivou, u sadašnjem kriznom trenutku od izuzetne važnosti kao prioritet postaviti ostvarivanje ciljeva iz Agende UN 2030. Agenda je globalni sporazum kojim se utvrđuju univerzalni, sveobuhvatni programi delovanja svih država članica UN, uključujući i njihove politike na planu ostvarivanja novih ciljeva održivog razvoja. Za uspešno sprovođenje Programa, države članice UN su dužne da pruže konkretan doprinos putem različitih aktivnosti/mera javne sfere, poslovnog sektora i NVO. Partnerstva su ključni katalizator globalne solidarnosti za održiv razvoj , te sledstveno tome i izmena koncepta globalnog partnerstva u smislu participacije relevantnih stakeholdera javne sfere, NVO i poslovnog sektora. Istovremeno, sadržaj aktivnosti/mera pojedinačne države je determinisan stepenom ekonomsko-socijalnog razvoja, razvijenošću poslovnog ambijenta, nacionalnim specifičnostima, kulturnim identitetom, odnosno ukupnim resursima (personalni i institucionalni) kojima raspolaže odnosno država za primenu Programa. Globalni ciljevi i zadaci održivog razvoja su nedeljivi, odnose se na ceo svet i univerzalno su primenljivi. Svaka država pojedinačno odlučuje kako da globalne ciljeve uvede u nacionalne planove, procese, politike i strategije.

Sledstveno navedenom, Agenda nije razvojna platforma koja obavezuje države članice UN, već je adresat ciljeva i društveno odgovorna poslovna zajednica. Napredna implementacija principa KDO u segmentima ljudskih prava, radnih standarda, zaštite životne sredine i antikorupcije, pozicionira poslovnu zajednicu kao ključnog činioca održivog , integralnog razvoja. Savremena biznis zajednica ima posebnu odgovornost kako bi se sačuvao neophodan nivo socijalne kohezije u uslovima primene međunarodnih i nacionalnih mera u borbi protiv virusa COVID 19. Iako su još nema sinhronizovanog odgovora na globalnu krizu, po našoj oceni ne može se dovesti u pitanje primenu ključnih univerzalnih i regionalnih dokumenata posvećenih održivom razvoju. Ponovo je važno ukazati na značaj solidarnosti, humanosti, globalnih-regionalnih i sub-regionalnih

partnerstava, kako bi se na pravi način zaštitio ljudski kapital koji je ključni faktor razvoja u XXI veku. Svesni smo da se aktualizuje pitanje postajanja globalne solidarnosti u zaštiti zdravlja svetske populacije, kao važnog cilja Agende 2030. Važno je afirmisati inicijative i programe koje promovišu principe društveno odgovornog poslovanja i održivog razvoja, ali i povezuju sve sfere društva u cilju ostvarivanja mira, prosperiteta i održivog razvoja. U takvim uslovima važna je brza reakcija privatnog sektora u pružanju podrške zdravstvenom sektoru koji je neposredno uključen u borbu sa pandemijom. Solidarnost i humanost umesto pasivnog odnosa prema svim kriznim izazovima i posledicama krize na ekonomskom i socijalnom nivou.

Saglasni smo da se savesnim i odgovornim učešćem poslovne sfere u zajedničkim pitanjima društvene zajednice ne poništava njena autonomnost niti težnja ka profitabilnosti i tržišnoj respektabilnosti. Sledstveno tome, moraju se uvažiti iskustva kompanija - članica Globalnog dogovora UN u Srbiji koje već realizuju programe koji doprinose nekom od ciljeva održivog razvoja. Novi ciljevi održivog razvoja u narednih 15 godina su faktor podsticanja dijaloga, partnerstava i zajedničke akcije građana, grupa, pokreta, organizacija i institucija koje rade u različitim oblastima.

ALTA banka a.d. Beograd je proaktivno delovala u cilju ublažavanja negativnih efekata pandemije i preduzima sve mere i akcije kako bi se sačuvalo zdravlje zaposlenih, klijenata i svih drugih subjekata na koje utiče naše poslovanje. Potvrdili smo važnost humanosti i solidarnosti, pružajući značajnu pomoć u nabavci medicinske opreme (respiratora) za potrebe lečenja bolesnika zaraženih virusom COVID19. Podsećamo da je u okviru cilja 3 održivog razvoja usmerenje na promociju zdravog života, ali i prevenciju i kontrolu bolesti, uz nužnost unapređenja zdravstvenog sistema i kvaliteta zdravstvene zaštite. Uspešno upravljanje ovom krizom povećava i poverenje u institucije koje su u funkciji promovisanja miroljubivih i inkluzivna društava za održivi razvoj. Sadržaj 16. cilja, odnosno podciljeva i smernica ukazuje da je potrebno uspostaviti kooperativni odnos između različitih struktura društveno-privrednog okruženja u cilju ostvarenja inkluzivnog društva bez marginalizacije ili diskriminacije. Ovaj cilj održivog razvoja objedinjuje gotovo sve principe Globalnog dogovora koji se zasnivaju na poštovanju ljudskih prava i radnih standarda, zaštiti životne sredine i borbi protiv korupcije. Ovim uočava povezanost koncepta KDO, korporativne održivosti, održivog razvoja i inkluzivnog društva.

Mreža Globalni dogovor ne sagledava korporativnu društvenu odgovornost, samo kao korporativnu filantropiju već je tumači kao celovitu posvećenost održivosti privrednog razvoja kroz saradnju sa zaposlenima, lokalnom zajednicom i društvom uopšte, u cilju poboljšanja kvaliteta života. Buduće promene organizacione strukture mreže i sprovođenje Revizije strategije razvoja Globalnog dogovora UN 2020. godine uvođenjem biznis modela, po našoj oceni, treba da doprinese snažnijem doprinosu biznis zajednice u procesu tranzicije prema društvu socijalne, ekonomske i ekološke održivosti. Pripremljenost i profilisanje savremene poslovne zajednice kao društveno odgovorne je preduslov za implementaciju ciljeva održivog razvoja u suštinskom i vrednosnom smislu.

Za Republiku Srbiju su ostvarivanje Agende UN 2030 i Agende pristupanju EU - dva uzajamno povezana procesa. U tom cilju ukazujemo na povezanost i važnost dva dokumenta Agende UN 2030. u tzv. Zelenog dogovora EU, kao odgovora Unije na ciljeve Agende. Zeleni dogovor postavlja ciljeve održivosti u središte evropskih politika i mera. Ključni deo dokumenta je uspostavljanje nove strategija rasta koja se zasniva na transformaciji Unije u pravedno i prosperitetno društvo sa modernom, konkurentnom privredom zasnovanoj na efikasnoj potrošnji resursa, uz cilj da 2050. godine ne bude emisija gasova sa efektom staklene bašte , odnosno da privredni rast ne bude povezan sa potrošnjom resursa. Evropski zeleni dogovor postavlja cilj da Evropa bude prvi klimatski neutralni kontinent do 2050. Ovaj dokument se uključuje samo od 27 država-članica članica EU, već se obraća i partnerima i zemljama kandidatima, posebno regionu tzv. Zapadnog Balkana. Ekonomska kriza izazvana pandemijom COVID virusa još više je naglasila neophodnost cirkularne ekonomije i važnost novih digitalnih tehnologija, kao instrumenta novog socijalnog i ekonomskog povezivanja u uslovima smanjenje mobilnosti i ograničenih socijalnih kontakata.

U novom dvanaestom izveštaju se detaljno elaboriraju aktivnosti Banke kao lidera u promociji principa KDO i novih ciljeva održivog razvoja na eksternom i internom nivou. Izdvajaju se naše angažovanje okviru različitih struktura nacionalne mreže Globalnog dogovora i njenog Upravnog odbora, radne grupe za ciljeve održivog razvoja i dr. (eksterni nivo), ali i autonomne, interne aktivnosti Banke koje normativno i funkcionalno doprinose jačanju naše pozicije društveno odgovornog poslovnog subjekta posvećenog integralnim ciljevima održivog razvoja. Fokus najvećeg dela naših aktivnosti na polju DOP jeste odgovor na krizu izazvanu pandemijom COVID 19 uz osnaženu korelaciju sa internim i eksternim stejkholderima. Presumptio takvih aktivnosti jeste naša pozicioniranost u grupi poslovnih subjekata za koje je društveno odgovorno poslovanje legitimacija uspešnosti na novim osnovama. Konceptu KDO ne pristupamo parcijalno, već integralna primenjujemo principe Globalnog dogovora u korelaciji sa novim ciljevima održivog razvoja i savremenim konceptom korporativnog upravljanja. Ovim se društveno odgovorno poslovanje definiše kao razvojna i strateška komponenta upravljanja.

Uključeni smo u sve aktivnosti nacionalne mreže Globalnog dogovora usmerene na sprovođenje Nove strategije razvoja Globalnog dogovora UN 2020. Dokument ima za cilj da unapredi organizaciju i rad lokalnih mreža radi potpunijeg ostvarenja svih 10 principa Globalnog dogovora i novih ciljeva održivog razvoja. Po našoj oceni, za nacionalnu mrežu je od bitnog značaja da se reorganizacija odvija postepeno uz jasno definisane aktivnosti i ciljeve, uz napomenu da bi promena statusa mreže u međunarodnu organizaciju uslovlila značajne promene, ne samo u pogledu forme organizovanja, već i u pogledu obaveza budućih članica. Kao aktivna članica Globalnog odgovora uključeni smo u programe koje organizovao glavni ofis mreže u New York, od kojih ističemo on line program SDG Ambitions u trajanju od 6 meseci, fokusiran na kreiranje novih reprezentativnih poslovnih modela koji su rezultat primene izabranih ciljeva održivog razvoja.

Sintetičkim povezivanjem finansijskih i nefinansijskih indikatora u prezentaciji poslovnog profila i rezultata Banke (pored poslovnih izveštaja dostavljamo svim zainteresovanim stakeholderima i Izveštaj o društveno odgovornom poslovanju), ne zanemarujemo odgovoran odnos prema svim potencijalnim rizicima ugrožavanja ljudskih prava i životne sredine, kao i prema upravljanju potencijalnim rizicima koruptivnog delovanja. Ovim kreativno doprinosimo korelativnoj vezi poslovnih ciljeva korporativnog sveta i koncepta održivog razvoja.

Stalno unapređujemo prakse obaveštavanja svih zainteresovanih grupa i održavanje dijaloga sa zaposlenima o različitim pitanjima koja se odnose na principe KDO. U tom smislu, konstantno podstičemo edukaciju zaposlenih u cilju unapređenja znanja o savremenim bankarskim operacijama i principima odgovornog poslovanja, posebno u segmentima zaštite životne sredine, borbe protiv korupcije, zaštite ljudskih prava, radno-pravne regulative, ali i osnaženja compliance funkcije i sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma. Nastavljamo da unapređujemo bezbednosnu kulturu zaposlenih i uvodimo savremene tehničke i bezbednosne uslove rada. Značajna komponenta našeg pozicioniranja kao lidera u promociji principa DOP-a, posebno 10. principa - borbe protiv korupcije, je sveobuhvatan i koherentan Antikorupcijski program. Normativni aspekt potvrde pozitivne orijentacije Banke prema principima KDO i zdravog-etičkog biznisa su i Kodeks korporativnog upravljanja i Kodeks profesionalnog ponašanja zaposlenih Banke. Integralna primena ova dva krovna interna dokumenta sa jasno definisanim nadležnostima i odgovornostima doprinose stalnom unapređenju poslovne etike, antikorupcijske kulture i koncepta „zdravog“ biznisa, koji su suština novog modela poslovanja i korporativne održivosti.

Društveno odgovorno poslovanje zahteva i etičko ponašanje koje je u funkciji ulaganja u održivi razvoj. Održiv razvoj podrazumeva i solidaran i human odnos prema ugroženima, koji stalno potvrđujemo pružanjem podrške tog grupaciji populacije, a posebno lečenju dece. Podržavamo različite inicijative čiji sadržaj i rezultati odražavaju naša stremljenja prema promovisanju održivog razvoja i fundamentalnih principa Globalnog dogovora.

U oblasti zaštite životne sredine dalje unapređujemo višegodišnju saradnju sa Specijalnim rezervatom prirode Rezervat Uvac d. o. o. Nova Varoš, podrškom projektu hranilišta za beloglavog supa, koji je simbol jednog od najbogatijih prirodnih rezervata Republike Srbije.

Kao značajan osnivač Humanitarne fondacije „Za dečje srce“, nastavili smo da pružamo punu podršku aktivnostima ove humanitarne organizacije, koja je istovremeno i izraz naše trajne opredeljenosti prema univerzalnim etičkim poslovnim principima. Od osnivanja 1992. godine do danas, Fondacija potvrđuje svoje ciljeve i misiju stalnim aktivnostima usmerenim na prikupljanje pomoći radi kvalitetnijih uslova operativnog lečenja, rehabilitacije i socijalne adaptacije najmlađih pacijenata sa urođenim srčanim manama.

Sa zadovoljstvom zaključujemo da su principi DOP osnova naše poslovne i razvojne orijentacije. Integritet i etičnost, poštovanje normativnog okvira, promocija vrednosti zdravog biznisa i novih ciljeva održivog razvoja, kreiranje novih proizvoda koji implementiraju vrednosti odgovornog biznisa su premise našeg reprezentativnog pozicioniranja među društveno odgovornim subjektima finansijskog sektora Republike Srbije. Vrednosna orijentacija prema principima KDO, zdravog biznisa i održivog razvoja obezbeđuju proaktivnu ulogu Alta banke u sprovođenju ključnih strateških ciljeva naše zemlje, kao što su evropski integracioni procesi ali i primena univerzalnih i regionalnih programa posvećenih održivom razvoju.

Vladimir Čupić, predsednik

„Evropski zeleni dogovor je naša nova strategija rasta, odgovor na Agendu 2030, to je rast koji daje više nego što oduzima. Pokazuje kako transformirati naš način života i rada....., tako da živimo zdravije i svoje poslovanje učinimo inovativnim. Svi možemo biti uključeni u tranziciju i svi možemo imati koristi od prilika. Odlučni smo da uspemo zbog ove planete i života na njoj – zbog prirodnog nasleđa Evrope, biodiverziteta, naših šuma i mora, pokazujući ostatku sveta kako da se bude održiv i konkurentan..“ Ursula fon der Lajen, predsednica Evropske komisija

PRIMENA OSNOVNIH PRINCIPA GLOBALNOG DOGOVORA UN I AKTIVNOSTIMA ALTA BANKE SA OCENOM REZULTATA I PREDLOGOM DALJIH AKTIVNOSTI

UVODNE NAPOMENE

1. Potvrđujući koncept korporativne društvene odgovornosti kao integralni deo svoje poslovne filozofije i razvojne strategije, u dvanaestom Izveštaju o napretku predstavljamo reprezentativnu-lidersku poziciju banke kao društveno odgovornog subjekta bankarskog-finansijskog sektora, koja na mikro i makro nivou doprinosi održivom razvoju.

U ovom izveštaju izlažemo ukupne aktivnosti banke koje ilustruju integralnu i progresivnu primenu deset principa Globalnog dogovora UN i koje su dijalektički povezane sa konceptom održivog razvoja. Naše proaktivno učešće u mreži Globalnog dogovora označava dinamičan-evolutivan proces u kojem smo potvrđujemo našu vitalnost i održivost na konkurentnom tržištu bankarsko-finansijskih usluga, ali i spremnost na odgovorimo na sve izazove društvenih i strukturnih promena, ali i globalnih zdravstvenih, ekonomskih i ekoloških kriza. Opredelili smo se da aktivno doprinosimo ciljevima održivog razvoja, koji nije ostvariva bez odgovornog - etičkog biznisa, brige za potrebe različitih društvenih grupa i zdravlje najmlađe populacije, ali i zdravu životnu sredinu i dr.

Implementirajući korporativnu društvenu odgovornosti u strategiju razvoja Banke, potvrđujemo nužnost transformacije domaće poslovne zajednice u smislu njenog core biznisa, kroz kreaciju proizvoda koja podrazumeva uključivanje principa društveno odgovornog poslovanja, ali i pozitivnog vrednosnog i etičkog određenja prema pitanjima održivog razvoja. KDO označava posvećenost kompanija da doprinese održivosti privrednog razvoja, sarađujući sa zaposlenima, lokalnom zajednicom i društvom u cilju poboljšanja kvaliteta njihovog života. Biti društveno odgovoran, ne znači samo ispunjavanje zakonskih obaveza, već ići dalje i ulagati još više u ljudski kapital, okruženje i odnose sa svim zainteresovanim stranama tj. sa zaposlenima, akcionarima, kupcima, dobavljačima, konkurentima, lokalnom zajednicom, vladom i nevladinim organizacijama.

Korporativna društvena odgovornost ima za cilj da podstiče pozitivne, odnosno smanjuje negativne efekte poslovanja na prirodno i socijalno okruženje. Korporativnu društvenu odgovornost možemo smatrati i sredstvom koje treba da doprinese razvoju društvenog blagostanja kroz: poštovanje ljudskih prava i radnih standarda; održivi razvoj i zaštitu životne sredine na lokalnom, regionalnom i globalnom nivou; veću odgovornosti i etičko poslovanje, ali produbljivanje partnerstva i dijaloga između subjekata i zainteresovanih grupa koji su angažovani

u ostvarivanju opštih društvenih i ekonomskih ciljeva. Kompanije koje posluju po modelu DOP, prilikom donošenja poslovnih odluka nemaju za cilj samo stvaranje profita, već uzimaju u obzir uticaj njihovih odluka na zajednice u kojima posluju, na potrošače i životnu sredinu. Socijalno odgovorno poslovanje donosi novu dimenziju i obavezu za kompanije na dobrovoljnoj osnovi.

Posebno je naglašavamo značaj aktivnosti mreže UN Globalnog dogovora u promeni neoliberalnog stava da isključivo profit doprinosi razvoju. Kompanije ne mogu biti neutralne prema socijalnim i ekološkim pitanjima, jer one deluju u određenoj sredini i svojim aktivnostima utiču na mnoge aspekte socijalnog i prirodnog okruženja.

Društveno odgovorno poslovanje i održivi razvoj postaju centralno pitanje modernog poslovanja, kojeg prati promena strateškog pristupa prema društveno odgovornom poslovanju. Umesto sagledavanja kao troška i ograničenja, DOP predstavlja priliku za inovaciju, investiranje u budućnost i sticanje konkurentne prednosti. DOP više nije vizija već realno novi model poslovanja, koji evoluirao prema konceptu korporativne održivosti.

Održiv razvoj predstavlja oblik društvene i strukturalne društvene transformacije koji uvažava odnos ekonomskog rasta i neobnovljivih prirodnih resursa. Procesi globalizacije i integracioni evropski tokovi još više su aktuelizovali koncept i stvarnost održivog razvoja u njegovom kompleksnom sadržaju, kao usklađeni integralni ekonomski, tehnološki socijalni i kulturni razvoj sa uslovima prirodne sredine. Održivi razvoj podrazumeva rešavanje: privrednih problema, problema siromaštva i nezaposlenosti, problema obrazovanja i zdravlja ljudi, razvoja ljudskih naselja, primenu ekoloških tehnologija, promene u načinu potrošnje, ekološki menadžment, razvoj institucija i nauke u cilju održivog razvoja. Uz poštovanje principa održivog razvoja, paralelno korespondiraju tri osnovne pretpostavke: - pravo ljudskih bića na zdrav i produktivan život u harmoniji sa prirodom; - države imaju suvereno pravo da koriste svoje resurse odnosno prirodna bogatstva na način koji neće štetiti životnoj sredini drugih zemalja ali će odgovarati njihovom privrednom razvoju; - povoljni međunarodni odnosi koji bi omogućili otvoren međunarodni ekonomski sistem koji štiti interese svih, i doprinosi razvoju celokupnog globalnog sistema zaštite životne sredine.

Izdvajaju se tri aspekta održivog razvoja: - ekonomska održivost, - ekološka održivost i - socijalna održivost. Prvi aspekt podrazumeva ekonomski rast i razvoj, drugi obuhvata integritet ekosistema i brigu o njihovom kapacitetu i bioraznolikosti, dok poslednji obuhvata vrednosti kao što su jednakost, osposobljenost, dostupnost i učešće pojedinaca u društvenom životu. Pored ove tri komponente, uvodi se i četvrta dimenziju, to jest kulturnu održivost koja uključuje poštovanje kulturnog diverziteta u uslovima integralnog razvoja. Ponekad se kao posebna dimenzija prepoznaje prostorna održivost – balansiranost u razvoju ruralno-urbanih područja.

Do usvajanja Agende 2030, ranije globalne razvojne strategije nisu dovoljno uvažavale ulogu poslovnog sektora u kreiranju održivosti, odnosno bila je minimizirana uloga biznisa u ostvarivanju održivog razvoja. Imajući u vidu socijalne i ekološke posledice poslovnih operacija, pokrenuta je rasprava o promeni uloge biznis sektora u ostvarivanju održivosti.

Razvojna Agenda 2030 je na novim osnovama postavila ciljeve održivog razvoja, koji su kreirani kroz dug konsultativni proces. Ovaj proces je omogućio da se na globalnom nivou uključe

građani i različiti društveni i ekonomski akteri i da iskažu mišljenje o problemima sa kojima se suočavaju, kao i da iznesu svoju viziju sveta u kakvom žele da žive. Agenda podstiče široki društveni dijalog oblikujemo tu viziju. Globalni ekonomski i ekološki izazovi su uticali na spoznaju da Milenijumske razvojne ciljeve 2000-2015. treba zameniti novim univerzalnim razvojnim ciljevima koji traže integrisana rešenja. Sledstveno tome bilo je nužno je na novi način definisati saradnju unutar međunarodne zajednice, insistiranjem na globalnim obavezama u cilju „stvaranja bolje budućnosti za ljude kroz koncept održivog razvoja“. Ona je na novim osnovama postavila ciljeve održivog razvoja, koji su kreirani kroz dug konsultativni proces. Koordinisana i integrisana primena novih ciljeva održivog razvoja, koji više nisu usmereni samo na zemlje u razvoju već na celokupnu međunarodnu zajednicu, uvod je u realizaciju dokumenta :*”Transformisanje našeg sveta: Agenda održivog razvoja do 2030...”*

Agenda obuhvata 17 osnovnih ciljeva i 169 podciljeva. Osnovni ciljevi razvojne Agende su: Cilj 1. Okončati siromaštvo svuda i u svim oblicima; Cilj 2. Okončati glad, postići bezbednost hrane i poboljšanu ishranu i promovisati održivu poljoprivredu, Cilj 3. Obezbediti zdrav život i promovisati blagostanje za ljude svih generacija ; Cilj 4. Obezbediti inkluzivno i kvalitetno obrazovanje i promovisati mogućnosti celoživotnog učenja; Cilj 5. Postići rodnu ravnopravnost i osnaživati sve žene i devojčice ; Cilj 6. Obezbediti sanitarne uslove i pristup pijaćoj vodi za sve , Cilj 7. Osigurati pristup dostupnoj, pouzdanoj, održivoj i modernoj energiji za sve; Cilj 8. Promovisati inkluzivan i održiv ekonomski rast, zaposlenost i dostojanstven rad za sve: Cilj 9. Izgraditi prilagodljivu infrastrukturu, promovisati održivu industrijalizaciju i podsticati inovativnost Cilj 10. Smanjiti nejednakost između i unutar država ; Cilj 11. Učiniti gradove i ljudska naselja inkluzivnim, bezbednim, prilagodljivim i održivim ; Cilj 7. Osigurati pristup dostupnoj, pouzdanoj, održivoj i modernoj energiji za sve ;Cilj 8. Promovisati inkluzivan i održiv ekonomski rast, zaposlenost i dostojanstven rad za sve; Cilj 9. Izgraditi prilagodljivu infrastrukturu, promovisati održivu industrijalizaciju i podsticati inovativnost; Cilj 10. Smanjiti nejednakost između i unutar država; Cilj 11. Učiniti gradove i ljudska naselja inkluzivnim, bezbednim, prilagodljivim i održivim;Cilj 12. Obezbediti održive oblike potrošnje i proizvodnje ; Cilj 13. Preduzeti hitnu akciju u borbi protiv klimatskih promena i njenih posledica; Cilj 14. Očuvati i održivo koristiti okeane, mora i morske resurse za održiv razvoj;; Cilj 15. Održivo upravljati šumama, suzbiti dezertifikaciju, zaustaviti i preokrenuti degradaciju zemljišta i sprečiti uništavanje biodiverziteta; Cilj 16. Promovisati miroljubiva i inkluzivna društva za održivi razvoj, obezbediti pristup pravdi za sve i izgraditi efikasne, pouzdane i inkluzivne institucije na svim nivoima; Cilj 17. Učvrstiti globalno partnerstvo za održivi razvoj.

Agenda je globalni sporazum sui generis karaktera, kojim se utvrđuju univerzalni, sveobuhvatni programi delovanja svih država članica UN, uključujući i njihove politike na planu ostvarivanja novih ciljeva održivog razvoja. Za uspešno sprovođenje Agende, države članice UN su dužne da pruže konkretan doprinos putem različitih aktivnosti aktivnosti/mera javne sfere, poslovnog sektora i NVO. Sadržaj pojedinačnih aktivnosti/mera pojedinačne države determinisan stepenom ekonomsko-socijalnog razvoja, nacionalnim specifičnostima, kulturnim identitetom, odnosno ukupnim resursima (personalni i institucionalni) kojima raspolaže država za primenu Programa. Države članice su dužne da izveštavaju UN o realizaciji razvojne Agende na godišnjem

nivou. Partnerstva su ključni katalizator globalne solidarnosti za održiv razvoj, te sledstveno tome i izmena koncepta globalnog partnerstva u smislu participacije relevantnih zainteresovanih grupa javne sfere, NVO i poslovnog sektora. Ključni subjekti u kreiranju modela novih partnerstava su UN Globalni dogovor u saradnji sa UNDP i međunarodnim razvojnim institucijama. Države potpisnice se obavezuju da ciljeve „nacionalizuju“, što znači da preciziraju sopstvene ciljeve koji ispunjavaju kriterijume i doprinose ostvarenju globalnih ciljeva. Takođe se obavezuju da uspostave nacionalne okvire za sprovođenje i praćenje rezultata, radi postizanja tako „nacionalizovanih“ ciljeva. Odgovornost za njihovo ispunjavanje preuzimaju svi slojevi društva – ne samo vlada, nego i poslovna i akademska zajednica, drugi zainteresovani akteri, i civilno društvo. Globalni razvoj se može postići samo ako se njegovi ciljevi (17 osnovnih i 169 pod-ciljeva) prihvate na nivou pojedinačnih zemalja i ugrade u nacionalne razvojne politike. Ciljevi i ciljevi karakteristični za jednu zemlju trebalo bi da budu podržani pokazateljima napretka koji su relevantni na lokalnom nivou, kako bi se pratili rezultati njihovog dostignuća.

Javne politike za sprovođenje Ciljeva održivog razvoja treba da holistički posmatraju potrebe razvoja koje mogu biti socijalne, ekonomske, kulturne ili povezane sa životnom sredinom. Npr., javne politike za borbu protiv siromaštva (Cilj 1) ne mogu se svesti isključivo na povećanje prihoda. Javne politike za borbu protiv siromaštva treba da se bave svim dimenzijama ovog problema deduktivnim metodom, kao što je nedostatak obrazovanja i zdravstvene zaštite, isključenost iz sistema socijalne zaštite, isključenost iz javne sfere, zanemarivanje kulturnih potreba i dr. Holistički i sinergetski pristup predstavlja suštinu načela po kome niko nije izostavljen. Agenda 2030 obuhvata smernice i standarde za redovno preispitivanje i sagledavanje ostvarenog napretka. Globalni napredak u vezi sa ciljevima održivog razvoja procenjivaće se na osnovu skupa dogovorenih indikatora. Podrazumeva se da države mogu da usvoje indikatore prihvatljive za lokalni nivo, kako bi mogle da prate svoj nacionalni napredak. U mnogim zemljama su osnovane nacionalne radne grupa za Ciljeve održivog razvoja sa svrhom koordinacije, usmeravanja i sprovođenja ciljeva održivog razvoja.

2. Imajući u vidu ciljne evropske integracione procese i otvaranje više pregovaračkih poglavlja u procesu pristupanja naše zemlje EU, a u okviru promocije društveno odgovornog poslovanja i novih ciljeva održivog razvoja, podsećamo na aktivnosti Unije usmerene na osnaživanje KDO u državama-članicama u evolutivnom pogledu, sa posebnim osvrtom na transparentnosti i obavezu izveštavanja o nefinansijskim indikatorima.

U svim dokumentima Unije posvećenim DOP navodi se da društveno odgovorno poslovanje može imati pozitivan uticaj na ostvarenje strateških ciljeva kako bi Unija postala najkonkurentnija i najdinamičnija, na znanju zasnovana, ekonomija na svetu. U tzv. „Zelenom izveštaju“ (2005.godine), Komisija ovaj poslovni koncept definiše kao skup aktivnosti preduzeća usmerenih ka ispunjenju pravnih obaveza definisanih zakonom i ugovorima, ali i aktivnosti kojima preduzeće ispunjava obaveze, koje ne proističu iz formalno-pravnog okvira, kao što su ulaganje u razvoj ljudskog kapitala, zaštita životne sredine i unapređenje odnosa sa svim interesnim grupama. Sledstveno tome DOP ima dve dimenzije: internu i eksternu.

KDO postaje jedan od prioriteta koncepta EU, koja teži da ga osnaži sa ciljem kreiranja uslova za održiv razvoj, odgovorno postupanje poslovnih subjekata i trajnu zaposlenost na srednji i dugi rok. Akcionim planom za sprovođenje Strategije EU o DOP (2011-2014), društvena odgovornost kompanija bila je definisana kao odgovornost kompanija za njihov uticaj na društvo. Savremeno društvo zahteva doprinose i odgovornost. Samo društveno odgovorne kompanije mogu da proaktivno deluju i doprinose oblikovanju zdravijeg i povoljnijeg poslovnog ambijenta. Rezultat takvog proaktivnog delovanja je i afirmacija zdrave konkurentnosti. Naime, konkurentna sposobnost kompanija uslovljena je okruženjem i okolnostima u kojima posluju. Postizanje konkurentnosti u uslovima globalizovanog tržišta je složen proces. Ulaganjem u društvo kompanije investiraju u kreiranje zdravog poslovnog okruženja koje će pomoći istovremeno i njihovom razvoju. KDO nije kratkoročni plan poslovnih subjekata, već predstavlja trajno opredeljenje kompanija. U takvim okolnostima neophodno je da javna sfera obezbedi podsticajno poslovno okruženje.

Prema osnovnom ugovornom okviru, Unija će ostvarivati koncept održivog razvoja koji simbolizuje ravnotežu između ekonomskog rasta, socijalne-tržišne ekonomije, velike konkurentnosti i pune zaposlenosti, socijalnog napretka, visokog nivoa zaštite životne sredine. Održiv razvoj je povezan sa naučnim i tehnološkim napretkom i poštovanjem socijalne pravde, rodne ravnopravnosti, solidarnosti između generacija i dr. Unija će težiti da unapredi ekonomsku, socijalnu i teritorijalnu koheziju i solidarnost između država-članica. Ostvarivanje ekonomske, socijalne i teritorijalne kohezije između država-članica je dijalektički povezano sa poštovanjem kulturnog i jezičkog diverziteta Evrope. Evropska komisija je posvećena održivom razvoju i implementira ciljeve UN Agende 2030 kroz operacionalizaciju politika, kroz korišćenje sredstava iz odgovarajućih fondova i kroz primenu upravljačkih instrumenata. Komisija prati uporedno i primenu Strategije EU i kroz model tzv. Komunikacije sa institucijama Unije i državama-članicama iznosi predloge modaliteta primene ciljeva održivog razvoja na Evropskom/nacionalnom/regionalnom/lokalnom nivou.

S obzirom na komplementarnost EU strategije 2020 i Nove UN razvojne agende koje suštinski istovetno pristupaju konceptu održivog razvoja, Komisija kreira instrumente za povezivanje ova dva strateška dokumenta u koherentan celovit okvir sa određenim prioritetima.

Strategija Evropa 2020 je usmerena na tri međusobno povezana prioriteta:

- Pametna rast - razvoj ekonomije zasnovane na znanju i inovacijama (naučno-tehnološka istraživanja i razvoj, inovacije, obrazovanje i digitalno društvo).
- Održiva rast - istovremeno podstiče konkurentnost i proizvodnju koja se efikasnije odnosi prema resursima.
- Inkluzivni rast – bolje učešće na tržištu rada, borba protiv siromaštva i socijalna marginalizacija.

Važno je istaći da odgovornost za sprovođenje strategije EU 2020 imaju ne samo nacionalne, regionalne i lokalne vlasti, već i svi činioци u društvu: predstavnici biznisa, sindikata, profesionalnih udruženja i nevladinih organizacija. Biznis sektor postaje aktivni participant kroz

delovanja različitih mreža-foruma za promociju KDO na nacionalnom i regionalnom nivou i kroz transektorska partnerstva. Strategija Evropa 2020 nije usmerena samo za države članice EU, već predstavlja i značajan dokument i države kandidate. Strategija Unija 2020 je postavila okvire koji će omogućiti efikasniju primenu Agende 2030 na transnacionalnom i nacionalnom nivou. Ovim se osnažuje princip održivosti koji je definisan primarnim pravom.

Odgovor Unije na Agendu 2030. će obuhvatiti dva područja: prvo je uključivanje ciljeva održivog razvoja u Evropski politički okvir, a drugo je početak razmatranja daljeg razvoja i preispitivanje dugoročne vizije Unije i usmerenja sektorskih politika posle 2020. godine. U tom cilju, Komisija će delovati na pripremi nove regulative kako bi se sveobuhvatnije u postojeće i nove politike uključila tri stuba održivog razvoja: društveni, ekološki i privredni. Da bi se oblikovao prostor za okupljanje različitih učesnika iz javnog i privatnog sektora, Komisija je pokrenula platformu na kojoj će se pratiti i razmenjivati najbolje poslovne prakse u primeni ciljeva održivog razvoja u različitim sektorima na nacionalnom/evropskom nivou.

Ciljevi održivog razvoja uključeni su u 10 prioriteta Evropske komisije. Ključne mere Agende 2030 su :uključivanje ciljeva održivog razvoja u politike i inicijative EU-a na svim nivoima pri čemu je održivi razvoj vodeće načelo u svim politikama Evropske komisije, redovno izveštavanje o napretku EU-a u primeni ciljeva OR, napredak u primeni agende 2030. u saradnji sa vladama država članica EU-a, Evropskim parlamentom, drugim evropskim institucijama, međunarodnim organizacijama, organizacijama civilnog društva, građanima i drugim učesnicima, pokretanje [platforme](#) preko koje se razmenjuju najbolje prakse primene ciljeva OR u različitim sektorima na nacionalnom i na nivou Unije, razvoj dugoročnije vizije za razdoblje posle 2020.

Po oceni eksperata Komisije, Agenda 2030 može unaprediti aktuelni model razvoja uspostavljen Strategijom 2020. Nova agenda će biti u središtu predloga seta novih zakona o cirkularnoj ekonomiji i biće osnov za buduću reviziju strategije Evropa post 2020. Unija teži liderstvu u primeni Agende 2030, pri čemu će vlade država članica davati izveštaje o napretku u primeni novih ciljeva održivog razvoja na godišnjem nivou. Unija će zahtevati integralnu primenu 17 Ciljeva, uz obavezu postizanja pune zaposlenosti, okončanja svih oblika diskriminacije, povećanje udela obnovljivih izvora energije i smanjenje potrošnje resursa u različitim sektorima, očuvanje i obnovu ekosistema, obnovu industrije i infrastrukture kako bi postale održive i dr. Unija će težiti smanjenju negativnih ekoloških uticaja na globalnom nivou kako bi se podstakao održiv razvoj u nerazvijenim zemljama. Uporedo sa ovim pristupom, Komisija poziva na veću transparentnost politika DOP, koje su sistemski povezane sa aktivnostima usmerenim na promociju nove razvojne agende.

„Novim evropskim konsenzusom o razvoju“ usvojenim 2017.godine potvrđuju se ciljevi Unije u razvojnom pogledu a to je iskorenjivanje siromaštva primarni cilj Evropske razvojne politike, koja u potpunosti integriše ekonomsku, društvenu i ekološku dimenziju održivog razvoja. Na ovaj način model Evropskog razvoja usklađuju se sa Agendom održivog razvoja do 2030.

U „Novom Evropskom konsenzusu o razvoju“ posebno su podcrtane sledeće oblasti :

- Snažna međupovezanost različitih elemenata, kao što su razvoj, mir, bezbednost, humanitarna pomoć, migracije, životna sredina i klima. Takođe važna je i snažna povezanost

podelemenata koji prožimaju sve prethodno pomenute i to: mladi; rodna ravnopravnost; mobilnost i migracije; održiva energija i klimatske promene; investicije i trgovina; dobro upravljanje, demokratija, vladavina prava i ljudska prava; inovativni načini angažmana sa razvijenijim zemljama u razvoju; te mobilizacija i korišćenje domaćih resursa.

- Sveobuhvatni pristup sredstvima za realizaciju nove Agende obuhvata kombinovanje tradicionalne razvojne pomoći sa drugim resursima i stabilne i koherentne razvojne politike. Imajući u vidu da razvojnu saradnju EU 2020, Konsenzus poziva institucije Unije i države članice na inovativnije vidove finansiranja razvoja, maksimalno iskorišćavanje investicija privatnog sektora i mobilizaciju dodatnih domaćih resursa za razvoj uz kombinaciju modela saradnje javnog i privatnog sektora i modela kofinansiranja.

- Kreiranje novih partnerstva za održiv razvoj sa većim brojem aktera, uključujući civilno društvo i partnerske zemlje na svim nivoima razvoja.

Unija je krajem 2018. godine usvojila paket mera tranzicije prema cirkularnoj ekonomiji u cilju poboljšanja konkurentnosti regiona, stvaranja novih radnih mesta i uspostavljanja sistema održivog rasta. Izdvajaju se više faza implementacije cirkularne ekonomije (dizajniranje proizvoda i usluga, proizvodnja i upotreba proizvoda i operacije sa otpadom). Dizajn determiniše vrstu resursa koji će biti korišćeni u procesu proizvodnje i upotrebe, uključujući mogućnost reciklaže. U okviru faze proizvodnje definišu se najbolje tehnike proizvodnog procesa koje odgovaraju konceptu cirkularne ekonomije. Evropski centar za izvrsnost u efikasnom upravljanju resursima pruža pomoć sektoru MSP sa naglaskom na modalitete finansiranja projekata razvoja energetske efikasnosti i implementaciju cirkularnog modela. U aktuelnom trenutku, EK razvija metodologiju merenja ekološkog uticaja proizvoda /usluga i obeležavanju tog uticaju (pilot projekat „Ekološki trag“). Poslednja faza je efikasno upravljanje otpadom kroz uspostavljanje složenog sistema koji povezuje potrošače, proizvođače i donosiocje odluka u cilju smanjenja količine otpada koje nije moguće reciklirati.

U cilju efikasnije implementacije Agende izvan Unije, ističemo da je EK kreirala i Evropski plan ulaganja u siromašne i/ili visokorizične zemlje. Plan se oslanja na modele kombinovanja fleksibilnih finansijskih jemstava/garancija, tehničke pomoći i dr. Plan obuhvata tri instrumenta. Prvi podrazumeva osnivanje Evropskog fonda za održivi razvoj (garantni fond) od 1,5 milijardi evra preko kojeg će se omogućiti osiguranje/garantovanje ulaganja privatnih kompanija

U sadašnjem kriznom trenutku koji je podstaknut pandemijom, Unija je započela sa primenom Evropskog zelenog odgovora, usvojenim decembra 2020.godine. U osnovi nove strategije je očuvanje, uvećanje i zaštita prirodnog kapitala Unije zdravlje i dobrobit građana od rizika povezanih sa životnom sredinom i uticaja životne sredine na njih. Tranzicija prema takvom prirodnom i privrednom okruženju tranzicija mora biti pravedna i inkluzivna. Na prvom mestu adresati tih ciljeva su građane Unije, regioni, realni sektor i dobrobit zaposlenih u realnom sektoru jer se suočavaju sa najvećim izazovima. S obzirom na planirane suštinske promene u svih segmentima socijalnog života i prirodnog okruženja; neophodan je aktivan dijalog i učešće javnosti i NVO, jer bez šire podrške ovom modelu tranzicije ne može se očekivati da nove politike Unije budu uspešne i prihvaćene. Evropska komisija predlaže da novi sporazum kako bi se svi građani

bili bliži nacionalnim, regionalnim i lokalnim telima, institucijama Unije, ali različitim strukturama civilnog društva, kao i industrijskoj sferi, koja blisko sarađuju sa institucijama Unije i savetodavnim telima/ transnacionalni nivo.

U ovom dokumentu se posebno podcrtava spremnost Unije da transformiše privredu i društvo kako bi ih učinila održivijim. Cilj je globalno liderstvo u sprovođenju mera u oblasti klime i životne sredine, zaštite potrošača i prava radnika. Dodatno smanjenje emisija je izazov jer zahteva velika javna ulaganja, uz neophodnost a privatni kapital bude usmeren u projekte u oblasti klime i životne sredine, uz istovremeno izbegavanje na neodržive prakse. Unija teži da bude lider u koordinaciji međunarodnih aktivnosti usmerenih na izgradnju usklađenog finansijskog sistema koji podstiče održiva rešenja.

Evropski zeleni dogovor treba da ubrza proces i obezbedi osnovu za tranziciju u svim sektorima. Ciljevi evropskog zelenog dogovora u pogledu životne sredine ne biti ostvareni bez partnerske saradnje sa trećim državama i međunarodnim organizacijama. Uzroci klimatskih promena i gubitka biološke raznovrsnosti su globalnog karaktera i ne mogu se ograničiti samo na države-članice Unije.

Pripremljen je plan ključnih politika i mera potrebnih za realizaciju Evropskog zelenog dogovora. Zeleni dogovor je sastavni deo strategije Komisije za sprovođenje Agende. Komisija planira da uz pomoć Zelenog dogovora preusmeri proces makroekonomske koordinacije, kako bi ciljeve održivog razvoja postavila u središte donošenja politika i mera EU.

Digitalne tehnologije su ključne za postizanje ciljeva održivosti definisanih Zelenim dogovorom. Komisija planira da razmotriti mere koje bi obezbedile da digitalne tehnologije poput veštačke inteligencije, 5G i dr. doprinesu bržem i većem uticaju politika koje se odnose na borbu protiv klimatskih promena i zaštitu životne sredine. Digitalizacija pruža i nove mogućnosti za daljinsko praćenje zagađenja vazduha i voda, ili za praćenje i optimizaciju upotrebe energije i prirodnih resursa. Prema ovom dokumentu, digitalni sektor je u središtu koncepta održivosti, uz potrebu za većom transparentnošću u pogledu uticaja elektronskih komunikacionih usluga na životnu sredinu, strožijima merama pri uvođenju novih mreža i dr.

Evropski zeleni dogovor pruža mapu puta sa aktivnostima za jačanje efikasne upotrebe resursa prelaskom na čistu, cirkularnu ekonomiju i zaustavljanje klimatskih promena, zaustavljanje gubitka biološke raznolikosti i smanjenja zagađenja. Evropski zeleni dogovor pokriva sve privredne sektore, posebno transport, energetiku, poljoprivredu, građevinarstvo i industrije poput čelika, cementa, IKT-a, tekstila i hemikalija. Najvažniji cilj je da Evropa bude prvi klimatski neutralni kontinent na svetu do 2050. Godine. timu vezi, Komisija planira da pripremi prvi „Evropski zakon o klimi“. Da bi se postavili uslovi za delotvornu i pravednu tranziciju, osigurala predvidljivost za investitore, Komisija je predložila prvi Evropski zakon o klimi. Ovim zakonom će se obezbediti da sve politike EU doprinose cilju klimatske neutralnosti. Nužna je modernizacija transformacija privrede u cilju postizanja klimatske neutralnosti. aktuelnih politika, misije gasova sa efektom staklene bašte smanjile bi se za 60% do 2050. god. Komisija planira da prezentira plan (izrađena procena uticaja), koji se odnosi na povećanje ciljne vrednosti smanjenja emisija

gasova sa efektom staklene bašte u Uniju do 2030. god. za najmanje 50%, a u smeru dostizanja 55% u odnosu na 1990. godinu, na odgovoran način.

Kako bi dostigla ciljeve o klimi i životnoj sredini, Komisija planira da prezentira novu Strategiju biodiverziteta za 2030. godinu, novu industrijsku strategiju i akcioni plan za kružnu ekonomiju, strategiju za održivu hranu i predloge Evrope bez zagađenja. Za ispunjavanje ciljeva evropskog zelenog ugovora nužna su znatna ulaganja, procenjuje se da će za postizanje trenutnih klimatskih i energetske ciljeva za 2030. godinu biti potrebno 260 milijardi EUR dodatnih ulaganja godišnje.

Iako je ovaj strateški dokumenti postavio okvire novog razvoja Unije, još je otvoreno pitanje njegove primene i konkretizacije. Dinamika je usporena usled zdravstvene, socijalne i ekonomske krize izazvane pandemijom COVID 19 otvorenim pitanjima funkcionisanja institucija Unije u kriznim okolnostima. Postavlja se pitanje postojanja evropske solidarnosti bez koje nema Unije, odnosno osnažene ekonomske, socijalne i teritorijalne kohezije.

Kada je u pitanju cilj 3. Agende „Osigurati zdrav život i dobrobit za sve ” podsećamo da Unija dopunjuje delovanje država članica (napomena: primarna nadležnost država-članica) propisima i ostalim inicijativama o javnom zdravstvu, sistemima zdravstva i zaštite okoline koji su povezani sa zdravstvenim problemima (uključujući kvalitet vazduha, hemikalije i otpad). Zdravlje je važno za čovekovu dobrobit, ali i za oblikovanje održivog privrednog okruženja jer je zdravlje ključni činioc za razvoja i rasta produktivnosti. Komisija se obavezala da pomaže državama-članicama pri ostvarenju ciljeva održivog razvoja obezbeđenjem kvalitetnije zdravstvene zaštite, jačanjem kapaciteta za sprečavanje i rešavanje globalnih pretnji zdravlju. S druge strane, aktivnosti Unije su usmerene i na rešavanje neposredne zdravstvene krize i nastalih humanitarnih potreba, jačanje zdravstva, sistema za snabdevanje vodom i sanitarnih sistema partnera, njihove kapacitete za istraživanje i spremnost za rešavanje pandemije, kao i ublažavanje negativnih društveno-ekonomskih uticaja. Upravo zbog nesinhronizovanog pristupa tim aktivnostima i suprotstavljenim interesima između pojedinih država-članica, zanemarivanjem načela solidarnosti prema najugroženijim državama pogođenim pandemijom, ostvarenje cilja 3. Agende je dovedeno u pitanje na nivou Unije kao celine sa međunarodno-pravnim subjektivitetom.

Kada su u pitanju susedne države i drugi region, Unija ima ambiciozan pristup u okviru okvira borbe protiv pandemije. Unija planira da obezbedi finansijsku podršku u iznosu većem od 15,6 milijardi evra iz postojećih tzv. spoljnih akcionih resursa. Zajednička akcija Unije sa partnerima biće usmerena na rešavanje neposredne zdravstvene krize i nastalih humanitarnih potreba, jačanje zdravstva, sistema za snabdevanje vodom i sanitarnih sistema partnera, kapaciteta za istraživanje i spremnost za rešavanje zdravstvene krize, kao i ublažavanje negativnih društveno-ekonomskih.

Kao deo hitnog odgovora na zdravstvenu krizu treba da se preusmeri cca 3,8 milijardi evra za region Zapadnog Balkana i susede Unije na istoku i jugu. Cilj podrške je jačanje lokalnih zdravstvenih sistema i ublažavanje društveno-ekonomskog uticaja pandemije na navedene države, regione.

Evropska unija je oformila tzv. "Tim Evropa", čiji cilj je spašavanje života i pružanje brze i ciljne podrške partnerima koji su suočeni sa posledicama pandemije. Ovaj tim kombinuje resurse Unije, njenih država članica i finansijskih institucija, posebno EIB i EBRD, kako bi podržao partnerske zemlje i ispunio njihove kratkoročne potrebe, ali i dugoročne, kada se sagledava uticaj virusa na društvo i ekonomiju. Unija planira da sredstva prioritetno usmerava prema najugroženijoj kategoriji stanovništva uključujući migrante, izbeglice, interno raseljena lica.

Imajući u vidu prethodno navedeno navodimo planiranu strukturu izdvajanja sredstava pomoći ukupnog paketa pomoći partnerskim državama. Naime, 502 miliona eura izdvojeno je za sledeće akcije hitne podrške, kao što su: pružanje neposredne podrške planovima za reagovanje Svetske zdravstvene organizacije i UN u vanrednim situacijama u zemljama sa slabijim zdravstvenim sistemima; pružanje neposredne humanitarne podrške u zemljama posebno pogođenim pandemijom (podrška zdravstvu, unapređenju sanitarnih i higijenskih uslovi, proizvodnji ličnih zaštitnih sredstava i medicinskih sredstava i dr.); pružanja garancija lokalnim bankama preko kojih se planiraju sredstva evropskih finansijskih institucija za razvoj i dr.); povezivanje Zapadnog Balkana sa inicijativama EU, kao što su Sporazum o zajedničkoj nabavci medicinske opreme i Evropski sistem za brzo upozoravanje na zarazne bolesti. Zemlje koje se nalaze u procesu pregovora mogu da apliciraju za sredstva iz Fonda solidarnosti Unije.

Važan segment podrške je izdvajanje 2,8 milijardi evra partnerskim zemljama u cilju izgradnje efikasnijih i otpornijih sistema zdravstvene i socijalne zaštite; podrške daljim istraživanjima dijagnostike, lečenja i prevencije COVID-a, a posebno u domenu vakcina, uključujući i instrumente za brže odobravanje i subvencionisanje dela troškova za kupovinu vakcina i njihovu isporuku ugroženim zemljama i dr. Upravo, ovi ciljevi su u velikoj meri dovedeni u pitanju zbog sporosti procedura u okviru institucija Unije.

Najveći deo pomoći planiran je za rešavanje ekonomskih i socijalnih posledica pandemije (oko 12,28 mlrd. evra) i to kroz: direktnu budžetsku podršku i koncesijsko finansiranje za partnerske zemlje kako bi efikasnije sprovele reforme u cilju ostvarivanja integralnog razvoja, mobilizaciju makrofinansijske pomoći za zapadni Balkan i susedne zemlje sa MMF-om; podršku privatnom sektoru, posebno malim i srednjim preduzećima i samozaposlenim putem garancija Evropskog fonda za održivi razvoj, kredita EIB-a javnom sektoru pre svega za zdravstvenu opremu i zalihe.

I pored ovog ambicioznog programa, Unija nije uspela da organizovano sprovede planirane aktivnosti, posebno u okviru država članica, niti je bilo potrebne dinamike i kooperacije u okviru realizacije isporuka vakcina u okviru COVAX programa globalne saradnje za nabavku i distribuciju vakcina protiv COVID 19. kojim rukovodi Svetska zdravstvena organizacija.

3. Sprovođenje ciljeva Agende 2030 od značaja je za sve građane Srbije i blisko je povezano sa procesom pridruživanja Evropskoj uniji. Republika Srbija aktivno je učestvovala u formulisanju ciljeva održivog razvoja i od usvajanja Agende 2030 posvećena je primeni njenih ciljeva. Vlada Republike Srbije čini napore da kontekstualizuje i prilagodi ciljeve održivog razvoja nacionalnim potrebama i uskladi ih sa tekućim procesom pristupanja Evropskoj uniji, kao i srodnim reformskim procesima. Ispred Vlade Republike Srbije sprovođenjem Agende 2030 koordinira

Međuresorna radna grupa. Narodna Skupština Republike Srbije učestvuje u procesu primene Agende 2030 u okviru neformalne Fokus grupe za razvoj kontrolnih mehanizama u procesu implementacije i nadzora nad sprovođenjem ciljeva održivog razvoja u Republici Srbiji. Nekoliko organizacija civilnog društva u Srbiji radi na Agendi 2030, nezavisno ili u okviru relevantnih UN i drugih međunarodnih mehanizama saradnje.

Proces primene ciljeva održivog razvoja u Srbiji može dodatno da se ojača daljim identifikovanjem prioriteta i integrisanjem ciljeva u strateški okvir na nacionalnom i lokalnom nivou, osnaživanjem praćenja i odgovornosti kroz definisanje nacionalnih prioriteta i povezivanjem ciljeva sa budžetskim procesima. Republika Srbija je postavlja okvire u strateškom, institucionalnom i normativnom smislu za primenu nove razvojne agende UN, kao i Strategije Evropa 2020 i novih strateških smernica EU-post 2020. Usvojeni koncept „green ekonomije“ je uslov za tranziciju prema društvu održivog razvoja. Republika Srbija je postavlja okvire u strateškom, institucionalnom i normativnom smislu za primenu nove razvojne agende UN, kao i Strategije Evropa 2020 i novih strateških smernica EU-post 2020.

Zbog značaja izdvajamo novi strateški dokument - Okvir razvojnog partnerstva za Srbiju za period 2016-2020. izrađen kroz saradnju i partnerstvo Vlade Republike Srbije i Tima UN u Srbiji. Okvir je je usklađen i usaglašen sa: prioritetima Evropskih integracija za države kandidate za članstvo u EU, nacionalnim konsultacijama za period posle 2015: „Srbija kakvu želimo“, i Ciljevima održivog razvoja. Usvojen je zajednički pristup za efektivniju i koherentniju podršku implementaciji Agende 2030 kroz proces tzv. nacionalizacije prioritizovanih globalnih ciljeva. U toku je proces tzv. prioritizacije i prilagođavanja ciljeva razvoja situaciji u zemlji.

Važan aspekt implementacije Agende 2030. predstavlja i „lokalizacija“ ciljeva održivog razvoja, odnosno integrisanje ciljeva u lokalne politike. U ovom procesu važnu ulogu ima Stalna konferencija gradova i opština (SKGO) koja koordinira aktivnostima lokalnih samouprava usmerenih u ovom pravcu. Uz SKGO u sprovođenje Agende 2030. uključile su se i druge organizacije civilnog društva u različite inicijative na nacionalnom i lokalnom nivou. cilju integrisanja svih 17 ciljeva održivog razvoja u nacionalne politike, što je opredeljenje Vlade RS, preduzet je niz koraka. Republički sekretarijat za javne politike je sproveo analizu usklađenosti krovnih i sektorskih politika sa Agendom 2030, kao i sa reformama u okviru procesa pristupanja Evropskoj uniji. Na temelju te analize sprovedena je i dodatna analiza usklađenosti nacionalnih politika sa COR uz podršku UN tima u Srbiji, tokom pripreme MAPS misije (Mainstreaming, Acceleration and Policy Support). Ove analize ustanovile su da postoji visoka usklađenost krovnih nacionalnih politika sa Agendom 2030, odnosno da ključni strateški dokumenti koji definišu pravce razvoja Srbije na putu ka EU u velikoj meri su sinhronizovani sa ciljevima održivog razvoja, uključujući Nacionalni program za usvajanje pravnih tekovina Evropske unije, Program reformi politike zapošljavanja i socijalne politike. U skladu sa Zakonom o planskom sistemu, Republika Srbija će pristupiti izradi integrisane strategije razvoja, što će omogućiti koherentniju usmerenost politika prema ciljevima održivog razvoja i čvršće povezivanje procesa ostvarivanja ciljeva sa reformama u procesu pristupanja Uniji.

S tim u vezi , pripremljen je Izveštaj „Agenda 2030 i Srbija“, kao odgovor na potrebu za mapiranjem strateškog okvira Srbije. Za svaki od ciljeva održivog razvoja iznet je kratak pregled

stanja u ovoj oblasti, uz korišćenje indikatora praćenja ciljeva i opis relevantnih međunarodnih procesa, pre svega Evropskog, u kojima RS učestvuje kao država u statusu kandidata. Izveštaj posebno uzima u obzir napredak u procesu pristupanja naše zemlje Uniji, jer je taj proces paralelan sa implementacijom Agende. Cilj izveštaja je da se pruži relevantna osnova nadležnim organima RS i NVO za sprovođenje sledeće faze, koja uključuje postavljanje razvojnih prioriteta i definisanja pokazatelja, na osnovu kojih će Srbija da izveštava o sprovođenju Agende. Za potrebe uvodnog mapiranja, ciljevi održivog razvoja su podeljeni u četiri grupe: 1. Ekonomski rast (ciljevi održivog razvoja 8 i 9); 2. Razvoj ljudskih resursa (ciljevi održivog razvoja 1,2,3,4,5 i 10); 3. Životna sredina i klima (ciljevi održivog razvoja 6,7, 11,12,13, 14 i 15); i 4. Institucije, finansije i saradnja (ciljevi održivog razvoja 16 i 17).

U prvom izveštaju o dobrovoljnom izveštavanju o primeni ciljeva u Republici Srbiji prezentiranom krajem 2019.godine posebno se ukazuje na nedeljivost pristupnog procesa EU sa sprovođenjem Agende 2030. Ukazuje se na suštinsku povezanost Agende 2030 i Nacionalnog plana za preuzimanje pravnih tekovina EU od 2018.godine do 2021.godine, odnosno procesa usaglašavanja sa pravnim tekovinama Unije, međunarodnim standardima, uz primenu postignutih sporazuma koji se odnose na poljoprivredu-ruralni razvoj, zaštitu životne sredine i klimatske promene, energetiku, kohezionu politiku i dr. Esencijalna komponenta izveštaja je inkorporacija ciljeva održivog razvoja u nacionalne okvire kroz sektorske politike. Ciljevi održivog razvoja su prožimajući element prvenstveno politike kulture kroz različite programe i mere, od kojih izdvajamo edukaciju za poštovanje kulturne raznolikosti i promovisanje kulture mira, stvaranje okruženja za dostojanstven rad i preduzetništvo sa usmerenjem na kreativnu industriju u Srbiji, očuvanje kulturne i prirodne baštine, zaštita osnovnih sloboda, promocije partnerstava između više zainteresovanih strana, javno-privatna partnerstva i partnerstva s civilnim društvom. Republički zavod za statistiku je u saradnji sa Nemačkom razvojnom saradnjom GIZ i Švajcarskom agencijom za razvoj pripremio Prvi izveštaj o napretku o primeni ciljeva Agende, koji je publikovan krajem 2020.godine. Cilj Izveštaja je da predstavi napredak u ostvarivanju ciljeva održivog razvoja za 2020. godinu u skladu sa smernicama Agende za održivi razvoj do 2030. godine. Naime, u paragrafu 79. Agende 2030, države članice podstiču se da „sprovode redovne i participativne procese pregleda stanja u vezi sa napretkom u ostvarivanju ciljeva održivog razvoja na nacionalnom i lokalnom nivou, koji su nacionalno specifični i vođeni”.

Praćenje napretka u ovom izveštaju zasniva se na podacima Republičkog zavoda za statistiku, koji za sada prati 83 indikatora u okviru 17 ciljeva održivog razvoja. Merenje napretka sprovedeno je prema metodologiji koju Evrostat primenjuje u EU. Imajući u vidu da u Srbiji nisu definisane nacionalno specifični ciljevi, odnosno kvantitativne mere koje bi trebalo dostići u definisanom vremenskom okviru a u odnosu na koje se napredak može pratiti na osnovu kvantitativnih indikatora, za merenje napretka u ovom izveštaju primenjena je metodologija koju Evrostat primenjuje za ciljeve održivog razvoja bez kvantitativnih indikatora. Samo navodimo neke segmente izveštaja o napretku (cilj 1, cilj 3, cilj 8 i cilj 15).

Kada je reč o 1. cilju „Okončati siromaštvo svuda i u svim oblicima“, u izveštaju se navodi da je Republika Srbija dugoročno ostvarila umeren rast za period 2013–2018, a kratkoročno (2015.–2018.) značajan napredak u smanjenju rizika od siromaštva i socijalne isključenosti.

Značajan napredak ostvaren je i u odnosu na potcilj koji predviđa primenu odgovarajućih nacionalnih sistema socijalne zaštite, usled povećanja udela korisnika socijalne zaštite u ukupnoj populaciji. Umereno udaljavanje registrovano je u mobilizaciji resursa za primenu politika okončanja siromaštva, s tim da je porast izdvajanja za obrazovanje i zdravstvo pozitivan ali praćen smanjenjem izdvajanja za socijalnu zaštitu.

Naglašavamo da je kod većine indikatora kojima se meri napredak u ostvarenju cilja 3. „Obezbediti zdrav život i blagostanje za ljude svih generacija“, ostvaren je napredak. Pojedini ciljevi su ostvareni kada se uporede sa vrednostima definisanim na globalnom nivou, ali se u oblastima pojedinih potciljeva beleži i udaljavanje od cilja. Ovaj cilj je na globalnom nivou definisan u skladu sa nepovoljnim stanjem u nerazvijenim zemljama. Iako je globalni cilj ostvaren, dugoročni i kratkoročni trendovi u Srbiji ipak ukazuju na umereno pogoršanje na ovom indikatoru.

Kada je u pitanju cilj 8. „Održiv inkluzivan ekonomski rast, puna i produktivna zaposlenost i dostojanstven rad“, navodimo da se u Izveštaju iznosi da je izražen značajan kratkoročni napredak. Smanjenje neformalne zaposlenosti u nepoljoprivrednim delatnostima doprinelo je značajnom napretku u ostvarivanju potcilja koji predviđa promovisanje razvojno orijentisanih politika i stvaranje dostojanstvenih poslova. Nekonzistentni trendovi registruju se u korišćenju resursa (potcilj 8.4). Dok se značajno udaljavanje od cilja beleži u pogledu domaće potrošnje materijala, umeren napredak se registruje u produktivnoj upotrebi resursa. Ostvarivanje produktivne zaposlenosti i dostojanstvenog rada moguće je meriti samo preko stopa nezaposlenosti, koje pokazuju takođe značajan napredak prema ostvarivanju cilja. Zabeleženo je i smanjenje udela mladih koji nisu ni u obrazovanju ni na tržištu rada, što ukazuje na značajan napredak u ostvarivanju potcilja 8.6. Usled blagog povećanja rasprostranjenosti dečjeg rada, beleži se umereno udaljavanje od potcilja 8.7. U pogledu jačanja kapaciteta domaćih finansijskih institucija (potcilj 8.10), beleže se protivrečne tendencije — značajno udaljavanje od cilja u pogledu broja filijala komercijalnih banaka na 100.000 stanovnika, a značajan napredak prema cilju u pogledu broja automatizovanih bankomata na 100.000 odraslih stanovnika.

Kada je u pitanju cilj 15. „Zaštiti i obnavljati održivo korišćenje kopnenih ekosistema, održivo upravljanje šumama, zaustaviti i preokrenuti proces degradacije zemljišta, zaustaviti gubitak diverziteta“, ostvaren je umeren dugoročan napredak u segmentu očuvanja, obnove i održivog korišćenja kopnenih i unutrašnjih slatkovodnih ekosistema i njihovog okruženja, posebno šuma, močvarnog zemljišta, planina isušenog zemljišta u skladu sa obavezama prema međunarodnim sporazumima. Značajan napredak ostvaren je u pogledu mobilizacije i povećanja finansijskih sredstava iz svih izvora radi očuvanja i održivog korišćenja biodiverziteta.

Izazov pred kojima je naša zemlja je nužnost usklađenosti dinamike dva paralelna procesa podstaknutih globalnom programom promocije novih ciljeva održivog razvoja, ali i neophodnosti ubrzanja evropskih integracija, uz nastavljajanje ciljnih reformskih procesa u pravno-političkoj i ekonomskoj sferi. Efikasan odgovor na izazove zdravstvene krize uzrokovane pandemijom COVID 19 nije pratila i planirana dinamika otvaranja novih poglavlja. I pored fokusiranja na potrebe proistekle iz zdravstvene krize, vlada RS je pristupila usvajanju strateških dokumenata koji su povezani sa ciljevima održivog razvoja. Kao aktuelno, navodimo Zakon o klimatskim

promenama usvojen marta 2021. godine. Ovim zakonom se uređuje sistem za ograničenje emisije gasova sa efektom staklene bašte i za prilagođavanje na izmenjene klimatske uslove.

4. Globalna razvojna agenda 2030 poziva poslovnu sferu na progresivnu primenu principa KDO. Napredna implementacija principa KDO u segmentima ljudskih prava, radnih standarda, zaštite životne sredine i antikorupcije pozicionira poslovnu zajednicu kao ključnog činioca integralnog ostvarivanja novih 17 fundamentalnih principa održivog razvoja. Essentio održivog razvoja je ravnoteža i usklađenost privrednog rasta sa uspostavljenim nivoom socijalne kohezije i optimalnim korišćenjem ekosistema i prirodnih resursa. Nova univerzalna razvojna strategija uvažava socio-kulturnu i prirodnu okolinu, kao i aspekt budućnosti. Prema poslovnoj povelji Međunarodne trgovinske komore iz Pariza održiv razvoj je poslovni prioritet. Naime, društveno odgovorno poslovanje je instrument za ostvarivanje održivosti. Ove aktivnosti su uporedno pratile i delovanje UN Globalnog dogovora, kao najuticajnije globalne mreže za promociju KDO i održivog razvoja. Nova razvojna Agenda 2030 je na novim osnovama postavila ciljeve održivog razvoja, koji su kreirani kroz dug konsultativni proces.

Zadaci iz naše pregovaračke agende za pristupanje EU uključuju usklađivanje nacionalne razvojne politike ne samo sa novim ciljevima održivog razvoja Ujedinjenih nacija i sa Strategijom "Evropa 2020", koja promovise pametan, održiv i inkluzivan rast. DOP je alat za ostvarivanje ove dve razvojne agende, koje nisu suprotstavljene već se dopunjuju u zavisnosti ko je kreator, odnosno adresat zadatih ciljeva. Sve dimenzije održivog razvoja su implicitno povezane i sa konceptom korporativne društvene odgovornosti. Definišemo je kao odgovornost organizacije za uticaje svojih odluka i aktivnosti na društvo i životnu sredinu, kroz transparentno i etičko ponašanjem poštovanja različitih interesnih grupa, uz napomenu da je ovaj koncept iznad compliance funkcije.

U svojstvu aktivne članice i lidera u nacionalnoj mreži Globalnog dogovora UN dužni smo da kvalitativno poboljšavamo svoj odnos prema principima DOP korporativnoj održivosti, strateški se opredeljujući za održiv razvoj i stvaranje nove vrednosti kroz inovacije, kao i za partnerstva koja imaju socijalnu, razvojnu i/ili ekološku dimenziju. U savremenoj međunarodnoj poslovnoj zajednici korporativni uspeh se ne može više sagledati bez povezanosti sa društvenim razvojem. Međunarodne inicijative i okviri za promociju KDO ističu i benefite od primene principa KDO, koji označavaju poboljšanu poslovnu klimu, jer su privredni subjekti svesniji direktne ekonomske vrednosti KDO i pozitivnih uticaja na društvo i životnu sredinu. Izuzetno je važno ukazati na povezanost koncepta i principa DOP sa novim ciljevima održivog razvoja i novim modelom tržišne konkurentnosti. Samo društveno odgovorni poslovni subjekti mogu biti aktivni učesnici u ostvarivanju Nove razvojne agende UN. Globalni dogovor je važan proaktivni učesnik, koji može delovati kao partner Vladi RS u izboru i primeni izabраниh ciljeva na nacionalnom nivou. Nacionalna mreža Globalnog dogovora uz naše aktivno delovanje učestvuje u oblikovanju novih autonomnih alata u cilju implementacije novih 17 ciljeva održivog razvoja, posebno u okviru poslovne sfere.

Alta banka je strateški posvećena primeni izabраниh ciljeva održivog razvoja, među kojima je posebno važno smanjenje siromaštva, obezbeđenje održivog ekonomskog rasta, zdravog života, kvalitetnog obrazovanja, podsticanje rodne ravnopravnosti, obezbeđenje zdrave životne

sredine, socijalna kohezija. Integralna primena deset principa Globalnog dogovora ne podrazumeva samo izvršenje dogovorenih inicijativa i aktivnosti unutar sektora i na međusektorskom planu, već i inovativno, autonomno delovanje u promociji navedenih principa i vrednosti, koji su osnova održivog razvoja. Strateški pristup društveno odgovornom poslovanju je značajan za podizanje konkurentnosti i ostvarivanje ciljeva održivog razvoja. DOP doprinosi definisanju sistema vrednosti koje su osnov savremenog etičkog biznisa, koncipirane su iznad zakonskog okvira i doprinose društvu socijalne i ekonomske kohezije, zdrave životne sredine i kulturne različitosti. Zahvaljujući ukupnom angažovanju u oblasti društveno odgovornog poslovanja, konkretno smo potvrdili značaj i vrednost savremenog poslovnog modela koji privredni subjekti usvajaju na dobrovoljnoj osnovi, a primarnu funkciju sticanja i raspodele profita ne odvajaju od pozitivnog uticaja na svoje radno, društveno i prirodno okruženje.

Strateška opredeljena Alta banke su pozitivan i kreativan odgovor na složene globalne i regionalne ekonomske procese, koji pored uspešnog pozicioniranja na tržištu finansijskih usluga, uključuje i unapređenje modela savremenog odgovornog biznisa. Svesni smo da poslovno okruženje mora da bude reformisano. Isključiva orijentacija na povećanje proizvodnje i profita i nekontrolisana eksploatacija prirodnih resursa ne može da bude uslov ekonomskog razvoja. Tradicionalni biznis model mora da se zameni novim poslovnim modelom koji društvenu odgovornost postavlja kao suštinski i razvojni cilj. Imajući u vidu navedeno, korporativna društvena odgovornost zahteva stalno usavršavanje i smatra se ključnim elementom novog modela poslovanja i upravljanja. DOP postaje ključni segment poslovne kulture i filozofije koja promoviše novi položaj, značaj i odgovornost poslovnih subjekata u savremenom društvu. Samo ovaj poslovni model može da doprinese afirmaciji održivog razvoja kao koordiniranog i interaktivnog procesa u kojem se uspostavlja uravnotežen odnos prema ekonomskim, socio-kulturnim i ekološkim ciljevima.

Kao aktivna članica nacionalne mreže, inovativno i proaktivno podržavamo sve aktivnosti svih struktura (UO i radnih grupa) Globalnog dogovora u cilju primeni nove razvojne agende, a posebno saradnju sa međuresornom grupom Vlade RS. Ponovo smo učestvovali u pripremi publikacije kako domaći privredni subjekti realnog i finansijskog sektora doprinosi ciljevima održivog razvoja, sa primerima dobre prakse. Učestvovali smo u izradi nacrtu izmene internih akata mreže u cilju njene pripreme za sprovođenje novu strategije razvoja mreže Globalnog dogovora. Navedeno je prezentirano na godišnjoj izornoj skupštini mreže održanoj početkom decembra 2020.

Saglasno mejlu glavnog ofisa Globalnog dogovora UN iz New Yorka (primljenim preko nacionalne mreže) o proceduri obaveštavanja o promeni poslovnog imena naše Banke, aktivne članice Globalnog dogovora UN od marta 2008.godine, Glavnom ofisu smo sredinom 2020.godine dostavili sledeća dokumenta: - prevod izvoda iz APR u vezi sa promenom poslovnog imena u Alta banku a.d., odnosno medijskog saopštenja o promeni poslovnog imena Banke, kao i - novo pismo predsednika IO Banke za generalnog sekretaru UN u kojem se ponovo (napomena: samo proceduralno) izražava naša posvećenost fundamentalnim principima Globalnog dogovora koji se odnose na ljudska prava, radne standarde, zaštitu životne sredine i

antikorupciju, ali i novim ciljevima održivog razvoja, uz obavezu godišnjeg izveštavanja o primeni principa KDO i ciljeva održivog razvoja.

Pored navedenog, aktivno smo uključeni u sprovođenje revizije strategije razvoja mreže UN Globalnog dogovora 2020. Na sastanku UO nacionalne mreže više puta je elaboriran dokument Kancelarije Globalnog dogovora u Njujorku o reviziji strategije razvoja Globalnog dogovora UN 2020. Dokument ima za cilj da unapredi organizaciju i rad lokalnih mreža i da inicira uvođenje članarine radi ostvarenja 10 principa Globalnog dogovora i Ciljeva održivog razvoja. Lokalne mreže će imati nekoliko opcija koje će moći da izaberu, s tim što svi modeli podrazumevaju postepeni prelaz sa dobrovoljnosti na obaveznost, da lokalna mreža postane zasebno pravno lice, uz uvođenje obavezne članarine, počevši od velikih kompanija.

S obzirom na okolnosti izazvane pandemijom, fokus gotovo svih najznačajnijih aktivnosti Banke je bila podrška zdravstvenom sistemu RS u odbrani od korona virusa, ali nastavljajući plodne dugoročne saradnje sa neprofitnom sektorom, posebno u oblasti zaštite zdravlja najmlađe populacije i zaštite životne sredine. U takvim okolnostima učestvovali u više online sednica posvećenih održivom razvoju u organizaciji sekretarijata nacionalne mreže, Radne grupe za ciljeve održivog razvoja i subjekata javne i sfere i NVO. Po našoj oceni, samo društveno odgovorni poslovni subjekti mogu biti aktivni učesnici i korisnici ostvarivanja Nove razvojne agende UN 2015-2030. Nova tripartitna partnerstva u funkciji ostvarivanja izabranih ciljeva održivog razvoja, odnosno korporativne održivosti, su suština razvojnog modela, koji je integrativnog karaktera i harmonizovan je sa Evropskim razvojnim modelom. Sledstveno tome, cenimo da Globalni dogovor UN u Srbiji treba da bude partner Vladi RS u izboru i primeni izabranih ciljeva na nacionalnom nivou i kreiranju novih inovativnih javno-privatnih partnerstava za nove ciljeve održivog razvoja.

Pored navedenog nastavili smo da se zalažemo za celovitu primenu Kodeksa korporativnog upravljanja i Kodeksa profesionalnog ponašanja zaposlenih čime smo potvrdili smo opredeljenje za uspostavljanje visokih standarda u oblasti korporativnog upravljanja i odgovornog biznisa što je preduslov obezbeđenja njenog dugoročnog, održivog i stabilnog razvoja, uz negovanje reputacije uspešne poslovne finansijske institucije.

Proces implementacije i praćenja najviših standarda u oblasti kvalitetnog korporativnog upravljanja i principa etičkog biznisa, kao jedan od ciljeva Banke, trajan je kontinuiran proces evolutivnog karaktera, te su i načela izložena u kodeksima podložna stalnim kvalitativnim promenama i razvoju. Društveno odgovorno poslovanje je sastavni deo novog, održivog ekonomskog modela koji podrazumeva svest o novom položaju i značaju poslovnog sektora u savremenom, globalnom društvu i o odgovornosti koja iz njih proizilazi.

Naša strategija društveno odgovornog poslovanja svodi se ne samo na implementiranju principa DOP koji se odnose na ljudska prava, radne standarde, zaštitu životne sredine i borbu protiv korupcije, već predstavlja i izvor inovacija koje treba da pozitivno utiču na ukupne rezultate poslovanja i profilisanja savremenog korporativnog identiteta. Opređljeni smo za brži napredak u primeni principa KDO i promociji modela odgovornog biznisa, kome pristupamo evolutivno, odgovorno i strateški, uz poštovanje interne dimenzije (ulaganje u ljudske resurse, racionalna

upotreba energije, poštovanje interesa internih stejkholdera i dr.) i eksterne dimenzije KDO (razvoj lokalne zajednice, poštovanje ljudskih prava, zaštita životne sredine i dr.). Strateški pristup društveno odgovornom poslovanju smatra se značajnim za podizanje konkurentnosti i ostvarivanje ciljeva održivog razvoja. Sledstveno ovom dinamičkom i evolutivnom pristupu, uključili smo se proaktivan on line program centralnog ofisa UN Globalnog dogovora SGG Ambitions.

DOP doprinosi definisanju sistema vrednosti koje su osnov savremenog etičkog biznisa. U takvim okolnostima bitno je oblikovanje takvog poslovnog okruženja koje spremnije i brže suočava sa raznim kriznim izazovima, a posebno aktuelnom epidemijom izazvanom novim virusom *COVID-19*. Od izuzetne važnosti je brza reakcija privatnog sektora u pružanju podrške zdravstvenom sektoru koji je neposredno uključen u borbu sa epidemijom. Solidarnost i humanost umesto pasivnog odnosa prema svim kriznim izazovima i posledicama krize na ekonomskom i socijalnom nivou. Banka je, u trenutku krize izazvane pandemijom korana virusom, potvrdila važnost humanosti i solidarnosti, ali i svoju poziciju uglednog društvo odgovornog poslovnog subjekta u Republici Srbiji, pružajući značajnu pomoć u nabavci medicinske opreme respiratora za potrebe lečenje bolesnika zaraženih virusom *COVID19*.

Aktualizuje se pitanje postajanja globalne solidarnosti kako bi sačuvalo zdravlje svetske populacije, što je fundamentalni cilj Agende 2030. Bez zdrave populacije nema mira i integralnog razvoja. U takvim okolnostima ponovo se afirmiše značaj svih inicijativa i programa koje promovišu principe društveno odgovornog poslovanja i održivog razvoja.

I u ovoj izveštaju možemo konstatovati da Banka potvrđuje svoju lidersku, osnaženu poziciju društveno odgovornog poslovnog subjekta i preduzima sve mere i akcije kako bi se sačuvalo zdravlje zaposlenih, klijenata i svih drugih subjekata na koje utiče naše poslovanje, ali i svojim aktivnostima konkretno doprinosi očuvanju ekonomke i socijalne kohezije U narednom segmentu detaljno izlažemo aktivnosti Banke koje se odnose integralnu primenu fundamentalnih principa DOP i ciljeva održivog razvoja.

II PRIMENA PRINCIPA GLOBALNOG DOGOVORA UN

Ljudska prava

"Ljudsko biće je centralni subjekt razvoja i treba da bude učesnik i korisnik ovog procesa"
(Deklaracija o pravu na razvoj UN, 1986 godine).

Prvi princip Globalnog dogovora:

Kompanije treba da podrže i poštuju zaštitu međunarodno zagwarantovanih ljudskih prava

Uvodne napomene

U izveštajnom periodu nastavili smo da sveobuhvatno unapređujemo profil Banke kao odgovornog poslovnog subjekta koji na unutrašnjem i eksternom planu doprinosi održivom razvoju i kulturi zdravog biznisa. Napredak kroz funkcionalno i normativno unapređenje poslovanja u segmentu sa DOP, prati i set različitih aktivnosti kojima se progresivno primenjuju principi DOP, ali i Novi ciljevi održivog razvoja i to kroz kooperaciju sa internim i eksternim zainteresovanim grupama, sa ciljnim usmerenjem na poštovanje integralnog koncepta prava ljudskih prava.

1. Koncept održivog razvoja je nestvaran i neostvarljiv ukoliko nije u potpunosti usmeren prema čoveku, odnosno dobrom građanskom društvu. Koncept održivog razvoja se ne može ostvariti bez građana. Ključni kriterijum za ocenu održivog razvoja i kao koncepta i prakse jeste usmerenost održivog razvoja na građane, odnosno ciljna usmerenost održivog razvoja na dobrobit građana i uz puno učešće građana u ostvarivanju ciljeva održivog razvoja. Holistički karakter održivog razvoja potiče iz ciljne usmerenosti prema čoveku-građaninu, odnosno poštovanju univerzalnog-integralnog karaktera ljudskih prava. Osnova ovog metodološkog pristupa u ostvarivanju održivog razvoja svodi se na čoveka - građanima kao ključnog subjekta ostvarivanja ciljeva održivog razvoja. Suprotno tom pristupu je pozicija građana isključivo kao informisanih i svesnih izvršioca zadataka (pasivni pristup) koji proističu iz ciljeva održivog razvoja. Prema ovakvom pristupu, čovek-građanin je sredstvo, a ne subjekt i ključni učesnik u stvaranju ciljeva održivog razvoja dobrog društva.

Kritički uvid u praksu ostvarivanja održivog sa stanovišta pozicije građanina, pokazuje da je i dalje njegova pozicija instrumentalizovana (u funkciji održivog razvoja), iako ključna univerzalna dokumenta postavljaju pojedinaca u središta koncepta i prakse održivog razvoja. Najveći dometi na dobrom putu ka dostojanstvu čoveka, punom poštovanju ljudskih prava se svode se na aktivnosti u cilju obaveštenosti građana o održivom razvoju i na podizanje svesti građana o održivom razvoju i na ponašanju građana u skladu sa normama održivog razvoja.

Nužno je promena ovog pristupa, odnosno za sprovođenje novih ciljeva održivog razvoja, od ključnog je značaja je uloga građanina kao kreatora i benifikatora procesa održivog razvoja, odnosno okruženje koje će omogućiti integralnu primenu svih tzv. generacija ljudskih prava. Ljudska prava su urođena prava svakog ljudskog bića. Ljudska prava postaju. To su subjektivna

prava koje ljudsko biće ima nezavisno od volje države i zakonodavca, bez diskriminacije i bez obzira na eventualne zasluge, samim tim što je ljudsko biće.

Pravo na razvoj se ubraja u treću generaciju ljudskih prava, u grupu prava solidarnosti, uz pravo na mir, međunarodnu bezbednost, pravo na zdravu životnu sredinu i pravo na upravljanje nacionalnim resursima. Ovo pravo je uključeno u globalni pravno-institucionalni sistem 1986.godine, usvajanjem Deklaracije Generalne skupštine UN za razvoj. Utvrđeno je kao univerzalno i neotuđivo ljudsko pravo Bečkom deklaracijom o održivom razvoju sa programom za akciju usvojenim 1993.godine i Milenijumskom deklaracijom UN iz 2000.godine.

Unapređenje sistema zaštite prava ljudskih prava jedno je od najsloženijih pitanja u međunarodnoj zajednici. Da bi ciljevi održivog razvoja bili prihvaćeni na nacionalnom nivou potrebno je postojanje takvog leglslativnog okvira koji promoviše javnu odgovornost, participativno donošenje odluka i društvo socijalne kohezije. Sprovođenje novog globalnog programa održivog razvoja i implementacija u nacionalne javne politike zahteva koordinisane napore različitih struktura javne sfere, poslovnog sektora i civilnog društva.

Deklaracija o održivom razvoju postavlja ljudsko biće u centar razvoja. Pravo na razvoj se određuje kao neotuđivo pravo na osnovu kojeg svaki pojedinac učestvuje i doprinosi ekonomskom, političkom i kulturnom razvoju.

Osnovni principi na osnovu se ostvaruje pravo na razvoj su:

- poštovanje građanskih, ekonomskih, socijalnih, političkih i kulturnih prava je povezano sa implementacijom prava na razvoj;
- ljudsko biće je u središtu koncepta integralnog-humanog razvoja;
- razvojne politike na svim nivoima treba da postave ljudsko biće kao središnjog učesnika i korisnika dinamičkog integralnog razvoja;
- postavljanjem pojedinca u centar aktivnosti razvoja proklamuje se integralna vizija svih ljudskih prava;
- Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima, kao najvažniji izvorni međunarodno-pravni dokument, sredstvo je za ostvarivanje različitih kategorija prava, odnosno priznavanja i unapređenja zaštite svih ljudskih prava kao osnove i mere razvoja, i
- razvoj zasnovan na ljudskim pravima ne obuhvata samo ekonomski razvoj, već podrazumeva i proces osnaživanja i osposobljavanja onih kojima su uskraćena osnovna prava - koncept integralnog razvoja.

Pravo na razvoj je zasnovano na vrednostima, standardima i principima koji proističu iz povelje UN, Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima i drugih obavezujućih konvencija i dokumenata o zaštiti ljudskih prava i sloboda univerzalnog i regionalnog karaktera.

Složeni sistem UN sa agencijama i mrežama različitog profila, uključujući i Globalni dogovor UN, podstakao je povezivanje ostvarivanja ljudskih prava (normativni aspekt) sa praksom integralnog-održivog razvoja.

Pravo na razvoj nije određeno samo kao jedno od novih ljudskih prava u normativnom smislu, već postaje dinamičan proces koji u institucionalnom i funkcionalnom smislu doprinosi

integralnoj viziji ljudskih prava. Pravo na razvoj postaje nužan okvir ostvarivanja ljudskog razvoja koji je normativno zasnovan, ali je istovremeno i usmeren prema razvoju svih kapaciteta društva-zajednice za ostvarivanje ljudskih prava. Ovi kapaciteti se izgrađuju na dva nivoa, u zavisnosti da li doprinose osnaživanju kapaciteta titulara prava i sloboda ili doprinose povećanju odgovornosti nosilaca obaveza u pogledu poštovanja ljudskih prava kao nedeljivih, univerzalnih. Pravo na razvoj nije više apstraktna kategorija, niti se, imajući u vidu realnost ekonomskog, socijalnog i kulturološkog diverziteta, može govoriti o jednoobraznoj praksi ostvarivanja tog prava na nacionalnom, regionalnom ili globalnom nivou. Zbog toga je nužna integracija prava na razvoj u normativni - institucionalni okvir države, uz poštovanje minimalnih zajedničkih principa sistema zaštite i promocije ljudskih prava, kao što su participacija - učešće svih subjekata društva - zajednice, odgovornost, nediskriminacija, ravnopravnost i poseban status osetljivih grupa, osnaživanje kapaciteta svih sfera društva za efikasno ostvarivanje integralnog korpusa ljudskih prava, povezanost razvoja sa poštovanjem normi i standarda koji se odnose na ljudska prava.

Forum koji je okupio različite učesnike u ostvarivanju ciljeva održivog razvoja, održan krajem 2020.godine u JAR je posebno ukazao na nema razvoja bez ljudskih prava. Inicirano je uspostavljanje partnerskog odnosa između država, NVO i poslovne sfere kao bi se osigurala integralna primena ciljeva održivog razvoja i celovita primena seta ljudskih prava, a posebno u poslovnoj sferi. Nužno je osigurati da ljudska prava na svim nivoima budu u središtu svih razvojnih inicijativa koje teže oblikovanju mirnih i inkluzivnih društva, jednakom pristupi pravdi i odgovornim institucijama za sve.

Globalni ciljevi održivog razvoja su: svet bez siromaštva; svet bez gladi; zdravlje i blagostanje; kvalitetno obrazovanje; rodna ravnopravnost; čista voda i sanitarni uslovi; pristupačna energija iz čistih izvora; dostojanstven rad i ekonomski rast; industrija, inovacije, infrastruktura; smanjenje nejednakosti; održivi gradovi i zajednice; odgovorna potrošnja i proizvodnja; očuvanje klime; očuvanje vodenog sveta; očuvanje života na zemlji; mir, pravda i snažne institucije, i poslednji - partnerstvom do ciljeva. Agenda odražava promenu težišta kada je reč o poimanju razvoja, zato što se prešlo sa zadovoljavanja najosnovnijih potreba na promovisanje ostvarivanja seta ljudskih prava. Za sprovođenje Ciljeva održivog razvoja, od ključnog je značaja da se izgradi takvo okruženje koje će omogućiti integralnu primenu svih tzv. generacija ljudskih prava. Agenda teži izgradnji sveta univerzalnih ljudskih prava i ljudskog dostojanstva, vladavine prava, pravde i jednakosti, sveta bez diskriminacije u kojem se poštuje rase, etnička pripadnosti i kulturna različitost. To je svet jednakih mogućnosti koje dozvoljavaju potpuno ostvarivanje ljudskih potencijala, to je svet koji ulaže u decu i u kome svako dete treba da se razvija u okruženju bez nasilja, to je svet rodne ravnopravnosti, ali i pravedan, pravičan, otvoren i društveno uključiv. Kako bi se ostvarila ova ciljna vizija neophodna je strukturalna i vrednosna opredeljenost društva prema održivom razvoju.

Važan evropski dokument koji je utemeljio integralni pristup razvoju ljudskih prava u kontekstu održivog razvoja je Povelja EU-a o osnovnim pravima (donesena 2000. i obavezujuća za države-članice od 2009. godine). Sve institucije Unije (Komisija, Parlament i Savet) imaju ulogu u zaštiti ljudskih prava. U jednom instrumentu objedinjuje se osnovna prava građana koja su obavezujuća za institucije i tela EU-a, uz napomenu da se ovaj dokument primenjuje i na

nacionalnom nivou. Lica koja traže pravnu zaštitu moraju se prvo obratiti sudovima u svojoj zemlji. U poslednjoj instanci mogu se obratiti [Sudu EU-a](#). Povelja je u skladu s Evropskom konvencijom o ljudskim pravima koju su ratifikovale sve države članice Unije.

Agencija za osnovna prava EU je novo telo koje je zaduženo da analizira materiju zaštite ljudskih prava, dok se Akcionim planom za ljudska prava i demokratiju (2015. – 2020.) obezbeđuje okvir za kolektivno delovanje država članica i institucija Unije na polju promocije ljudskih prava svih generacija, uključujući prava tzv. treće generacija.

Materija poštovanja seta garantovanih ljudska prava svih generacija- čine srž odnosa EU-a sa drugim državama i regijama. Delovanje na polju zaštite ljudskih prava je u funkciji sprečavanja i rešavanja sukoba, smanjenja siromaštva, kao i održivog- integralnog razvoja kao osnovnog principa razvoja Unije utvrđen primarnim pravom. Osnovana je i Agencija osnovna prava EU koja institucijama Unije i državama članicama pruža nezavisne savete zasnovane na dokazima u oblasti osnovnih prava. Cilj rada Agencije je da doprinese obezbeđivanju potpunog poštovanja osnovnih prava širom Evropske unije. Da bi se taj cilj ispunio, Agencija za osnovna prava EU obavlja sledeće zadatke: Prikupljanje i analiziranje informacija i podataka; pružanje pomoći i davanje stručnog mišljenja; informisanje i podizanje svesti o važnosti zaštite ljudskih prava.

Zadaci Agencije su navedeni u zakonskom aktu o osnivanju Agencije za osnovna prava EU: Uredba Saveta br. 168/2007. Zadaci Agencije za osnovna prava EU se ispunjavaju kroz savetovanje i saradnju sa partnerima. To omogućava Agenciji da odredi oblasti svog delovanja i razmenjuje stručna mišljenja koordinira istraživanja u različitim oblastima kroz zajednički rad na pružanju saveta institucijama Evropskoj uniji i državama članicama. Na taj način, Agencija za osnovna prava EU iskorišćava svoje resurse na najbolji mogući način i pruža podršku drugim telima iznošenjem jasnih stavova o načinu unapređenja zaštite osnovnih prava. Agencija za osnovna prava EU održava neposredne kontakte sa Evropskom komisijom, Evropskim parlamentom i Savetom Evropske unije; drugim međunarodnim organizacijama kao što su Savet Evrope, Ujedinjene nacije i Organizacija za evropsku bezbednost i saradnju, vladama država članica, organizacijama civilnog društva, akademskim institucijama, telima za promovisanje ravnopravnosti i nacionalnim institucijama za ljudska prava, kao i mrežama za promociju principa DOP. Kako bi se osigurala bliska saradnja, svaka država članica Evropske unije imenuje nacionalnog oficira za vezu. Stalna komunikacija i redovni sastanci pomažu u stvaranju čvrstog partnerstva, što garantuje razmenu informacija i prepoznavanje nacionalnih potreba i njihovo zadovoljavanje.

Za sprovođenje novih Ciljeva održivog razvoja, od ključnog je značaja da se izgradi takvo okruženje koje će omogućiti integralnu primenu svih tzv. generacija ljudskih prava. Da bi ciljevi održivog razvoja bili zaista prihvaćeni na nacionalnom nivou takođe je potrebno zakonodavstvo koje promoviše javnu odgovornost, participativno donošenje odluka. Nužno je unaprediti regulative koja se odnose ljudskih prava, koja sagledavamo u integralnom smislu. Sprovođenje novog globalnog programa održivog razvoja i implementacija u nacionalne javne politike zahtevaće koordinisane napore različitih struktura javne sfere, poslovnog sektora i civilnog društva. Važan element Agende 2030. je da građani budu uključeni u sve faze postupka i to od početnog projektovanja javnih politika, do njihovog sprovođenja i praćenja.

Od aktuelnih programa koji promovišu integralni pristup zaštiti ljudskih prava izdajamo program Evropske unije "Prava, jednakost i državljanstvo", koji predstavlja instrument Evropske unije u cilju promocije, zaštite prava građana Unije. Napominjemo da se prema ugovornom okviru izdaja dualni koncept pripadnosti državi članici- državljanstvo i status građanina Unije. Program je namenjen državnim organima, akademskim institucijama i organizacijama civilnog društva država članica i država u procesu pristupanju Uniji. Ukupan budžet za period od 2014. do 2020. godine iznosio je oko 440 miliona evra. Program obuhvata širok spektar tema, počevši od prava koja promovišu i unapređuju jednakost građana, do prava koja se tiču rodne ravnopravnosti, zaštite privatnosti, usklađivanja privatnog i javnog života, borba protiv svih vidova nasilja – ksenofobije, rasizma, protiv govora mržnje i dr. Podrška je data i dečijim pravima, zaštiti osoba sa invaliditetom, kao i svih ranjivih grupa.

U savremenom biznis okruženju, društveno odgovorno poslovanje je vrednosni i strateški model poslovanja. Najbolje prakse DOP su implementirane u smernice, uputstva, međunarodne standarde poslovanja koji se dobrovoljno primenjuju. Izražavajući dobrovoljnost kroz opredeljenost koja prelazi zakonske zahteve, poslovni subjekti teže da povećaju standarde društvenog razvoja, poštovanje ljudskih prava, zaštite okoline i dr. Imajuću u vidu navedeno, moderni poslovni subjekti teže dobrom i transparentnom korporativnom upravljanju, uz ostvarivanje novih partnerstva i proširenje sa različitim subjektima inter i/ili intra-sektorskog karaktera.

Posebno ukazujemo na značaj znanja kao ključne komponente razvoja i održivog ulaganja u znanje i veštine ljudi kroz kvalitetno, efikasno i praktično primenljivo obrazovanje i stalno usavršavanje pripadnika svih društvenih grupa na principima jednakih mogućnosti, u cilju oblikovanja otvorenog društva. Socijalna uključenost i afirmativne mere za integraciju marginalizovanih grupa u društveno okruženje odražavaju suštinu razvoja u kojem je ljudsko biće središnji subjekt procesa, a sama priroda ljudskih prava već sadrži određene ciljeve koji su usmereni prema unapređenju ukupnog korpusa prava (npr. pravo na zdravlje, pravo na obrazovanje i dr.).

Cilj održivog razvoja 4. posvećen je unapređivanju obrazovanja stanovništva kroz 10 potciljeva koji se prate na osnovu 11 indikatora. U Srbiji je za sada moguće pratiti napredak u odnosu na 5 potciljeva, na osnovu 6 indikatora. U izveštaju je prikazan napredak u ostvarivanju sledećih potciljeva: 4.1 kojim se nalaže da se obezbedi da sve devojčice i dečaci završe besplatno, ravnopravno i kvalitetno osnovno i srednje obrazovanje, 4.2 kojim se predviđa da do 2030. godine sve devojčice i dečaci treba da imaju pristup kvalitetnom razvoju u ranom detinjstvu, brizi i predškolskom obrazovanju kako bi se pripremili za osnovno obrazovanje, 4.3 koji podrazumeva jednaku dostupnost pristupačnog i kvalitetnog stručnog obrazovanja na svim nivoima, 4.5 kojim se predviđa eliminisanje rodnih nejednakosti u obrazovanju i 4.6 kojim se predviđa da svi mladi i znatan deo odraslih treba da postignu jezičku i numeričku pismenost.

Strategija pametnog, „održivog inkluzivnog rasta Evrope 2020“, kao ključnu komponentu savremenog razvoja ističe jednakost u pristupu znanju kako bi Unija postala najdinamičnija i

najkonkurentnija ekonomija zasnovana na znanju. Ostvarivanjem tzv. pametnog rasta), smanjenjem socijalne isključenosti i ostvarivanjem održivog razvoja Unija odgovara na svetsku krizu. Naime, održiv razvoj mora biti zasnovan na znanju, na informacijama i njihovom protoku, jer jedino tako se može oblikovati društvo potencijalno jednakih mogućnosti za sve, bez bilo kakvog oblika društvene isključenosti, društvo inkluzije, demokratsko i otvoreno. Stoga je potrebno ostvariti strukturne promene na svim nivoima, uključujući i promene u državama koje su u procesu pristupanja EU, koje će biti podstaknute i uspostavljanjem koncepta strateškog upravljanja održivim razvojem u cilju ublažavanja potencijalnih rizika ugrožavanja svih dimenzija održivog razvoja.

Strategija Evropa 2020 za pametan, održiv i inkluzivan ekonomski rast kao jedan od ciljeva navodi da se 20 miliona ljudi oslobodi od rizika siromaštva i socijalne isključenosti do 2020. godine. Za realizaciju ovog cilja „Evropska platforma protiv siromaštva” definiše aktivnosti koje su u potpunosti u skladu i sa realizacijom Cilj 1. Platforma uključuje više akcija kao što su preduzimanje mera u okviru javnih politika, uspješnije korišćenje fondova EU u cilju podrške socijalnom uključivanju, promovisanje socijalnih inovacija, rad kroz partnerstva i iskorišćavanje potencijala socijalne ekonomije kao i poboljšanje koordinacije između zemalja.

Navedeno se implementira u proces pristupanja Uniji, odnosno i zemlje kandidate se pozivaju da se pripreme za razvojne ciljeve Unije. U okviru velikog broja pregovaračkih poglavlja, Srbija usklađuje svoju regulativu sa principima EU koji su ključni za smanjenje siromaštva. To su a poglavlja 19 (socijalna politika i zapošljavanje), 2 (slobodno kretanje radnika), 26 (obrazovanje i kultura) i 23 (pravosuđe i osnovna prava). Tema smanjenja siromaštva deo je i važnih regionalnih inicijativa u kojima Srbija učestvuje. Strategija razvoja Jugoistočne Evrope do 2020. godine zasnovana je na istim principima kao i strategija Evropa 2020.

Da bi se postigao uspeh, potrebno je uskladiti obrazovanje za održivi razvoj sa postojećim trendovima u obrazovnim reformama i predstaviti ga ključnim donosiocima odluka i ekspertima na nacionalnom nivou. Oni koji se zalažu za obrazovanje za održivi razvoj takođe treba da potvrde vezu između načela održivosti i dugoročnog ekonomskog blagostanja svakog naroda u njegovom prelazu na zelenu ekonomiju. Obrazovanje ima ključnu ulogu u promovisanju osnovnih vrednosti demokratije, poštovanja ljudskih prava i vladavina zakona, kao i sprečavanje kršenja ljudskih prava. Obrazovanje se u širem smislu posmatra kao odbrana od porasta nasilja u društvu, rasizma, ekstremizma, ksenofobije, diskriminacije i svake netolerancije. Razvoj zasnovan na ljudskim pravima ne obuhvata samo ekonomski razvoj, već podrazumeva i proces osnaživanja i osposobljavanja onih kojima su uskraćena osnovna prava - koncept integralnog razvoja. Zbog toga je nužna integracija prava na razvoj u normativni - institucionalni okvir države, uz poštovanje minimalnih zajedničkih principa sistema zaštite i promocije ljudskih prava, kao što su participacija - učešće svih subjekata društva - zajednice, odgovornost, nediskriminacija, ravnopravnost i poseban status osetljivih grupa, osnaživanje kapaciteta svih sfera društva za efikasno ostvarivanje integralnog korpusa ljudskih prava, povezanost razvoja sa poštovanjem normi i standarda koji se odnose na ljudska prava.

Navedeni principi i ciljevi ostvarivanja prava na razvoj su blisko povezani i sa ciljevima, principima i aktivnostima Globalnog dogovora i postaju *stricto sensu* osnova savremenog koncepta korporativne održivosti. Ovim pravo na razvoj dobija novu dimenziju jer podstiče ostvarivanje fundamentalnih ljudskih prava definisanih različitim međunarodnim dokumentima-standardima i postaje sveobuhvatni koncept koji objedinjava praksu i dijalog različitih subjekata javne sfere, poslovnog sektora i NVO - novi koncept strateškog partnerstva u cilju promocije humanog razvoja. Različiti subjekti, bez obzira da li pripadaju vladinom ili nevladinom sektoru ili su korporacije, određuju se kao nosioci obaveza-odgovornosti i kreatori programa za stvaranje uslova za zaštitu i unapređenje ljudskih prava. S obzirom na činjenicu da deluju u skladu sa pravnim normama i standardima postavljenim u ključnim instrumentima, titulari prava su ovlašćeni da pokrenu postupke za zaštitu svojih prava u skladu sa propisima.

Zemlje članice UN su se zakonski obavezale da će poštovati, štiti i sprovoditi ljudska prava u praksi. Navedeno uključuje i zaštitu ljudskih prava od mogućih ili stvarnih kršenja od strane subjekata javnog sektora i onih koji pripadaju poslovnoj zajednici. Ova obaveza zaštite ljudskih prava izričito je propisana Konvencijom o ukidanju svih oblika diskriminacije žena i Konvencijom o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije. Država koja se pravno obavezala da će štiti ljudska prava ima i obavezu da korporacije koje krše ljudska prava poziva na odgovornost zbog njihovog ponašanja.

2. Evropski sud za ljudska prava iznosi tumačenje da države imaju pozitivnu obavezu da spreče kršenje ljudskih prava od strane trećih lica, prioritetno poslovne sfere. Navedeno uključuje i zaštitu ljudskih prava od mogućih ili stvarnih kršenja od strane subjekata javnog sektora i onih koji pripadaju poslovnoj zajednici. Država koja se pravno obavezala da štiti ljudska prava ima i obavezu da korporacije koje krše ljudska prava poziva na odgovornost zbog njihovog ponašanja.

Principi KDO su iznad zakonskog okvira i doprinose društvu socijalne i ekonomske kohezije, zdrave životne sredine i kulturne različitosti. Sveobuhvatno unapređujemo profil Banke kao odgovornog poslovnog subjekta koji na unutrašnjem i eksternom planu doprinosi održivom razvoju i kulturi zdravog biznisa. Napredak kroz funkcionalno i normativno unapređenje materije koja je povezana sa DOP , prati i set različitih aktivnosti kojima se primenjuju principi KDO i Novi ciljevi održivog razvoja kroz saradnju sa internim i eksternim zainteresovanim grupama, sa fokusom na poštovanje ljudskih prava, odnosno unapređenje stanja ljudskih resursa i jačanje socijalne kohezije. Kada je u pitanju uloga privatnog sektora u ostvarivanju Nove razvojne agende UN, ponovo se aktuelizuje pitanje uloge privatnog sektora u društvenom razvoju. Komisija je, u saradnji sa više NVO, definisala nekoliko područja delovanja kako bi se obezbedio održiv i odgovoran doprinos privatnog sektora Agendi 2030. Kompanije se stimulušu da iskoriste kreativne i inovativne potencijale na rešavanje izazova održivog razvoja. Privatni sektor treba na dobrovoljnoj osnovi da iznese nove inicijative za inovacije u domenu poslovanja na odgovornim osnovama, a koje treba da doprinose održivom razvoju, a sve u cilju podsticanja tranzicije prema društvu znanja, inovacija, ekonomske i socijalne kohezije i ekološke održivosti.

Agenda UN označava istorijski pomak prema novoj paradigmi u okviru koje se nejednakosti na privrednom i socijalnom polju, odnosno području zaštite životne sredine sagledavaju na univerzalan i integrisan način. Taj proces u celosti odražava evropske vrednosti

socijalne pravde, demokratskog upravljanja i socijalnog tržišnog modela privređivanja i zaštite životne sredine. Suština tog modela razvoja je univerzalna zaštita i promocija ljudskih prava, uključujući i afirmativan odnos biznis zajednica prema zaštiti i promociji ljudskih prava.

Svet se suočava sa ogromnim izazovima koji su prouzrokovani pandemijom. Unija na te izazove odgovara Evropskim zelenim dogovorom i podrškom tranziciji prema pravednom i inkluzivnom društvu za sve. Poštovanje normativnog okvira, dobrih poslovnih praksi, principa DOP i ciljeva održivog razvoja, otvorenost, kooperativnost i strateška partnerstva u oblasti u cilju preventivnog delovanja u oblasti ljudskih prava, su okviri njenog delovanja u pravcu ostvarivanja ljudskih prava kao integralne kategorije. U uslovima pandemije COVID 19, neophodna jedna nova ravnoteža i još veća međusobna povezanost ključnih dimenzija održivog razvoja: ekonomske, socijalne i zaštite životne sredine, sa suštinskom ulogom ljudskih prava kao osnova humanog, integralnog razvoja.

Povrede ljudskih prava su sve češće povezane i sa aktivnostima poslovnih subjekata. Politike razvoja korporativnih subjekata moraju da podrže osnovne principe ljudskih prava i da ih primenjuju integralno u svojim poslovnim operacijama, kako bi mogle da odgovore potrebama integralnog razvoja. Pravo na razvoj, odnosno na održiv razvoj, podstiče poslovne subjekte da kreativno doprinose njegovom ostvarenju, razvijajući sopstvene mehanizme kojima se uspostavlja etički poslovni proces, koji, uz poštovanje normativnog okvira, promoviše i principe KDO i održivog razvoja zasnovanog na razvoju ljudskih prava. Društveno odgovorne kompanije prepoznaju i važnost svojoj ulozi u zajednici, i to najčešće kroz programe društveno odgovornog poslovanja. Ipak neophodno je napraviti razliku između ovakvih inicijativa i koncepta ljudskih prava i biznisa. Ovakve inicijative, iako veoma značajne, preduzimaju se selektivno i usmeravaju samo na pojedinačna pitanja, dok se koncept ljudskih prava i biznis odnosi na poštovanje svih obavezujućih standarda ljudskih prava.

Pitanje biznisa sa stanovišta ljudskih prava je aktuelizovano na globalnom nivou, počev od devedesetih godina 20. veka, kada je zabeležen dramatičan rast privatnog sektora, odnosno rast transnacionalnih ekonomskih aktivnosti. Sve ove promene su u prvi plan istakle značaj društvene svesti o uticaju biznisa na ljudska prava, što je postalo jedno od važnih pitanja u okviru Ujedinjenih nacija. U cilju smanjenja protivrečnosti između interesa biznisa za profitabilnošću, ali i zahteva za integralnom zaštitom ljudskih prava, kreiran je dokument, kojim se postavljaju okviri za unapređenje poslovne prakse i standarda u domenu ljudskih prava. "Rukovodeća načela UN o biznisu i ljudskim pravima" je pripremio Specijalni predstavnik Generalnog sekretara UN „za pitanje ljudskih prava i transnacionalnih korporacija i ostalih preduzeća“ 2008.godine. Dokument koji je pripremila stručno telo tadašnje Komisije za ljudska prava je u suštini imalo zadatak da kompanijama neposredno i u skladu s međunarodnim pravom nametne isti obim obaveza zaštite ljudskih prava koje su države prihvatile ratifikovanjem međunarodnih ugovora. Ovaj dokument nije prihvaćen. Umesto toga 2005. uspostavljen je mandat Specijalnog predstavnika Generalnog sekretara UN „za pitanje ljudskih prava i transnacionalnih korporacija i ostalih preduzeća“. Specijalni predstavnik je pripremio 2008.godine novi dokument: "Rukovodeća načela UN o biznisu i ljudskim pravima".

Ovaj dokument ne stvara nove međunarodne pravne obaveze za države, već razjašnjava posledice postojećih standarda i prakse po države i privredne subjekte. Predmetna oblast je mešavina postojećih pravnih i političkih tekovina, uključujući pravo ljudskih prava, radno pravo, zaštitu životne sredine, zaštitu potrošača, anti-diskriminaciono pravo itd. Načela sadrže 31 princip. Načela se odnose na sve države i preduzeća, kako transnacionalna, tako i druga, bez obzira na njihovu veličinu, sektor poslovanja, lokaciju, vrstu vlasništva i strukturu. Sagledavaju se kao jedinstvena celina, a causa njihovog donošenja je jačanja standarda i prakse vezane za biznis sa aspekta ljudskih prava, a radi ostvarivanja konkretnih rezultata za ugrožene pojedince i zajednice. Načela se primenjuju na nediskriminatoran način, a posebnu pažnju treba da se usmerava na prava, kao i izazove sa kojima se suočavaju pripadnici grupa ili kategorije stanovništva koji se nalaze u većoj opasnosti od ugroženosti ili od marginalizacije.

U načelima se podcrtava da je dužnost država da obezbede zaštitu ljudskih prava i predstavlja standard ponašanja. Države pojedinačno predstavljaju osnovne nosioce obaveza, a sve one kolektivno predstavljaju garante međunarodnog sistema zaštite ljudskih prava. Države same po sebi nisu odgovorne za kršenje ljudskih prava od strane privatnih subjekata. Međutim, države mogu da prekrše obaveze po osnovu međunarodnog prava ljudskih prava u slučaju kada se takve povrede mogu da njima pripišu ili ako ne preduzimaju odgovarajuće mere kako bi sprečile, istražile i kaznile povrede od strane poslovnih subjekata ili pružile obeštećenje za njih. Države mogu da utvrđuju korake i razmotre čitav set dozvoljenih preventivnih i korektivnih mera, uključujući i one političkog, zakonodavnog, normativnog i pravosudnog karaktera. One su takođe dužne da štite i unapređuju vladavinu prava, između ostalog putem preduzimanja mera za obezbeđivanje jednakosti pred zakonom, pravičnom primenom zakona i dr. Navedeno podrazumeva i obavezu država da pozivaju na odgovornost kompanije koje krše ljudska prava. Sve kompanije, bez obzira na veličinu i granu privrede, utiču na ljudska prava direktno ili indirektno. Taj uticaj se ispoljava kroz niz prava, kao što su u slučajevima potencijalne diskriminacije, ugrožavanja zdravlja i sigurnosti, ugrožavanje slobode udruživanja, pitanje životne sredine i dr. Kada država kontroliše neko preduzeće ili kada se njegovo delovanje na drugi način može pripisati državi, kršenje ljudskih prava od strane tog preduzeća može povlačiti i povredu međunarodnih pravnih obaveza države. Ako je neko preduzeće bliže državi ili što više zavisi od organa uspostavljenog u skladu sa zakonom ili od podrške poreskih obveznika, tada država ima jači razlog da sprovodi politiku kojom obezbeđuje da odnosno preduzeće poštuje ljudska prava. Normativni doprinos Rukovodećih načela nije u utemeljenju novih pravnih obaveza država, već u razjašnjavanju posledica postojećih standarda i prakse po države i preduzeća, u njihovoj integraciji u jedinstven, logički koherentan i sveobuhvatan model, kao i u utvrđivanju propusta u postojećem režimu i načina na koji model može da se poboljša.

U segmentu -Korporativna odgovornost za poštovanje ljudskih prava - Temeljna načela decidno je navedeno da preduzeća treba da poštuju ljudska prava. Navedeno podrazumeva da kompanije treba da izbegavaju zadiranje u ljudska prava drugih i da odstranjuje negativne uticaj na ljudska prava. Odgovornost za poštovanje ljudskih prava predstavlja opštu normu očekivanog ponašanja svih preduzeća, gde god ona poslovala. Ona postoji nezavisno od mogućnosti i/ili spremnosti država da ispunjavaju sopstvene obaveze vezane za ljudska prava i ona ne umanjuje

te obaveze. Ta odgovornost postoji i mimo obaveze poštovanja nacionalnih zakona i propisa kojima se štite ljudska prava. Odstranjivanje negativnih uticaja na ljudska prava podrazumeva preduzimanje adekvatnih mera za njihovo sprečavanje, ublažavanje i, po potrebi, obeštećenje.

Evropska unija je u svojoj CSR strategiji iz 2011. podržala UN Rukovodeće načela i obavezala se da će podržavati njihovu primenu. EK je inicirala uvođenje Nacionalnih akcionih planova/strategija kao instrumenata primene Načela, uz predlog da treba da budu doneseni u postupku koordinacija između različitih državnih tela država - članica, i uz uključivanje i predstavnika privrede, civilnog društva, lokalnih zajednica i dr. Takođe, nacionalni akcioni planovi treba da prate određene specifičnosti država članica, koje su odraz političkog uređenja, zastupljenosti određenih industrija, sistema obrazovanja, tradicije, osobenog kulturnog identiteta i mnogih drugih faktora.

Biznis zajednica kroz programe DOP, izveštavanja o primeni principa DOP i održivosti, postaje jedan od važnih partnera javnoj sferi na lokalnom, nacionalnom i evropskom nivou u ostvarivanju društva ekonomske i socijalne i ekološke održivosti. Nužno je osnaživati KDO, koja na tržištu podrazumeva više nivoa odgovornosti koji se zasnivaju na principu „fer“ poslovne prakse, odnosno, etičkog ophođenja kompanije prema svim ključnim internim i eksternim stakeholderima, integralna primena ljudskih prava. Politika DOP ovim dobija novu podsticaj jer je harmonizovana za zahtevima i ciljevima dvaju razvojnih strategija. Pravo na razvoj, odnosno na održiv razvoj, podstiče poslovne subjekte da kreativno doprinose njegovom ostvarenju razvijajući sopstvene mehanizme kojim se uspostavlja etički poslovni proces, koji uz poštovanje normativnog okvira promoviše i principe KDO koji se odnose na zaštitu ljudskih prava. Etički opredeljene kompanije koje poštuju ljudska prava postaju osnovni subjekti kreiranja zdravog i konkurentnog poslovnog okruženja. Usvajanjem novog strateškog i dugoročnog koncepta u menadžmentu - društveno odgovornog poslovanja, obezbeđuje se da društveno odgovorne kompanije mogu promptno reagovati na socijalne i ekološke probleme i dati doprinos održivom razvoju. Politike razvoja korporativnih subjekata moraju da podrže osnovne principe ljudskih prava i da ih primenjuju integralno u svojim poslovnim operacijama, kako bi mogle da odgovore potrebama integralnog razvoja. Za uspeh novog poslovnog modela, koji inkorporira i segment zaštite ljudskih prava, neophodna je saradnja sa eksternim i internim interesnim grupama, koje učestvuju u kreiranju novih vrednosti, kao osnova savremene korporativne kulture.

3. Mnoge kompanije su spoznale da je održavanje konkurentne pozicije i na tržištu ključan razvoj intelektualnog kapitala, te stoga stalno investiraju u različite programe edukacije i obuke svojih zaposlenih. Savremeni koncepti upravljanja ljudskim resursima stoga su zasnovani na novim modelima, kao što su konsultovanje i uključivanje zaposlenih, motivišuće radno okruženje, zadovoljstvo i dobrobit zaposlenih izraženi u podsticanju ravnoteže između poslovnih i privatnih obaveza.

Kao aktivna članica nacionalne mreže Globalnog dogovora UN, pozicioniramo se među liderima u promociji integralnog pristupa primeni principa KDO (uključujući i promociju ljudskih prava) na internom i eksternom nivou. Za Banku su, od prioritete važnosti, inicijative svih struktura Globalnog dogovora, koje harmonizuju ciljeve poslovne zajednice sa ciljevima Programa za razvoj UN, ali i regionalne razvojne agende EU, čiji ciljevi se postepeno

implementiraju u nove razvojne politike RS, kao države u procesu pristupanja Uniji. Za uspeh novog poslovnog modela, koji inkorporira i segment zaštite ljudskih prava, neophodna je saradnja sa eksternim i internim interesnim grupama, koje učestvuju u kreiranju novih vrednosti, kao osnova savremene korporativne kulture. Navedeno uključuju i promociju poslovnog modela, koji podrazumeva inkorporiranost i integralnu zaštitu ljudskih prava kroz kooperaciju sa internim i eksternim stejkholderima.

Za Banku su od prioritetne važnosti inicijative koje teže harmonizaciji ciljeva poslovne zajednice sa ciljevima Agende 2030, ali i razvojne agende EU, čiji ciljevi se postepeno implementiraju u nove razvojne politike RS. Navedeno uključuje i promociju novog poslovnog modela, koji podrazumeva zaštitu ljudskih prava u svim segmentima poslovnih aktivnosti.

Alta banka ne zanemaruje internu dimenziju DOP, koja podrazumeva stalnu edukaciju zaposlenih, kroz prezentacije o različitim vidovima DOP, uključujući i aspekte zaštite ljudskih prava i sloboda. Posebnu pažnju smo ponovo usmerili na pitanja poštovanja rodne ravnopravnosti i inkluzije osoba sa invaliditetom u društveni život zajednice na svim nivoima (koncept korporativnog građanstva).

Novi model odgovornog biznisa uvažava principe poštovanja ljudskih prava podrazumeva i odgovarajući menadžment u segmentu KDO, odnosno optimalno upravljanje rizicima u socijalnoj (uključujući i rizike ugrožavanja ljudskih prava) i ekološkoj sferi. Novi model odgovornog biznisa koji uvažava principe poštovanja ljudskih prava podrazumeva i odgovarajući menadžment u segmentu korporativne društvene odgovornosti, odnosno optimalno upravljanje rizicima u socijalnoj (uključujući i rizike ugrožavanja ljudskih prava) i ekološkoj sferi. U skladu sa usvojenim politikama kvaliteta, bezbednosti informacija i zaštite životne sredine i usvojenim standardima, donete se odgovarajuće procedure i uputstva za stalno kvalitativno poboljšanje integrisanog menadžmenta, koji obuhvata i polje društveno odgovornog poslovanja, a time i delovanje u segmentu ljudskih prava.

Jedan od važnijih segmenata našeg društveno odgovornog poslovanja je Politika upravljanja ljudskim resursima. Saglasno poslovnoj i razvojnoj orijentaciji Banke, nastavili smo da aktivno unapređujemo svoju politiku zapošljavanja i podsticanja procesa stalnog usavršavanja zaposlenih koji doprinosi dostizanju utvrđenih strateških ciljeva, u skladu Procedurom obuke i stručnog usavršavanja zaposlenih u Banci. Naime, unutar privrednih subjekata, društveno-odgovorna praksa uključuje primarno zaposlene i odnosi se na područje investiranja u ljudski kapital, zdravlje i sigurnost. Društveno odgovorni subjekti su posvećeni stalnoj edukaciji zaposlenih kroz različite modele internog ili eksternog karaktera.

Edukacijski programi se prilagođavaju profilu zaposlenih i predmet su stalne evaluacije. Banka ne zapostavlja ulogu obrazovanja kao razvojne determinante. U tom smislu, kreirana je i naša politika upravljanja ljudskim resursima. Uz redovnu evaluaciju učinka zaposlenih u skladu sa modernim standardima i politikom upravljanja ljudskim resursima, Banka je nastavila da upućuje zaposlene na seminare, radionice iz oblasti modernog bankarskog poslovanja. U skladu sa Politikom obuke i stručnog usavršavanja zaposlenih u Banci okom izveštajnog perioda, zaposleni su bili uključeni u razne obuke internog karaktera, seminare domaćeg i međunarodnog karaktera

koje su obrađivali teme iz složene oblasti domaćeg i međunarodnog platnog korporativnog bankarstva, inovativnih tehnologija i mobilnog bankarstva, unapređenja compliance funkcije, u segmentu antikorupcije i sprečavanja pranja novca fin. terorizma. Prateći nove standarde evaluacije učinka zaposlenih, učinak zaposlenih se ocenjuje uz proaktivno delovanje ocenjivača i ocenjenog. Posebna pažnja se dugoročno posvećuje edukaciji stručnjaka u oblasti informacionih tehnologija, sa usmerenjem na elektronsko bankarstvo i informatičku bezbednost. Da bi bila konkurentna u oblasti pružanja finansijskih usluga, Banka konstantno razvija i unapređuje svoj informacioni sistem jer samo tako može da prati razvoj novih proizvoda i usluga na finansijskom tržištu.

Strategija razvoja informacionog sistema banke podrazumeva i implementaciju novih sistemskih i komunikacionih platformi u cilju podrške bankarskim procesima, praćenje i razvoj novih tehnologija i znanja, obuku i stalno stručno usavršavanje zaposlenih.

Za Banku kao dinamičnu i adaptibilnu finansijsku instituciju sa dinamičnim razvojnim konceptom, politika upravljanja ljudskim resursima je u funkciji promocije zdravog etičkog biznisa, jer samo takvo poslovno okruženje može da podstakne ostvarivanje integralnog humanog razvoja u čijem središtu su ljudska prava. Novi model odgovornog biznisa, koji uvažava principe poštovanja ljudskih prava, podrazumeva i odgovarajući menadžment u segmentu korporativne društvene odgovornosti, odnosno optimalno upravljanje rizicima u socijalnoj (uključujući i rizike ugrožavanja ljudskih prava) i ekološkoj sferi. S obzirom na navedeno, posebno smo posvećeni zaštiti zdravlja zaposlenih i obezbeđenju optimalnih radnih uslova. Težimo da obezbedimo takve uslove za rad koji stimulišu radnike na maksimalni efekt jer bolji radni uslovi i jača društvene odgovornosti doprinosi njihovoj većoj motivisanosti i boljim radnim rezultatima, a sve je funkciji jačanja naše tržišne pozicije i pozitivnog doprinosa razvoju lokalne-društvene zajednice.

Kroz opredeljenost za sigurnost i zaštitu zdravlja koja je iznad zakonskih zahteva, povećavaju se standardi društvenog razvoja, ali i poštovanja ljudskih prava. Banka je nastavila da unapređuje sisteme podrške zaštiti ljudskih prava, posebno sistema zaštite zdravlja i bezbednosti ljudi, kroz redovno stručno usavršavanje zaposlenih u domenu zaštite zdravlja na radu, zaštite od požara i evaluaciju znanja zaposlenih iz ove oblast. Stalno unapređujemo i svoja interna akta o proceni rizika na radnom mestu i u radnoj okolini, u čijoj izradi je učestvovala i kompanija specijalizovana za zaštitu bezbednosti i zdravlja na radu i zaštitu životne sredine. Banka primenjuje Pravilnik o pravima, obavezama i odgovornostima u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu. Ovim dokumentom se utvrđuju standardi radnih uslova kojima se, u najvećoj mogućoj meri, smanjuje učestalost povreda na radu, profesionalnih oboljenja i bolesti i utvrđuju tehničke, ergonomske, zdravstvene, obrazovne, socijalne, organizacione i druge mere i sredstva za prevenciju, odnosno otklanjanje rizika od povređivanja i oštećenja zdravlja zaposlenih ili njihovog svođenja na najmanju moguću meru.

Banka je nastavila da omogućava besplatne ili subvencionisane sistematske preglede za zaposlene i članove njihovih porodica, kao i korišćenje usluga lekara-specijalista pod povlašćenim uslovima. S obzirom na važnost ekonomskih i socijalnih prava, shodno raspoloživim finansijskim mogućnostima, nastavilo smo da se brinemo o vanrednim potrebama radnika i članova njihovih porodica, posebno u slučaju bolesti, ili u drugim vanrednim situacijama.

U uslovima pandemije potvrdili smo značaj društveno-odgovorna prakse koja uključuje primarno zaposlene i odnosi se na područje investiranja u ljudski kapital, zdravlje i sigurnost.

Banka je podržala raspoloživim instrumentima različite radnog angažovanja zaposlenih koji omogućavaju maksimalnu zaštitu zaposlenih od mogućnosti potencijalnog zaražavanja. Primenuju se striktno sve epidemiološke mere internog i eksternog karaktera, Rad kod kuće, uz on line povezanost i umrežavanje sa informacionim sistemom Banke, uz maksimalno poštovanje informacione bezbednosti su premise takve odgovorne poslovne prakse.

U toku trajanja vanrednog stanja i po ukidanju vanrednog stanja. Banka je organizovala rad u izmenjenom režimu, i uz primenu svih preporučenih mera bezbedonosnih mera od strane Vlade Republike Srbije, pravilima struke i kriznog štaba, tako da je rizik od nastanka i širenja zaraznih bolesti sveden na umeren rizik. Izvršena je Dopuna akta o proceni rizika COVID-19 sa Planom primene mera utvrđuju se mere i aktivnosti kojima se povećava i unapređuje bezbednost i zdravlje zaposlenih radi sprečavanja pojave epidemije zarazne bolesti (u ovom slučaju COVID-19 izazvane virusom SARS-CoV-2). Plan primene mera sadrži: preventivne mere i aktivnosti za sprečavanje pojave zarazne bolesti; precizan opis zaduženja za sprovođenje i kontrolu sprovođenja preventivnih mera i aktivnosti; kao i opis mera i aktivnosti za postupanje u slučaju pojave epidemije zarazne bolesti. Mere će se primenjivati do dana stupanja na snagu naredbe o proglašenju prestanka epidemije zarazne bolesti COVID-19.

Banka se odzvala pozivu Vlade Republike Srbi donacijom sredstava za kupovinu respiratora pružila podršku borbi za očuvanje života i zdravlja svih obolelih od COVID-19. ALTA banka donirala je 3 miliona dinara za nabavku respiratora, koji su neophodni u lečenju od novog koronavirusa – Covid 19. Ovom donacijom, Banka je potvrdila svoju posvećenost društveno odgovornom poslovanju i brigu za zdravlje populacije (cilj 3.održivog razvoja).

Drugi princip Globalnog dogovora:

Kompanije treba da osiguraju da svojim poslovanjem ne učestvuju u kršenju

ljudskih prava

Kršenja ljudskih prava nisu samo rezultat delovanja državnih organa nego ih mogu počiniti i često ih čine treća lica, uključujući privredne subjekte. Kršenja ljudskih prava počinjena od strane korporacija i drugih privrednih subjekata se označavaju kao korporativna kršenja ljudskih prava. Ona se odnose na širok spektar povreda, uključujući etničku diskriminaciju u zapošljavanju, povrede prava na zaštitu privatnosti, narušavanje zdravlja ili prisilna iseljavanja.

Međunarodno pravo ljudskih prava se esencijalno zasniva na međudržavnoj strukturi međunarodnog pravnog sistema, što uslovljava da se pitanja odgovornosti privrednih subjekata za kršenja ljudskih prava najčešće stipuliše neobavezujućim instrumentima. Od neobavezujućih pravnih instrumenata svakako su najznačajnija pomenuta Rukovodeća načela Ujedinjenih nacija o biznisu iljudskim pravima (Rukovodeća načela), koja je u junu 2011 usvojila Savet UN za ljudska prava. Prema ovom instrumentu, države su dužne da obezbede zaštitu ljudskih prava, privredni

subjekti treba da poštuju ljudska prava, dok žrtvama povreda ljudskih prava povezanih sa poslovnim sektorom pripada pravo na pristup delotvornim pravnim lekovima.

Na inicijativu Ekvadora i JAR u junu 2014.godine, Savet za ljudska prava UN je usvojio rezoluciju kojom se poziva na osnivanje međuvladine grupe koja bi razmotrila mogućnosti usvajanja obavezujućeg međunarodno pravnog instrumenta kojim bi se regulisale aktivnosti transnacionalnih korporacija i drugih privrednih subjekata u pogledu ljudskih prava. Kako je proces izrade ovog obavezujućeg dokumenta još usvojioj ranoj fazi možemo zaključiti da, na međunarodnom planu, države i dalje predstavljaju primarne-origarne nosioce dužnosti poštovanja, zaštite i ostvarivanja ljudskih prava u kontekstu poslovnih aktivnosti.

Saveta Evrope je 2026.godine usvojio je preporuku o ljudskim pravima i poslovnim aktivnostima, kojom se reafirmiše značaj navedenih načela UN. Obaveza poštovanje ljudskih prava podrazumeva da poslovni subjekti izbegavaju da izazivaju ili doprinose negativnom uticaju na ljudska prava svojim aktivnostima i da odstranjuju takav uticaj kada do njega dođe. Poslovni subjekti treba sprečavaju ili ublažavaju negativni uticaj na ljudska prava, koji je neposredno povezan sa njihovim poslovanjem, proizvodima ili uslugama. Obaveza kompanija da poštuju ljudska prava odnosi se na sve kompanije bez obzira na veličinu, sektor, kontekst u kojem posluju, oblik vlasništva i strukturu. Kako bi ispunila svoju obavezu da poštuju ljudska prava, kompanije treba da usvoje politiku i postupke koji odgovaraju njihovoj veličini uključujući: programsko opredeljenje da ispunjavaju svoju obavezu da poštuju ljudska prava; dužnu pažnju za ljudska prava u cilju utvrđivanja, sprečavanja, ublažavanja i preuzimanja odgovornosti za način na koji otklanjaju posledice svog uticaja na ljudska prava; postupke obeštećenja za bilo kakav negativni uticaj na ljudska prava koji su izazvala ili kojem su doprinela. U cilju prevencije, preduzeća treba da iskazuju dužnu pažnju za ljudska prava u cilju utvrđivanja i sprečavanja sopstvenih negativnih uticaja na ljudska prava, njihovog ublažavanja i izveštavanja o načinu na koji ih otklanjaju. Međutim, neobavezujući karakter ovih dokumenata je prepreka sprečavanju povreda ljudskih prava od strane korporacija. Naime, korporacije mogu odbiti da primenjuju Rukovodeća načela bez ikakvih posledica ili se samo deklarativno izjašnjavaju da ih prihvataju, a u praksi ne čine ništa da ih i sprovedu .

U Praksi Evropskog suda za ljudska prava u pogledu korporativnih kršenja ljudskih prava izdvajaju se dve grupe slučajeva. U jednoj grupi se nalaze slučajevi u kojima je Sud sagledava kršenja ljudskih prava od strane državnih kompanija, te sledstveno tome državu smatra direktno odgovornom za korporativna kršenja ljudskih prava. Druga grupa slučajeva odnosi se na one situacije u kojima se preduzeća kao nedržavni subjekti pojavljuju u ulozi primarnih kršitelja ljudskih prava (indirektna odgovornost države).

S obzirom na navedeno, kroz analizu prakse Evropskog suda razlikujemo dve vrste odgovornosti države zbog korporativnih kršenja ljudskih prava: direktnu i indirektnu odgovornost. Direktna odgovornost za korporativna kršenja ljudskih prava postoji kada se korporativno kršenje ljudskih prava može direktno pripisati državi. Indirektna odgovornost države postoji u slučaju propusta države da osigura zaštitu ljudskih prava od kršenja koja čine privredni subjekti kao treća lica. Država je direktno odgovorna za korporativna kršenja ljudskih prava ako prekrši svoje

negativne obaveze, dok u slučaju kršenja pozitivnih obaveza govorimo o indirektnoj odgovornosti države zbog korporativnih kršenja ljudskih prava.

Kada su u pitanju principi DOP koji se odnose na ljudska prava, kao centralnog pitanja integralnog razvoja, naglašavamo da se oslanjaju se na tri stuba. Prvi stub vezuje se za obavezu država da u okviru svog institucionalnog i normativnog okvira obezbede zaštitu od povreda ljudskih prava od strane trećih lica, uključujući i privredne subjekte. Drugi stub se odnosi na odgovornost privrednih subjekata za poštovanje ljudskih prava, odnosno privredni subjekti su dužni da odgovorno i sa pažnjom pristupaju ljudskim pravima, uključujući preventivno delovanje u cilju sprečavanja kršenja prava garantovanih pravnim normama i standardima. Treći stub uključuje delotvorna sredstva sudske i vansudske zaštite u slučajevima povrede određenih prava. Na ovaj način, svaki stub predstavlja neophodnu komponentu kreiranja međusobno povezanog dinamičnog sistema preventivnih i korektivnih mera u oblasti zaštite ljudskih prava.

Banka posebno podstiče preventivno delovanje u oblasti zaštite ljudskih prava. Ovim subjekti poslovne sfere postaju važni činioci podsticanja i kreiranja zdrave poslovne klime, kao i podsticanja pozitivne konkurencije između društveno odgovornih subjekata koji ne zanemaruju socijalnu i etičku dimenziju u svom poslovanju. Prilikom angažovanja u pružanju podrške realizaciji projekata u regionima izloženosti naših korporativnih klijenata, neophodno je posvetiti pažnju uticajima tih projekata na socijalno okruženje, poštovanju kulturoloških osobenosti ambijenta u kojem se projekti realizuju, poštovanju ljudskih prava, preventivnom delovanju u cilju sprečavanja kršenja zajamčenih prava i sloboda u skladu sa lokalnom i međunarodnom regulativom. U tom smislu, ističemo da banka posebnu pažnju usmerava na uslove angažovanja lokalne radne snage u zemlji realizacije projekta (zdravi i sigurni uslovi rada, zaštita prava radnika, zabrana zapošljavanja dece, zabrana svakog oblika diskriminacije i dr.). Na ovaj način u kooperaciji sa našim klijentima aktivno doprinosimo afirmaciji održivog razvoja i u regionima naše poslovne izloženosti..

Ostvarivanje održivog razvoja treba da bude podstaknuto i konkretnim projektima trans-sektorskog karaktera kojima se afirmišu zdravo društvo, ljudska prava, solidarnost, korporativno građanstvo, društvena inkluzija, interkulturni dijalog, razvoj znanja, veština i motivacija, sportski duh i sl. Podsticanjem takvih projekata, akcija i programa doprinosimo preventivnom delovanju na sprečavanju kršenja ljudskih prava u poslovnoj i javnoj sferi. Normativni okvir i nove vrednosti održivog razvoja treba da obezbede uslove za razvoj ljudskih prava i sprečavanje njihovog ugrožavanja.

U tom smislu važna uloga je nauke u ostvarivanju integralne dimenzije razvoja. Uvažujući značaj naučno-istraživačkog rada u razvoju zemlje i posebno nauke nastavili smo da podržavamo inicijative za publikovanje radova uvaženih imena srpske nauke

Ostvarivanje cilja 3. održivog razvoja (Zdravlje i blagostanje) nije moguće bez dugoročne posvećenosti i podrške razvoju sporta, a posebno amaterskog. Nastavili smo da podržavamo Saveza sportova Vračar, Beograd i njihovu akciju „Trofej Vračara - Vračar bez barijera“, koja je uključila i organizaciju turnira u basketu. Ova akcija je u okviru projekta „Javni prostori bez barijera za osobe sa invaliditetom“, koju sprovodi Grad Beograda već dve godine. U okviru ovog projekta

planira se postavljanje rampi za osobe sa invaliditetom, odnosno prilazi stambenim zgradama i javnim institucijama. Osobe sa invaliditetom su jedna od najranjivijih društvenih grupa, koja usled brojnih prepreka teško ostvaruje svoja prava. Kako bi ostvarile svoj pun potencijal, neophodna je zajednička podrška čitavog društva. Prepoznajući značaj inkluzije i smanjenje nejednakosti za dostizanje održivog razvoja, Ujedinjene nacije su smanjenje nejednakosti svrstale u cilj broj 10. Agende o 2030, u kojem se ističe da niko ne bi trebalo da bude diskriminisan na osnovu godina, pola, religije, rase, etničke pripadnosti ili invalidnosti.

Posebno je značajno istaći da smo podržali manifestaciju „Igranka kod Vuka“ u okviru koje je organizovan konkurs za najbolje dečije likovne radove. Manifestaciju je organizovalo dečje pozorište „Teatar Vuk“ iz Beograda. Uručena je nagrada ALTA banke za najbolji likovni rad. Cilj konkursa je bio usmeren na edukaciju i podsticanje kreativnosti najmlađih u likovnom stvaralaštvu. Prepoznajući potencijal koji deca imaju i značaj kulturno-umetničkog razvoja, nastavićemo da podržavamo ovu manifestaciju sa željom da motivišemo decu posetioce, ali i njihove roditelje da podstiču mališane da učestvuju u kulturnim događajima koji promovišu razvoj umetničkog stvaralaštva. Na konkursu je učestvovalo više od 100 dece i dodeljeno je ukupno 9 nagrada. Manifestacija „Igranka kod Vuka“ se tradicionalno organizuje jednom godišnje u okviru koje se dešava raznovrstan muzički, pozorišni, zabavni i edukativni program na otvorenom, uz poštovanje svih mera zdravstvene zaštite, gde deca uče različite plesne korake i koreografije sa studentima Instituta za igru.

Ciljna grupa mnogih aktivnosti Banke društveno odgovornog karaktera su zdravstvene institucije i humanitarne organizacije koje doprinose poboljšanju zdravlju dece, jer bez zdrave populacije se ne mogu ostvariti ciljevi održivog razvoja.

Samo navodimo da je Cilj 3. Održivog razvoja odnosi na obezbeđivanje zdravog života i promovisanje blagostanja za sve stanovništvo. Ovaj cilj obuhvata 13 potciljeva koji se prate na osnovu 27 indikatora. U izveštaju o napretku Republike Srbije je prikazan napredak u ostvarivanju između ostalog i sledećih potciljeva, kao što su univerzalni obuhvat zdravstvenom zaštitom, dostupnost kvalitetnih osnovnih zdravstvenih usluga i dostupnost bezbednih, delotvornih, kvalitetnih i jeftinih osnovnih lekova i vakcina za sve; značajno smanjenje smrtnih slučajeva od različitih oblika zagađenja; podržavanje istraživanja i razvoj vakcina i lekova za prenosive i neprenosive bolesti, kao i povećanje finansiranja u oblasti zdravstva i unapređenje ljudskih resursa u zdravstvenoj zaštiti.

Poštujući značaj ovog cilja, važan segment promocije principa društveno odgovornog poslovanja i novih ciljeva održivog razvoja za ALTA banku je dugoročno partnerstvo sa neprofitnim sektorom, odnosno podrška misiji i ciljevima HF „Za dečje srce“.

Kao ključni osnivač, Banka daje punu podršku realizaciji ovog humanog projekta koji potvrđuje njenu trajnu orijentaciju ka poštovanje univerzalnih etičkih principa koji su osnov naše korporativne filozofije, odnosno trajnu posvećenost potrebama lokalne zajednice, a posebno brizi o zdravlju najmlađih. Humanitarna fondacija „Za dečje srce“ je osnovana 16. decembra 1992.godine, na inicijativu elitnog kardiohirušskog tima Instituta za zdravstvenu zaštitu majke i deteta Srbije „Dr Vukan Čupić“. Inicijativa je prihvaćena jer je dečja hirurgija među medicinskim

granama koje koriste visoko specijalizovanu i sofisticiranu tehnologiju koja zahteva značajna sredstva, tako da je, zbog ograničenih finansijskih resursa, za razvoj ove medicinske grane bila neophodna dodatna podrška donatora. Aprila 1992.godine, zbog nedostatka lekova i potrošnog materijala, kardiohirurški tim je prestao da radi i na listi čekanja ostavljeno je oko 400 dece sa urođenim srčanim manama. Zahvaljujući radu Fondacije normalizovani su uslovi za obavljanje kardiohirurških intervencija i kardiološkog lečenja dece - od novorođenčadi do 18 godina starosti. Najmanja beba operisana na otvorenom srcu bila je teška kilogram i sedam stotina grama, a na zatvorenom srcu - svega devet stotina grama.

Institut „Dr Vukan Čupić“ – Odeljenje dečje kardiohirurgije

Fondacija je potvrdila svoje ciljeve i misiju stalnim aktivnostima usmerenim na prikupljanje pomoći za obezbeđenje kvalitetnijih uslova operativnog lečenja, rehabilitaciju i socijalnu adaptaciju najmlađih pacijenata sa urođenim srčanim manama i njihovih porodica - nabavkom nužne medicinske opreme i aparata, pružanjem pomoći u edukaciji kadrova u oblasti dečje kardiohirurgije, kao i uključivanjem u programe prevencije i medicinskih istraživanja urođenih srčanih mana kod dece i sl. Izdvajamo nabavljenu opremu za praćenje vitalnih funkcija (monitori), za ventilatornu potporu (respiratori), za kardiovaskularnu ultrazvučnu dijagnostiku, za spašavanje krvi i dr. Od sredstava prikupljenih u poslednjih pet godina kupljeni su aparat za EKG, instrumenti za hirurške intervencije, medicinske lupe, hiruško čono svetlo, aparat Electa-Dideco za intraoperativno spašavanje krvi i dr. Takođe je realizovana nabavka hirurških instrumenata neophodnih za operacije na otvorenom i zatvorenom srcu u cilju zamene dotrajalih instrumenata i dr.

Uvažavajući značaj rada Fondacije tokom više decenija, naše aktivnosti su bile usmerene na povećanje donatora i prijatelja koji podržavaju njenu misiju i ciljeve. U okviru proslave jubileja - 40 godina rada, juna prošle godine, Banka je na zanimljiv i inovativan način predstavila misiju i ciljeve Fondacije. Organizovana je akcija „Potera velikog srca“ u koju su bili uključeni pored zaposlenih i klijenti Banke.

Također, Fondacija je pomogla da se mladi stručnjak iz oblasti kardiorokalne hirurgije uputi na usavršavanje u elitnu bolnicu San Donato u Milanu, Italija . Krajem 2020.godine, na inicijativu Instituita realizovana je nabavka potrebnih sofisticiranih medicinskih lupa. Rezultati rada Fondacije „Za dečje srce“ predstavljaju dobru polaznu osnovu za kvalitetniju zaštitu dečje populacije u Republici Srbiji. Održiv razvoj i socijalna kohezija nisu ostvarivi bez zdrave populacije i efikasnog sistema zdravstvene zaštite (posebno dece). Banka će nastaviti da pruža punu podršku sprovođenju jednog od najpoznatijih dugoročno održivih humanitarnih projekata u Republici Srbiji dokazujući dugogodišnju predanost i posvećenost principima korporativne društvene odgovornosti i održivog razvoja.

Nastavili smo da pomažemo pojedinačne akcije za pružanje pomoći za lečenje dece sa težim zdravstvenim problemima. Sve ove aktivnosti doprinose kvalitetnijoj zaštiti dečje populacije u Republici Srbiji, posebno kada su i dalje otvorena pitanja održivog finansiranja zdravstvenog sektora..

Imajući u vidu navedene aktivnosti Banke, ističemo da je ostvaren kvalitativni napredak i izgrađen zadovoljavajući okvir za poštovanje ljudskih prava, sprečavanje različitih oblika ugrožavanja ljudskih prava i afirmaciju preventivnog delovanja u pitanjima koje se odnose na ljudska prava. (prvi i drugi princip Globalnog dogovora).

Radni standardi

Opšte napomene:

Važna komponenta društveno odgovornog poslovanja je poštovanje i stalni progres u primeni radnih prava - standarda. Da bi ostvarila ova komponenta DOP, neophodno je uticati na razvoj svesti o važnosti poštovanja i zaštite ekonomskih i socijalnih prava, posebno prava u sferi zapošljavanja, rada i radnih odnosa, kao i isticanje njihovog značaja za demokratski i održivi društveni razvoj. Ovo su važne pretpostavke za oblikovanje društva socijalne kohezije. Tripartitni socijalni dijalog je važan okvir kojim se definišu pravci razvoja i ostvarivanja korpusa socijalnih i ekonomskih prava utemeljenih u unutrašnjim i međunarodno-pravnim dokumentima.

Evropski socijalni model je put za stvaranje evropskog društva socijalne kohezije. Socijalna kohezija je u funkciji ekonomskog rasta, a uspostavljanje socijalne odgovornosti ekonomskih subjekata je osnovni instrument, bez kojeg ne može da se ostvari društvena stabilnost i razvoj. Unija ostvaruje takav model razvoj koji teži ravnoteži između ekonomskog rasta, socijalne-tržišne ekonomije, velike konkurentnosti i pune zaposlenosti, socijalnog napretka, visokog nivoa zaštite životne sredine. Održiv razvoj je povezan sa naučnim i tehnološkim napretkom i poštovanjem socijalne pravde, rodne ravnopravnosti, solidarnosti između generacija i dr. Unija teži da unapredi

ekonomsku, socijalnu i teritorijalnu koheziju i solidarnost između država-članica. Ostvarivanje ekonomske, socijalne i teritorijalne kohezije između država-članica je dijalektički povezano sa poštovanjem kulturnog i jezičkog diverziteta Evrope. U odnosu na zahtev glavnih učesnika promocije neoliberalnog modela globalne ekonomije, afirmiše se evropski socijalni model investiranja u ljude i njihove socijalne potrebe i izgradnja države blagostanja. Evropski obrazovni sistem i sistem stručnog obrazovanja je u funkciji društva znanja i kvalitativnog poboljšanja strukture zaposlenih. Učenje tokom celog života je osnovni segment Evropskog socijalnog modela i zasniva se na sporazumu između socijalnih partnera koji će podržati ovaj cilj. . Evropski socijalni model je put i za stvaranje evropskog društva socijalne kohezije. Socijalna kohezija je u funkciji ekonomskog rasta, a uspostavljanje socijalne odgovornosti ekonomskih subjekata je osnovni instrument, bez kojeg ne može da se ostvari društvena stabilnost i razvoj. Ostvarivanje ekonomske, socijalne i teritorijalne kohezije između država-članica je dijalektički povezano sa poštovanjem kulturnog i jezičkog diverziteta Evrope. U odnosu na zahtev glavnih učesnika promocije neoliberalnog modela globalne ekonomije, afirmiše se evropski socijalni model investiranja u ljude i njihove socijalne potrebe i izgradnja države blagostanja. Evropski obrazovni sistem i sistem stručnog obrazovanja je u funkciji društva znanja i kvalitativnog poboljšanja strukture zaposlenih. Učenje tokom celog života je osnovni segment Evropskog socijalnog modela i zasniva se na sporazumu između socijalnih partnera koji će podržati ovaj cilj. Modernizacija socijalne zaštite zasniva se na uspostavljanju razvijenog sistema socijalne zaštite koji mora biti u funkciji tranzicije prema društvu zasnovanom na znanju i društvu socijalne kohezije. Samo država blagostanja može da obezbedi dugoročni ekonomski razvoj i socijalnu integraciju, odnosno uklanjanje svih oblika nejednakosti u korišćenju usluga socijalnog-zdravstvenog sektora. Pošto nema jedinstvenog socijalnog sistema Unije, pozivaju se države članice da osnaže koordinaciju u razmeni iskustava u unapređenju informacionih mreža na tom polju. Imajući u vidu prava predviđena Evropskom socijalnom poveljom, kao i različitosti nacionalne prakse u ovoj oblasti, a saglasno svojim nadležnostima u ovoj oblasti, Unija će podržavati i dopuniti aktivnosti država-članica koje se odnose na modernizaciju socijalne zaštite i uspostavljanje dugoročne održivosti penzionih sistema.

Kod društva zasnovanog na znanju smanjene su mogućnosti socijalne dezintegracije. U okviru ovog društva se "stvara okvir koji će obezbediti trajni ekonomski prosperitet. Evropski socijalni model je sastavni deo razvojne strategije Unije koja podrazumeva promenu ekonomije i društva. Proces globalizacije, prema Strategiji, zahteva porast evropske konkurentnosti u sektorima koji su značajno prisutni na globalnom nivou. U cilju ostvarivanja konkurentnosti, nužna je tranzicija prema društvu znanja i inovacija i primena modernizovanog evropskog socijalnog modela. Ovaj model je garancija socijalne stabilnosti jer uključuje i punu zaposlenost. Integrisanje socijalne dimenzije u ekonomski život je uslov za ostvarivanje održivog razvoja. Potrebno je uspostaviti korelaciju ekonomske i socijalne politike, kako bi pozitivni efekti ekonomskih integracionih procesa bili ravnomerno raspoređeni na različite socijalne slojeve. Pozitivni efekti tog procesa su osnažena socijalna kohezija, ekonomski i društveni prosperitet.

Fundamentalna tačka ostvarivanja socijalne kohezije je poštovanje dostojanstva rada. Ističući značaj dostojanstva rada utičemo na unapređenje seta socijalnih i ekonomskih prava,

stalno promovišući nužnu ravnotežu između ekonomskih i socijalnih zahteva, uspešnosti poslovanja i socijalne odgovornosti. Nova evropska politika o korporativnoj društvenoj odgovornosti stimuliše dobre društveno odgovorne poslovne prakse u segmentu poštovanje radnih standarda. U tom cilju naglašava se značaj međunarodnih radnih standarda koji predstavljaju pravne instrumente koje je usvojila MOR. Oni se definišu kao pravila vezana za radne i socijalne uslove na globalnom nivou. Izdvajaju se konvencije, koje nakon ratifikacije postaju pravno obavezujuće i preporuke koje su neobavezujućeg karaktera. Međunarodni radni standardi obavezuju države članice MOR. Nakon ratifikacije, države su dužne da primene iste, kao sastavni deo unutrašnjeg zakonodavstva. Odbor MOR-a za primenu standarda evaluira izveštaje država članica na godišnjem nivou. Osam konvencija imaju status opštih i postavljaju temeljna načela i pravila u vezi sa radom, a to su: pravo na slobodno udruživanje i pravo na kolektivno pregovaranje, ukidanje prisilnog ili prinudnog rada, ukidanje dečjeg rada i ukidanje diskriminacije u odnosu na zapošljavanje i zanimanje. U okviru MOR usvojena je i Deklaracija o osnovnim načelima i pravima pri radu 1998.godine. Ovaj dokument obuhvata sledeće oblasti: zdravlje i sigurnost na radu, primanja/radno vreme, politiku zapošljavanja, specifične kategorije radnika, obuku i razvijanje stručnih veština, upravljanje pitanjima vezanim za rad i radne inspekcije, zaštitu majčinstva i socijalnu sigurnost, radnike migrante i dr.

Nova evropska politika o korporativnoj društvenoj odgovornosti stimuliše dobre društveno odgovorne poslovne prakse u segmentu poštovanje radnih standarda. U tom cilju naglašava se značaj međunarodni standarda rada koji predstavljaju pravne instrumente koje je usvojila MOR.. Nakon ratifikacije, države su dužne da primene iste, kao sastavni deo unutrašnjeg zakonodavstva. Odbor MOR-a za primenu standarda evaluira izveštaje država članica na godišnjem nivou. Osam konvencija imaju status opštih i postavljaju temeljna načela i pravila u vezi sa radom, a to su: pravo na slobodno udruživanje i pravo na kolektivno pregovaranje, ukidanje prisilnog ili prinudnog rada, ukidanje dečjeg rada i ukidanje diskriminacije u odnosu na zapošljavanje i zanimanje.

U okviru MOR-a usvojena je i Deklaracija o osnovnim načelima i pravima pri radu 1998.godine. Ovaj dokument obuhvata sledeće oblasti: zdravlje i sigurnost na radu, primanja/radno vreme, politiku zapošljavanja, specifične kategorije radnika, obuku i razvijanje stručnih veština, upravljanje pitanjima vezanim za rad i radne inspekcije, zaštitu majčinstva i socijalnu sigurnost, radnike migrante i dr. lica sa invaliditetom, kao i drugih rizičnih grupa.

Primenom principa DOP koji se odnose na radne standarde obezbeđuju se osnovne pretpostavke za afirmaciju etičkog biznisa, kao i za porast poslovnog ugleda kompanije u poslovnom okruženju i društvenoj zajednici. Neophodno je uticati na razvoj svesti o važnosti poštovanja i zaštite ekonomskih i socijalnih prava, posebno prava u sferi zapošljavanja, rada i radnih odnosa, kao i isticanje njihovog značaja za demokratski i održivi društveni razvoj. Integralna progresivna primena principa DOP koji se odnose na radne standarde, kao što su sloboda udruživanja i priznavanje prava kolektivnog pregovaranja, uklanjanje svih oblika prisilnog i obaveznog rada, ukidanje dečjeg rada i uklanjanje diskriminacije u zapošljavanju i izboru zvanja, važne su pretpostavke za oblikovanje društva socijalne kohezije.

Svrha Ciljeva održivog razvoja je podsticanje privrednog rasta putem veće produktivnosti i tehnoloških inovacija. Promovisanje politika koje podstiču preduzetništvo i otvaranje novih radnih

mesta je ključno, kao i efektivne mere na iskorenjivanju prisilnog rada, ropstva i trgovine ljudima. Cilj je postizanje potpunog i produktivnog zapošljavanje i muškaraca i žena, kao i rad dostojan čoveka. Dostojanstven rad jedan je od 17 globalnih ciljeva koji čine Program održivog razvoja do 2030. godine. Cilj 8. je upravo posvećen dostojanstvenom radu i ekonomskom rastu. Cilj poziva na održiv ekonomski rast, zaposlenost i dostojanstven rad za sve.

Evropska komisija je postavila je borbu protiv siromaštva u središte ekonomske i socijalne agende Evropa 2020. Zajednički cilj Unije je da najmanje 20 miliona ljudi ne bude više u kategoriji siromašnih i socijalno isključenih. Kako je veći deo tereta ekonomske krize pao je na najugroženija lica i tzv. marginalne grupe, pripremljena je Evropska platforma za borbu protiv siromaštva i socijalne isključenosti (2010.g.), kao jedna od sedam krovnih inicijativa za pokretanje aktivnosti koje bi doprinele ostvarenju tog cilja. Cilj Platforme je da se zemlje članice, institucije Unije, poslovna sfera i NVO uključe u borbu protiv siromaštva i socijalne isključenosti. Platforma postavlja okvire za aktivnosti usmerene na obezbeđivanje socijalne i teritorijalne kohezije i poboljšanje položaja onih koji se nalaze u položaju siromaštva i socijalne isključenosti i da im se omogući da budu aktivni deo društva.

Uspeh strategije Evropa 2020 najviše će zavisiti od spremnosti sadašnjih država članica, ali i budućih članica, da je prihvate i sprovode kao svoj nacionalni program. Države kandidati za članstvo u EU su u obavezi da izrade nekoliko strateških dokumenata koji treba da budu usklađeni sa prioritetima EU, a koji i predstavljaju pripremu za primenu ciljeva strategije Evropa 2020. To su sledeća dokumenta.

- Pretpristupni ekonomski program jedan je od ključnih dokumenata pretpristupnog fiskalnog nadzora i koordinacije ekonomske politike koji država kandidat izrađuje u okviru multilateralnog fiskalnog nadzora.

- Zajednički memorandum o socijalnom uključivanju je dokument koji potpisuju država kandidat i Evropska komisija. Memorandum se iskazuju glavni izazovi koji se odnose na rešavanje siromaštva, nezaposlenosti i socijalne isključenosti i mere koje će država preduzeti. Dokument je okvir za programiranje pomoći u okviru pretpristupnog programa IPA.

- Zajednički memorandum o prioritetima politike zapošljavanja je segment pretpristupne strategije Evropske unije za državu u pristupanju. Značajan dokument za pripremu učešća u otvorenom metodu koordinacije u oblasti politike zapošljavanja i predstavlja osnovu za korišćenje finansijske pomoći u komponenti IV IPA programa), a nakon pristupanja EU za korišćenje strukturnih fondova.

Svetska ekonomska kriza otkrila je strukturne slabosti evropskih ekonomija i u velikim razmerama uticala na smanjenje zaposlenosti i rast nezaposlenosti u svim zemljama EU. Pored drugih ekonomskih faktora, pogoršanje indikatora tržišta rada dovelo je u pitanje održivost postojećih sistema države blagostanja. Jedan od osnovnih ciljeva strategije Evropa 2020 jeste da se stopa zaposlenosti stanovništva između 20. i 64. godine starosti poveća sa trenutnih 69% na 75% do 2020. godine. Ovaj cilj zasnovan je na pretpostavkama da će se negativni na tržištu rada zaustaviti i da će se rast zaposlenosti u narednoj deceniji u proseku kretati nešto iznad 1% godišnje.

Povećanje zaposlenosti u Evropi u narednoj deceniji prvenstveno je planirano preko većeg uključivanja žena, mladih, starijih radnika i migranata u radnu snagu. Konkretni koraci koji treba da doprinesu ovom cilju su definisani kroz inicijativu Evropske komisije „Agenda za nove veštine i poslove: evropski doprinos punoj zaposlenosti.” Od ove inicijative se očekuje da uspostavi mehanizme za modernizaciju tržišta rada širom Evrope.

Prvi cilj „Agende za nove veštine i poslove” jeste bolje funkcionisanje tržišta rada usled unapređenja tzv. politika fleksibilnosti, to jest uspostavljanjem novog post-kriznog balansa između fleksibilnosti radnog zakonodavstva i garantovanja sigurnosti zaposlenim.

Drugi cilj ove inicijative jeste povećanje veština i znanja radne snage, da bi se ona uspešno prilagođavala novim tehnologijama i bržoj dinamici radnog okruženja. Ovaj cilj je usko povezan sa reformom obrazovne politike i njenom boljom povezanošću sa zahtevima tržišta rada, ali je takođe u vezi i sa predviđanjem budućih potreba tržišta rada i sprovođenjem aktivnih mera, koje treba da povežu poslodavce sa licima koja traže zaposlenje. Povećanje mobilnosti radne snage u okviru EU i oslanjanje na imigraciju iz trećih zemalja su takođe prepoznati kao ciljevi koji mogu unaprediti efikasnost evropskih tržišta rada i dovesti do bolje korelacije između ponude i potražnje za radnom snagom.

Treći cilj je unapređenje kvaliteta poslova i uslova rada. Unapređenje uslova rada važno jer obezbeđuje psiho-fizičko zdravlje stanovništva i duži radni vek, a dugoročno posmatrano, rasterećuje sisteme socijalne zaštite.

Četvrti cilj je povećanje potražnje za radnom snagom, kroz aktivne mere tržišta rada, kao što su selektivne i dobro ciljane subvencije pri zapošljavanju i dr. Od ključnog značaja je paralelna implementacija politika i mera koje unapređuju poslovno okruženje, promovišu preduzetništvo i samozapošljavanje.

Uloga Evropske komisije u implementaciji „Agende za nove veštine i poslove” podrazumeva praćenje napretka država članica po zadatim ciljevima. Takođe je angažovana na izradi krovnih strateških i zakonskih dokumenata koji će unaprediti fleksibilnost i mobilnost radne snage na nivou Unije, kao i jačanje kapaciteta socijalnih partnera da koriste instrumente socijalne kohezije.

Prema Strategiji Evropa 2020, potrebno je jačanje uloge socijalnih partnera van javnog sektora i osnaživanje socijalnog dijaloga kao instrumenta unapređenja odnosa između radnika i poslodavaca i poštovanje dostojanstva rada. Svrha novih ciljeva održivog razvoja je podsticanje privrednog rasta putem veće produktivnosti i tehnoloških inovacija. Promovisanje politika koje podstiču preduzetništvo i otvaranje novih radnih mesta u tome su ključni, kao i efektivne mere na iskorenjivanju prisilnog rada, ropstva i trgovine ljudima. Cilj je postizanje potpunog i produktivnog zapošljavanje i muškaraca i žena, kao i rad dostojan čoveka. Dostojanstven rad jedan je od 17 globalnih ciljeva koji čine Program održivog razvoja do 2030. godine. Za napredak u ostvarivanju ovog cilja ključan je integrisani pristup uz učešće javne sfere i poslovne zajednice. Jedan od podciljeva je postizanje više nivoa ekonomske produktivnosti preko diversifikacije, tehnoloških unapređenja i inovacija, između ostalog i fokusirajući se na radno intenzivne i visoko profitabilne sektore. Promovisati razvojno orijentisane politike koje podržavaju proizvodne aktivnosti,

stvaranje pristojnih poslova, preduzetništvo, kreativnost i inovativnost i podsticati formalno osnivanje i rast mikropreduzeća, odnosno malih i srednjih preduzeća, između ostalog i kroz pristup različitoj paleti finansijskim uslugama.

MOR ističe da definicija i koncept socijalnog dijaloga variraju tokom vremena i od jedne zemlje do druge. Socijalni dijalog može biti neformalan i ad hoc ili institucionalizovan i formalan. Komitet eksperata je prepoznao "različite sisteme i metode konsultacija u skladu sa nacionalnim okolnostima i kulturnom i pravnom tradicijom. Socijalni dijalog može se realizovati uz učešće radnika/ sindikata i organizacija poslodavaca organizacija i vlada (tripartitni); kao bipartitni (na primer, kod kolektivnog pregovaranja) ili kao "tripartitni plus", koji može uključiti i druge organizacije-NVO. Tripartitni socijalni dijalog je važan okvir kojim se definišu pravci razvoja i ostvarivanja korpusa socijalnih i ekonomskih prava utemeljenih u unutrašnjim i međunarodno-pravnim dokumentima. Navedeno nije ostvarivo bez unapređenja društvene odgovorne poslovne sfere, koja svoju praksu stalno unapređuje jer integralno primenjuje principe Globalnog dogovora, kao što su sloboda udruživanja i priznavanje prava kolektivnog pregovaranja, uklanjanje svih oblika prisilnog i obaveznog rada, ukidanje dečijeg rada i diskriminacije u zapošljavanju i izboru zvanja.

Međunarodna organizacija rada je dostojanstven rad definisala kao produktivno, bezbedno i zdravo radno mesto na kome se štite prava radnika, koje obezbeđuje adekvatnu zaradu i gde postoji odgovarajuća socijalna zaštita radnika. Stvaranje novih dostojanstvenih radnih mesta jedan je od osnovnih načina na koje kompanije mogu da doprinesu ekonomskom rastu i održivom razvoju. Odgovorno poslovanje u kombinaciji sa inovativnošću može dovesti do značajnih promena poslovnoj zajednici, ali i društvu. Posebno je naglašavamo značaj aktivnosti mreže UN Globalnog dogovora u promeni neoliberalnog stava da isključivo profit doprinosi razvoju. Kompanije ne mogu biti neutralne prema socijalnim i ekološkim pitanjima, jer one deluju u određenoj sredini i svojim aktivnostima utiču na mnoge aspekte socijalnog i prirodnog okruženja.

Dostojanstven rad, je kao cilj prvo promovisala Međunarodna organizacija rada (MOR) 1999. godine. Suština dostojanstvenog rada uključuje četiri komponente: zapošljavanje, prava, zaštita i dijalog. Dostojanstven rad se zasniva na uverenju da su sve ove četiri komponente potrebne za stvaranje najbolje perspektive za socijalni napredak i razvoj. Ovakvo nastojanje MOR dodatno je ojačano 2008. godine usvajanjem Deklaracije o socijalnoj pravdi i fer poslovanju. Oni će se obezbediti kroz postizanje većeg procenta zapošljavanja i mogućnosti zarađivanja, podrazumevajući pod tim i kvalitetnije zapošljavanje. Zbog toga neophodno je posmatrati dostojanstven rad ne samo kao međunarodno prihvaćenu referencu i cilj sam po sebi, već kao način da se poveća razvoj, smanji siromaštvo i neformalna zaposlenost. Stvaranje uslova za otvaranje novih radnih mesta podrazumeva takvo privredno okruženje koja stvara mogućnosti za investicije, preduzetništvo, razvoj veština, otvaranje radnih mesta i održiv pristojan život, dostupnost finansijskih usluga siromašnima. Kod socijalne zaštite naglašava se: povezanost između produktivnog zaposlenja i sigurnosti za one koji iz bilo kojeg razloga nisu zaposleni, kao i sigurnost u pogledu zdravstvene zaštite; potreba zaštite od gubitka ili smanjenja prihoda usled nezaposlenosti, povrede, materinstva, roditeljstva ili starosti, i na kraju pravedno društvo.

Ustavom Srbije propisano je da svako ima pravo na poštovanje dostojanstva svoje ličnosti na radu, bezbedne i zdrave uslove rada, zaštitu na radu i pravičnu naknadu na rad, kao i pravnu zaštitu tih prava i mogućnost autonomnog sindikalnog organizovanja koje uključuje kako pregovaranje i dijalog i dr.

Uslov tranzicije prema takvoj zajednici i društvu ekonomske i socijalne održivosti je društveno odgovorno poslovanje. To je koncept u okviru kojeg kompanije integrišu u svoje poslovanje i interakciju na društveno-socijalne izazove na dobrovoljnoj osnovi sa svim akterima. To je poslovni model koji privredni subjekti svesno i dobrovoljno primenjuju, nadograđujući svoju primarnu funkciju sticanja i raspodele profita pozitivnim uticajem na radno, društveno i prirodno okruženje.

Evropski socijalni model je put i za stvaranje evropskog društva socijalne kohezije. Socijalna kohezija je u funkciji ekonomskog rasta, a uspostavljanje socijalne odgovornosti ekonomskih subjekata je osnovni instrument, bez kojeg ne može da se ostvari društvena stabilnost i razvoj. Unija ostvaruje takav model razvoj koji teži ravnoteži između ekonomskog rasta, socijalne-tržišne ekonomije, velike konkurentnosti i pune zaposlenosti, socijalnog napretka, visokog nivoa zaštite životne sredine.

Navedeno nije ostvarivo bez unapređenja poslovne sfere, koja svoju praksu stalno unapređuje jer integralno i napredno primenjuje principe Globalnog dogovora, kao što su sloboda udruživanja i priznavanje prava kolektivnog pregovaranja, uklanjanje svih oblika prisilnog i obaveznog rada, ukidanje dečijeg rada i diskriminacije u zapošljavanju i izboru zvanja. Ovo su važne su pretpostavke za oblikovanje društva socijalne kohezije. Za takvo društvo primaran je socijalni dijalog u kojem se definišu pravci razvoja i ostvarivanja korpusa socijalnih i ekonomskih prava utemeljenih u unutrašnjim i međunarodno-pravnim dokumentima.

Integracioni procesi Republike Srbije u Uniju, uključuje i tranziciju prema društvu socijalne kohezije, tolerancije, pravde, solidarnosti i nediskriminacije, odnosno odnosno prema društvu koje poštuje načela održivog razvoja. Kako se održiv razvoj zasniva na ravnoteži između socijalne-tržišne ekonomije, visoke konkurentnosti, pune zaposlenosti i socijalnog progresa, neophodno je jačati kapacitete za ostvarenje socijalne kohezije. Važan uslov društva socijalne kohezije je socijalni dijalog koji treba da odigra ključnu ulogu u ostvarivanju stabilnog, kompetativnog i inkluzivnog tržišta.

Cilj 8. održivog razvoja promoviše kontinuiran, inkluzivan i održiv ekonomski rast uz punu i produktivnu zaposlenost i dostojanstven rad za sve. Ovaj cilj obuhvata 12 potciljeva koji se prate preko 17 indikatora. U Srbiji je za sada omogućeno praćenje 7 potciljeva prema 8 indikatora. U izveštaju je prikazan napredak u ostvarivanju sledećih potciljeva: 8.1 kojim se nalaže održavanje ekonomskog rasta, 8.3 kojim se promovišu razvojno orijentisane politike koje podržavaju produktivne aktivnosti, stvaranje dostojanstvenih poslova, preduzetništvo, kreativnost i inovativnost, 8.4 kojim se predviđa unapređivanje globalne efikasnosti resursa, 8.5 kojim se nalaže postizanje pune i produktivne zaposlenosti, 8.6 kojim se već do 2020. predviđa bitno smanjenje udela mladih koji nisu zaposleni niti su u procesu obrazovanja ili obuke, 8.7 kojim se nalaže preduzimanje hitnih mera za iskorenjivanje prisilnog rada, kao i okončanje dečjeg rada i

8.10 kojim se predviđa jačanje kapaciteta domaćih finansijskih institucija kako bi se omogućila šira dostupnost bankarskih i drugih finansijskih usluga.

Ceneći važnost ovog cilja održivog razvoja, usvojena je Strategija zapošljavanja u Republici Srbiji za period od 2021. do 2026. godine. Ovim dokumentom se promoviše uspostavljanje stabilnog i održivog rasta zaposlenosti zasnovanog na znanju i dostojanstvenom radu. Strategija zapošljavanja predviđa međusektorske mere koje će se realizovati u saradnji sa sektorima obrazovanja, privrede, finansija i socijalne zaštite, dok je sa jedinicama lokalne samouprave planiran dalji razvoj lokalne politike zapošljavanja. Međusektorske mere treba da budu usmerene na unapređenje ponude rada i tražnje za radom i da treba da dovedu do rasta kvalitetne zaposlenosti.

Treći princip Globalnog odgovora:

Kompanije treba da podrže pravo na slobodno udruživanje i pravo na kolektivne ugovore. Promocija ovog principa DOP je povezana sa poštovanjem ljudskih prava kao integralne pravne kategorije. Sloboda udruživanja i sa njom povezana osnovna prava zaposlenih, kao i poslodavaca, predstavljaju neophodnu osnovu za funkcionisanje radnih odnosa.

Jedan od ključnih elemenata u Evropskoj socijalnoj politici je unapređenje socijalnog dijaloga. Socijalni dijalog uključuje kolektivno pregovaranje i zaključivanje sporazuma između socijalnih partnera. Kolektivno pregovaranje je proces pregovora između sindikata, kao predstavnika radnika, i jednog ili više poslodavaca radi postizanja dogovora o regulisanju uslova rada, primanja i dr. Reč je o procesu u kojem socijalni partneri-sindikati i poslodavci, pokušavajući da postignu zajednički dogovor, autonomno uređuju funkcioniranje tržišta rada.

Kolektivni ugovor je specifičan oblik ugovora koji ima karakteristike privatnopravnog ugovora sa elementima javnopravnog karaktera. Kao i u slučaju drugih ugovora na području privatnoga ili građanskoga prava, kolektivni ugovor- ugovorne strane zaključuju dobrovoljno i njime uređuju međusobne odnose. S druge strane, kolektivni ugovor uređuje i prava trećih osoba (tj. radnika, uključujući i one koji nisu članovi sindikata koji ga je potpisao), što je karakteristika propisa javnoga prava. Kolektivno pregovaranje je dominantni model upravljanja tržištem rada u državama članicama EU. Da bi kolektivno pregovaranje bilo uspešno ono mora biti postavljeno na demokratskim osnovama i definisano pravnim okvirom koji omogućuje autonomno i nezavisno delovanje socijalnih partnera. Demokratski sistem i poštovanje osnovnih ljudskih prava je od suštinskog značaja za ostvarivanje slobode sindikalnog organizovanja. Kroz proces sindikalnog pregovaranja sa poslodavcem mogu se iznositi nove ideje i predlozi u cilju unapređenja zakonskih i ugovornih rešenja koja se tiču radno-pravne materije.

Pravni okvir za kolektivno pregovaranje se zasniva na konvencijama Međunarodne organizacije rada. Za kolektivno pregovaranje ključne su Konvencije MOR-a br. 87 i 98. Konvencijom broj 87 se definiše sloboda udruživanja kao pravo radnika i poslodavaca i ne može biti uslovljena prethodnim odobrenjem bilo koje treće strane. Konvencijom br. 98 o primeni načela prava na organizovanje i kolektivno pregovaranje se obavezuje države članice MOR-a da, u

skladu sa svojim nacionalnim uslovima, preduzimaju odgovarajuće mere za promociju mehanizama dobrovoljnog pregovaranja između poslodavaca ili udruženja, u cilju utvrđivanja uslova zaposlenja i rada na kolektivnim ugovorima.

Pravo na organizovanje i pravo na kolektivno pregovaranje pripadaju osnovnim načelima na kojima se temelji Statut i rad MOR-a. Načela slobode udruživanja i kolektivnog pregovaranja koja proizlaze iz konvencija MOR-a su implementirane u pravni poredak RS. Pregovaranje doprinosi socijalnom miru, prilagođavanju ekonomskim i socijalnim promenama, borbi protiv korupcije i promociji jednakosti.

Učesnici Globalnog foruma za dijalog o izazovima kolektivno pregovaranje koji je održan u Ženevi 2.-4. aprila 2014. godine, saglasili su se da kolektivno pregovaranje "treba da se bavi ne samo tehničkim uslovima rada, već i da nastoji da stvori uslove koji dozvoljavaju radnicima javnih službi da obavljaju svoje dužnosti na motivisan i efikasan način . . . stvaranjem transparentnih uslova u kojima javni sektor razvija etičku kulturu koja sprečava korupciju."

Uviđajući društvenu i ekonomsku korisnost uređivanja tržišta rada od strane socijalnih partnera, država može zakonodavnim putem podsticati kolektivno pregovaranje, odnosno donositi zakonske norme koje podsticajno deluju na udruživanje radnika i poslodavaca, kao i na njihov interes za međusobnim pregovaranjima i zaključenjem kolektivnih ugovora. Država je dužna da uspostavi institucionalne mehanizme koji osiguravaju primenu potpisanih kolektivnih ugovora u praksi.

Kolektivni ugovori predstavljaju najvažniji autonomni izvor radnoga prava jer ih kreiraju pravni subjekti na koje se primenjuju, a ne država. Kolektivno pregovaranje doprinosi celokupnom društvu jer pozitivno utiče na socijalnu koheziju. Socijalna kohezija se definiše kao sposobnost i spremnost članova nekoga društva da međusobno sarađuju i pozitivno utiču na ostvarivanje zajedničkih društvenih ciljeva, odnosno ostvarivanje opšteg dobra.

Važan element u evropskoj socijalnoj politici je unapređenje socijalnog dijaloga. Socijalni dijalog uključuje kolektivno pregovaranje i zaključivanje sporazuma između socijalnih partnera. Evropski socijalni model je stalni zadatak sindikata, a od učesnika u ostvarivanju dijaloga zahteva se da stalno teže prožimanju privredne dinamike i socijalne ravnoteže.

Unapređenje socijalnog dijaloga jedan je od ciljeva politike EU na području rada i zapošljavanja. Unija promoviše tzv. bipartitni model uređenja radnih odnosa, odnosno autonomno regulisanje tržišta rada od strane samih socijalnih partnera, tj. sindikata i udruženja poslodavaca. Ova načela ugrađena su i u odredbe Ugovora o funkcioniranju EU unije koje uređuju socijalni dijalog na evropskom nivou. Tako se Ugovorom definiše da Unija prepoznaje ulogu socijalnih partnera na evropskom nivou i olakšava dijalog među socijalnim partnerima, poštujući njihovu autonomiju.

Demokratski sistem i poštovanje osnovnih ljudskih prava su od suštinskog značaja za ostvarivanje slobode sindikalnog organizovanja. Sindikat je samostalna, demokratska i nezavisna organizacija zaposlenih u koju se oni dobrovoljno udružuju radi zastupanja, predstavljanja, unapređenja i zaštite svojih profesionalnih, radnih, ekonomskih, socijalnih, kulturnih i drugih

pojedinačnih i kolektivnih interesa. Kolektivno pregovaranje je organizovan proces koji prethodi zaključivanju kolektivnih ugovora, između poslodavca, s jedne strane i zaposlenih s druge strane. Zaposlene predvodi reprezentativni sindikat organizacije. Pravni osnov za zaključivanje kolektivnih ugovora nalazi se u Ustavu i u Zakonu o radu. Demokratski sistem i poštovanje osnovnih ljudskih prava je od suštinskog značaja za ostvarivanje slobode sindikalnog organizovanja. Kroz proces sindikalnog pregovaranja sa poslodavcem mogu se iznositi nove ideje i predlozi u cilju unapređenja zakonskih i ugovornih rešenja koja se tiču radno-pravne materije.

U svim fazama svog poslovanja, Banka je postupala kao odgovoran subjekt koji u potpunosti poštuje prava na slobodno udruživanje i kolektivne ugovore. Poštuju se ustavne i zakonske odredbe o slobodnom udruživanju. Banka dosledno poštuje imperativne norme slobodnog udruživanja, uključujući ratifikovane međunarodne dokumente koji se odnose na ovu oblast. Sindikat deluje kao samostalna, demokratska i nezavisna organizacija zaposlenih u koju se oni dobrovoljno udružuju radi zastupanja, predstavljanja, unapređenja i zaštite svojih profesionalnih, radnih, ekonomskih i drugih prava. Svi zaposleni slobodno odlučuju o učlanjenju u sindikalnu organizaciju Banke. Sindikalna organizacija Banke je član Granskog sindikata finansijskih organizacija. Ovaj sindikat ima reprezentativni status u okviru pluralne strukture sindikalnog organizovanja u Republici Srbiji. Osnovan je 1991.godine kao prvi nezavisni sindikat u Srbiji i član je UNI-Global Union, najveće sindikalne asocijacije u svetu. Sindikalna organizacija aktivno podržava rad granskog sindikata, koji je uključen u regulisanje socijalnih i radnih pitanja u bankarsko-finansijskom sektoru zemlje. Kada se sagledava pozitivan odnos prema KDO, ne zanemaruje se i uloga SO, koja doprinosi oblikovanju identiteta Banke u kontekstu etičkog i društveno odgovornog subjekta.

Aktivnosti Sindikata banke koji doprinose promociji KDO su sledeće: organizovan besplatan sistematski pregled svih članova sindikata u ustanovama Medi Group, - oftamološki pregled u prostorijama Banke i mogućnost povoljnije kupovine naočara i ostalih pomagala, - finansijsku pomoć ugroženim članovima sindikata, -finansijska pomoć članovima koju su usled bolesti ili povrede na dužem bolovanju.

Sindikalna organizacija Banke je nastavila da se brine a radnike i izražava solidarnost sa članovima kojima je potrebna pomoć. Aktivno i slobodno učestvuje u izradi kolektivnog ugovora kojim se uređuju prava, obaveze i odgovornosti iz radnog odnosa i međusobni odnosi učesnika kolektivnog ugovora. Rad Sindikalne organizacije je transparentan i uključuje aktivan pristup svih članova, kroz iznošenje predloga, inicijativa i slično.

Četvrti i Peti princip Globalnog odgovora: Eliminacija prinudnog rada i Zabrana dečijeg rada

Eliminacija prinudnog rada i zabrana dečijeg rada su u osnovi koncepta etičkog biznisa. Sloboda rada predstavlja jedno od osnovnih sloboda čoveka i radnika, a samim tim i jedan od temelja radnog prava, koja ima karakter načela ustavnog ranga. Sloboda rada obuhvata i pravo na izbor rada (posla, zaposlenja) i poslodavca, kao i slobodu rada u toku trajanja radnog odnosa. U odnosu na slobodu rada, prinudni rad predstavlja moralno i pravno neprihvatljivu pojavu, suprotnu načelu slobode rada, jednom od temeljnih načela radnog prava.

Prinudni rad je zabranjen unutrašnjim i međunarodno pravnim propisima (Konvencije MOR br. 29 i br. 105). Ukupna delatnost MOR je od odlučujućeg značaja u borbi za iskorenjivanje prinudnog rada, pre svega zbog činjenice da je MOR organizacija univerzalnog karaktera, te se ovaj problem može eliminisati zajedničkim i globalnim pristupom svih država. Konkretni ciljevi i planovi u ovoj oblasti uspostavljeni su Specijalnim akcionim programom o prinudnom radu, prema kome se teži iskorenjivanju prinudnog rada do 2015.godine. Prinudni rad predstavlja svaki oblik rada (usluga) , koji se nalaže određenom licu protiv ili nezavisno od njegove volje, pod pretnjom izricanja sankcija, a koji je različit od ropskog ili kmetskog rada. Smatra se da je rad protivan ili nezavisan od volje pojedinca primarno u slučajevima: fizičke i psihičke torture lica, negacije slobodne volje i moralne degradacije ličnosti i digniteta pojedinca. S obzirom na to da pravo prati razvoj čoveka, pravne norme se oblikuju u skladu sa razvojem i potrebama čoveka.

U pravnom smislu, prinudni rad je suprotan načelu slobode rada. Krajnji vidovi ove pojave je stavljanje pojedinaca u ropski položaj, koji je i pored proaktivnog delovanja međunarodne zajednice i dalje prisutan najviše u ekonomski nerazvijenim državama. Na polju prevencije i otklanjanja ovog problema značajno je normativno i institucionalne angažovanje UN i MOR.

Konvencija br. 105 o zabrani prinudnog rada, iz 1957. godine eksplicitno definiše oblike zabranjenog prinudnog rada, a to su: prinudni rad kao sredstvo političkog pritiska i prinude; prinudni rad kao sredstvo za ostvarivanje ekonomskog razvoja; prinudni rad kao sredstvo postizanja radne discipline, prinudni rad kao meru kažnjavanja za učešće u štrajku i kao prinudni rad kao odraz rasne, društvene, nacionalne ili verske diskriminacije. Konvencija predviđa momentalno ukidanje prinudnog rada, izuzev dozvoljenih oblika, bez tranzicionog, prelaznog perioda. Dece ne bi trebala da rade u uslovima gde su rizici od opasnosti visoki. Kategorija dece zaposlenau „opasnim“ uslovima je definisana u Preporuci o najgorim oblicima dečijeg rada MOR.

Sloboda rada obuhvata i pravo na izbor rada (posla, zaposlenja) i poslodavca, kao i slobodu rada u toku trajanja radnog odnosa. Sloboda rada pri izboru zaposlenja ogleda se u pravu izbora poslodavca, kao i uslova rada. Sloboda rada kao sloboda izbora zanimanja, ogleda se u slobodi izbora načina vršenja profesije. Sloboda rada kao sloboda ugovaranja uslova rada korelativno je povezana sa pravom slobode udruživanja, odnosno slobode kolektivnog pregovaranja. Imajući u vidu ovaj cilj, MOR snažno podržava sve aktivnosti i inicijative na polju društveno odgovornog poslovanja kompanija koje su usmerene na poštovanje slobode rada.

Imajući u vidu ovaj cilj, MOR snažno podržava sve aktivnosti i inicijative na polju društveno odgovornog poslovanja kompanija koje su usmerene na poštovanje radnih prava i eliminisanje prinudnog rada. Poštovanjem ovog principa Globalnog dogovora, privredni subjekti neposredno utiču na društvo, kako u ekonomskom smislu tako i sa socijalnog i etičkog aspekta. Onemogućavanjem prinudnog rada, zabranom dečjeg rada i promocijom politike i standarda koji su iznad normativnog okvira, takvi privredni subjekti iskazuju trajnu vrednosnu orijentaciju prema odgovornom i etičkom biznisu, kojoj se pristupa dinamično, sa tendencijom stalnog unapređenja.

Pored eliminisanja prinudnog rada, preduslov za ostvarivanje prava na rad, odnosno dostojanstva rada, je i zabrana dečijeg rada.

Prema podacima MOR-a i UNICEF-a, na globalnom nivou beleži se 318 miliona ekonomski aktivne dece. Dečiji rad je onaj koji, po svojoj prirodi i načinu na koji se vrši, šteti, zloupotrebljava i eksploatiše dete i sprečava dečije obrazovanje i razvoj. Pored termina "dečiji rad", MOR takođe koristi izraze "deca koja rade" i "ekonomski aktivna deca", uglavnom zbog statističkih razloga. Ova dva pojma podrazumevaju rad dece više od jednog časa tokom sedmo-dnevnog perioda. Ovaj rad može biti plaćen ili ne, na tržištu ili ne, redovni ili povremeni, legalni ili nelegalni. Minimalan uzrast za rad po MOR ne bi trebalo da bude niži od 15 godina (ili 14 godina u zemljama u razvoju). Konvencija MOR o najgorim oblicima dečjeg rada (C182) usvojena je jednoglasno od strane delegata MOR i odnosi se na decu do uzrasta od 18 godina. Konvencija uređuje koje poslove deca ne bi smela da rade. Saglasno članu 3. , definišu se najgori oblici rada i to: (a) sve oblike ropstva ili običaja sličnih ropstvu, kao što su prodaja i krijumčarenje dece, dužničko ropstvo i kmetstvo i prinudni ili obavezni rad, uključujući prinudno ili obavezno regrutovanje dece za učešće u oružanim sukobima; (b) korišćenje, nabavljanje ili nuđenje deteta radi prostitucije, proizvodnje pornografije ili za pornografske predstave; (c) korišćenje, nabavljanje ili nuđenje deteta za nedozvoljene aktivnosti, naročito za proizvodnju i krijumčarenje droge, onako kako su definisane relevantnim međunarodnim ugovorima; (d) rad koji je, po svojoj prirodi ili okolnostima u kojima se obavlja, verovatno štetan po zdravlje, bezbednost ili moral dece.

Konvencija takođe definiše šta se podrazumeva pod "opasnim dečijim radom", a to je rad u opasnim ili štetnim uslovima koji mogu rezultirati da dete bude ubijeno ili povređeno (često trajno) i/ili bolesno (često trajno), a kao posledicu loših bezbednosnih i zdravstvenih standarda i poslovnih aranžmana. Tačna lista opasnih aktivnosti treba biti određena od strane svake države nakon konsultacija sa poslodavcima i radnicima.

U mnogim zemljama opasan dečiji rad je definisan u nacionalnom zakonodavstvu. Izdvajaju se dva načina za eliminaciju opasnosti dečijeg rada: smanjenje rizika od opasnosti unapređenjem bezbednosti radnog mesta iz zdravstvenog aspekta; uklanjanje adolescenata sa zadataka iz sredina koje se smatraju opasnim ne samo za tu kategoriju, već i za odrasle (npr. teški poslovi, noćni rad, teške mašine). Najčešće se u nacionalnom zakonodavstvu dozvoljava da deca izvršavaju lake poslove u ograničenom trajanju. Ovaj rad je dozvoljen u čl. 7. Konvencije o minimalnom uzrastu MOR (138). Priroda "lakih poslova" je teško određiva i najčešće nije definisana zakonima. Deca mogu obavljati poslove dok redovno pohađaju školu. Sledstveno tome, najčešća mera zaštite je nedeljni maksimum propisan zakonom.

Republika Srbije je ratifikovala Konvenciju MOR o najgorim oblicima dečijeg rada, donetu 17.juna 1999.godine i Preporuku MOR o zabrani i hitnoj akciji za ukidanje najgorih oblika dečijeg rada, objavljenu 1. juna 1999. godine.

Na osnovu člana člana 4. stav 1. predmetne Konvencije, Vlada RS je maja 2017.godine donela Uredbu o utvrđivanju opasnog rada za decu, koja se primenjuje od 1. januara 2018. godine. Ovom uredbom se precizno utvrđuje opasan rad za decu, uzimajući u obzir Preporuke MOR o zabrani i hitnoj akciji za ukidanje najgorih oblika dečijeg rada. Svrha uredbe je da se obezbedi potpuna zaštita dece od opasnog rada u skladu sa propisima kojima se uređuju prava deteta, kao i propisima iz oblasti rada, bezbednosti i zdravlja na radu, zdravstvene zaštite i obrazovanja.

Uredbom se definišu poslovi koje deca ne smeju da rade zbog štetnosti za njihovo zdravlje i razvoj. Uredbom se preciziraju okolnosti (fizičke i hemijske) koje mogu da ugroze zdravlje deteta i to :nepovoljni klimatski ili mikroklimatski faktori; teški psihički i/ili fizički naponi, visok nivo nejonizujućeg zračenja; buka iznad 85 decibela; vibracije koje mogu dovesti do oštećenja zdravlja; duvanski dim. Opasne okolnosti za decu su i rad ispod zemlje (rad u rudnicima i sl.); prekovremeni rad; rad na saobraćajnicama; rad van mesta prebivališta dece mlađe od 15 godina života; rad u uskim prostorima, rad na visini ili u dubini, rad sa opasnim mašinama i dr.

Tokom izveštajnog perioda, uz poštovanje važeće regulative i internih akata kojima se implementiraju navedeni principi, Banka je nastavila da afirmiše opredeljenost prema vrednostima zdravog biznisa. Svi zaposleni se informišu i edukuju kroz različite forme radionica i sl. (na internom i eksternom nivou) o u značaju navedenih principa, o sadržini međunarodnih i nacionalnih pravnih dokumenata kojima se predviđa ukidanje svih oblika prinudnog rada i zabrana dečijeg rada, kao uslova poštovanja dečijih prava i dr.

Promocija seta ljudskih prava, uključujući i radne standarde, je trajno opredeljenje Banke. U novoj fazi razvoja još snažnije izgrađujemo svoj profil društveno odgovornog subjekta kroz poštovanje principa DOP i ciljeva održivog razvoja, odgovornog biznisa i poslovne etike, koja esencijalno uključuje i poštovanje radnih standarda. Kultura etičkog biznisa je naš odgovor na zahteve modernog poslovanja koji se oslanjaju ne samo na compliance funkciju, već i na promociju vrednosti i standarda koji su iznad normativnog okvira, a u fukciji su ostvarivanja održivosti.

Šesti princip Globalnog odgovora

Zabrana diskriminacije u vezi sa zapošljavanjem i zanimanjem

Diskriminacija je postupak kojim se neka osoba nepravedno stavlja u nepovoljniji položaj u odnosu na druge. Uzrok diskriminacije najčešće su negativne predrasude koje u nekom društvu postoje prema nekim društvenim grupama, a koje se ispoljavaju prema pojedincima koji pripadaju određenoj grupi. Odgovorno ponašanje pri zapošljavanju, uključujući nediskriminirajuću praksu koja doprinosi zapošljavanju pripadnika manjina, starijih radnika, žena, duže nezaposlenih, osoba sa posebnim potrebama i dr., doprinosi smanjenju nezaposlenosti i borbi protiv socijalne isključenosti. S druge strane, zabrana diskriminacije takođe je i važno ustavom zajamčeno ljudsko pravo.

Član 21. Ustava Republike Srbije zabranjuje diskriminaciju iako izričito ne određuje pojam diskriminacije. Druge odredbe Ustava, pre svega one koje su sadržane u Drugom delu Ustava – Ljudska i manjiska prava i slobode – neposredno ili posredno odnose se na zabranu diskriminacije.

Ustav Republike Srbije zabranjuje svaku vrstu diskriminacije, posrednu ili neposrednu, po bilo kom osnovu, a naročito po osnovu polne i rasne pripadnosti, društvenog porekla, rođenja, veroispovesti, političkog i drugog uverenja, imovnog stanja, kulturne-jezičke pripadnosti, fizičkog invaliditeta i dr. Konkretnim setom zakonodavnih akata (tzv.antidiskriminatoriski propisi) se

detaljnije reguliše ova materija. Navodimo samo značajnije, a to su: Zakon o radu, Zakon o zabrani diskriminacije, Zakon o zabrani diskriminacije osoba i dr.

Zakon o radu posvećuje nekoliko članova zabrani diskriminacije (neposredne ili posredne). Ova zabrana ne odnosi se samo na ponašanje poslodavca prema svojim radnicima, već i prema licima koja traže zaposlenje i konkurišu kod poslodavca. Diskriminacija može da se odnosi na: pol, rođenje, jezik, rasu, boju kože, starost, trudnoću, zdravstveno stanje, odnosno invalidnost, nacionalnu pripadnost, veroispovest, bračni status, porodične obaveze, seksualno opredeljenje, političko ili drugo uverenje, socijalno poreklo, imovinsko stanje, članstvo u političkim organizacijama, sindikatima ili neko drugo lično svojstvo. Zakon je detaljno predvideo razne situacije koje mogu biti povod za diskriminaciju, ostavljajući mogućnost da se kao razlog za diskriminaciju javi i bilo koje drugo lično svojstvo.

Neposredna diskriminacija je svako postupanje uzrokovano bilo kojim od navedenih osnova, kojim se zaposleni ili lice koje traži zaposlenje stavlja u nepovoljniji položaj u odnosu na druga lica u istoj ili sličnoj situaciji. Posredna diskriminacija postoji kada neka neutralna odredba, kriterijum ili praksa stavlja ili bi stavila u nepovoljniji položaj lice koje traži zaposlenje u odnosu na druga lica, kao i zaposlenog, zbog određenog svojstva, statusa, opredeljenja ili uverenja. U odnosu na neposrednu diskriminaciju, u ovom slučaju nije tako vidljivo da je u pitanju diskriminacija. Odredbe ugovora o radu kojima se utvrđuje diskriminacija po nekom od navedenih osnova diskriminacije su ništave, odnosno ne proizvode pravno dejstvo, a poslodavac će biti materijalno kažnjen.

Diskriminacija je zabranjena u odnosu na: uslove za zapošljavanje i izbor kandidata za obavljanje određenog posla; uslove rada i sva prava iz radnog odnosa; obrazovanje, osposobljavanje i usavršavanje; napredovanje na poslu; otkaz ugovora o radu. Kod neke vrste poslova sasvim je opravdano i zakonski dozvoljeno postavljati neka od pitanja koja u drugim slučajevima mogu da se smatraju diskriminacijom. Odredbe zakona, opšteg akta i ugovora o radu koje se odnose na posebnu zaštitu i pomoć određenim kategorijama zaposlenih, a posebno one o zaštiti invalidnih lica, žena za vreme porodijskog odsustva i odsustva sa rada radi nege deteta, posebne nege deteta, kao i odredbe koje se odnose na posebna prava roditelja, usvojitelja, staratelja i hranitelja – ne smatraju se diskriminacijom. Razlozi za donošenje ovog zakona možemo sagledati kroz tri osnovne grupe: poštovanje međunarodnih standarda, pre svega onih koji se odnose na garancije ljudskih prava i sloboda, ali i obaveza koje iz njih proizilaze; poštovanje Ustavom zajamčene zabrane diskriminacije; i) uspostavljanje integralnog sistema zaštite od diskriminacije u pravnom sistemu Republike Srbije.

Zakonom o zabrani diskriminacije uređuje se opšta zabrana diskriminacije, oblici i slučajevi diskriminacije, kao i postupci zaštite od diskriminacije. Diskriminacija i diskriminatorско postupanje označavaju svako neopravdano pravljenje razlike ili nejednako postupanje, odnosno propuštanje (isključivanje, ograničavanje ili davanje prvenstva), u odnosu na lica ili grupe kao i na članove njihovih porodica, ili njima bliska lica, na otvoren ili prikriven način, a koji se zasniva na rasi, boji kože, precima, državljanstvu, nacionalnoj pripadnosti ili etničkom poreklu, jeziku, verskim ili političkim ubeđenjima, polu, rodnom identitetu, imovinskom stanju, rođenju, genetskim karakteristikama, zdravstvenom stanju, invaliditetu, bračnom i porodičnom statusu, starosnom

dobu, izgledu, članstvu u političkim, sindikalnim i drugim organizacijama i dr. Diskriminacija je uvod u marginalizaciju i socijalnu dezintegraciju. Da bi se ostvarili socijalne kohezija, neophodna je promocija svih instrumenata integracije osoba ili marginalizovanih društvenih grupa u društveno okruženje, odnosno obezbeđenje jednakih prava na zaposlenje, stanovanje, zdravstvene usluge i slično. Kao poseban vid diskriminacije uređuje se diskriminacija u oblasti rada. Ovim pozitivnim propisom je zabranjena diskriminacija u oblasti rada, odnosno narušavanje jednakih mogućnosti za zasnivanje radnog odnosa ili uživanje pod jednakim uslovima svih prava u oblasti rada. U pitanju su prava na rad, na slobodan izbor zaposlenja, na napredovanje u službi, na stručno usavršavanje i profesionalnu rehabilitaciju, na jednaku naknadu za rad jednake vrednosti, na pravične i zadovoljavajuće uslove rada, na odmor, na obrazovanje i stupanje u sindikat, kao i na zaštitu od nezaposlenosti.

Od međunarodno-pravnih instrumenata iznosimo sledeće najznačajnije antidiskriminacione dokumente: Univerzalnu deklaraciju o ljudskim pravima, Evropsku konvenciju o ljudskim pravima, Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima, Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima, Konvenciju o uklanjanju svih oblika rasne diskriminacije, Konvenciju o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena, Konvenciju protiv torture i drugih okrutnih, nečovečnih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja, Konvenciju o pravima deteta, Konvenciju o pravima osoba sa invaliditetom, Konvenciju MOR br. 100 o jednakosti plata radnika i radnica za rad jednake vrednosti, Konvenciju Međunarodne organizacije rada br. 111 o zabrani diskriminacije u zvanju i zapošljavanju i dr., Evropsku povelju regionalnim ili manjinskim jezicima, Okvirnu konvenciju o zaštiti nacionalnih manjina i dr.

Sagledavajući proces usklađivanje domaćeg pravnog okvira sa primarnim i sekundarnim pravom EU, izdvajaju se dva izvora evropskog prava koja regulišu ovu materiju: - Direktiva 2000/43/EZ o primeni načela jednakog postupanja prema osobama nezavisno od rasnog ili etničkog porekla i Direktiva 2000/78/EC o opštem okviru za jednako postupanje pri zapošljavanju i odabiru zvanja lica bez obzira starost, invaliditet, polnu orijentaciju i verski identitet. Obe direktive zabranjuju direktnu i posrednu diskriminaciju, uznemiravanje, podsticanje na diskriminaciju ili propuštanje razumnih mera za osobe sa invaliditetom. Ovi izvori sekundarnog prava Unije se odnose se na pravna i fizička lica, u privatnom i javnom sektoru. Obe direktive dopuštaju pozitivne mere, a zahteva se od država-članica da obezbede mere zaštite putem sudskog i/ili upravnog postupka.

U skladu sa važećom regulativom, internim aktima i svojom strateškom orijentacijom prema principima KDO, Banka u celini primenjuje navedeni princip. Zaposleni su uključeni u razne oblike obuke o poštovanju ovog radnog standarda sa posebnim naglaskom na ciljno opredeljenje prema održivom razvoju i otvorenom društvu socijalne kohezije.

Posebno se ukazuje na važnost inkluzije osoba sa invaliditetom na tržištu rada i njihovo zapošljavanje, koju je podstakao Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom, usvojen 2009.godine sa izmenama iz 2013.godine. Zakonom se uređuju podsticaji za zapošljavanje lica sa invaliditetom i kontrola ispunjenja obaveza poslodavaca u pogledu zapošljavanja lica sa invaliditetom. Ovaj zakon zasniva se na sledećim načelima: poštovanja ljudskih prava i dostojanstva osoba sa invaliditetom; uključenosti osoba sa invaliditetom u sve

sfere društvenog života na ravnopravnoj osnovi – u skladu sa profesionalnim sposobnostima; podsticanja zaposlenosti osoba sa invaliditetom na odgovarajućim radnim mestima i u odgovarajućim uslovima rada; zabrane diskriminacije osoba sa invaliditetom, u skladu sa zakonom; jednakih prava i obaveza; rodne ravnopravnosti osoba sa invaliditetom. Osoba sa invaliditetom, u skladu sa Zakonom, može da ostvari pravo: na utvrđivanje statusa i procenu radne sposobnosti; na podsticanje zapošljavanja, radne i socijalne uključenosti i afirmaciju jednakih mogućnosti na tržištu rada; na mere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije; na zapošljavanje pod opštim uslovima; na zapošljavanje pod posebnim uslovima; na mere aktivne politike zapošljavanja; na zapošljavanje u posebnim organizovanim oblicima zapošljavanja i dr. Ovim se postavlja celovit normativni okvir za inkluziju osoba sa invaliditetom.

Banka je nastavila da napredno promoviše ovaj princip, uz stalni dijalog sa internim i eksternim zainteresovanim grupama i teži da inovativno doprinosi unapređenju prakse u ovoj oblasti u saradnji sa različitim strukturama Globalnog dogovora UN.

ŽIVOTNA SREDINA

Važno polje delovanja Banke na polju društveno odgovornog poslovanja usmereno je zaštitu životne sredine, odnosno integraciju ekoloških principa u korporativne aktivnosti. Zdrava životna sredina, odnosno racionalno korišćenje prirodnih resursa, su važna pretpostavka promovisanje odgovornog biznisa koji ekonomsku konkurentnost ne odvaja od poštovanja ekoloških standarda.

1. U savremenom poslovnom okruženju, privredni subjekti ne deluju više kao „izolovana ostrva“ koja ne brinu ekološkim aspektima svojih poslovnih operacija, već uspostavljaju nove procedure i prakse na polju zaštite životne sredine kao rezultat primene odgovarajućih međunarodnih dokumenata-standrada, domaće regulative i dr., koja se odnosi na pitanje životne sredine. Sve je rasprostranjenija ideja da ekološke pretnje za društvo predstavljaju egzistencijalno pitanje velike kompleksnosti, kome se može pristupiti samo saradnjom država, privatnog sektora i kompanija.

Ekspanzija privrednog sektora i stalni rast globalne ekonomije imaju neosporan uticaj na životnu sredinu. Iscrpljivanje prirodnih resursa i zagađenje koje proizvodi industrija postaju problem koji je nemoguće ignorisati. Države i međunarodne institucije imaju drugačiji pristup u rešavanju ovog problema. Dok jedni insistiraju na deregulaciji tržišta i oslanjaju se na konkurenciju kao pokretač inovacija koje će doneti promenu, drugi pooštravaju zakonodavne okvire u cilju smanjenja zagađenja i podsticanja održivog razvoja. Očuvanje životne sredine je posmatrano kao zadatak države, njenih institucija i pojedinaca. Međutim, privatni sektor sve više postaje aktivni učesnik u zaštiti životne sredine. U takvim okolnostima kompanije se posvećuju društveno odgovornom poslovanju i održivosti.

Koncept održivog razvoja usmeren je na očuvanje prirodnih eko-sistema i životne sredine, kao i na racionalno korišćenje prirodnih resursa

Pod pojmom održivog razvoja se često smatra isključivo ekološka održivost. Međutim, održivi razvoj uključuje složenu međusobnu zavisnost privrede, društva i životne sredine. Za održivi razvoj važi i dodatni zahtev koji se tiče povratnih sprega iz okruženja, odnosno životne sredine i društvenih okvira. Dugoročni koncept održivog razvoja podrazumeva stalni ekonomski rast koji osim ekonomske efikasnosti, tehnološkog napretka, više čistijih tehnologija, inovativnosti celog društva i društveno odgovornog poslovanja obezbeđuje i smanjenje siromaštva, dugoročno bolje korišćenje resursa, unapređenje zdravstvenih uslova i kvaliteta života i smanjenje zagađenja na nivo koji mogu da izdrže činioci životne sredine, odnosno sprečavanje novih zagađenja i očuvanje biološke različitosti.

Održivom razvojem se teži uravnoteženju odnosa u kontekstu: čovek – priroda – društvo. Ključni deo DOP su aktivnosti kojima se promoviše zaštita životne sredine. Svaka privredna delatnost, ima određen uticaj na životnu sredinu. Sledstveno tome inicijative o afirmisanju društvene odgovornosti u prirodnom okruženju su od ključnog značaja za sve privredne subjekte, bez obzira na veličinu i vrstu delatnosti. Kompanije koje su usvojile ekološke standarde, konkurentnije su tržištu u srednjoročnom i dugoročnom smislu, pošto ekološki standardi promovišu inovacije i modernizaciju procesa i proizvoda i vode ka čistijim tehnologijama. Upotreba čistijih tehnologija doprinosi unapređenju efikasnosti u pogledu korišćenja raspoloživih resursa i dr. .

U teoriji i praksi se razlikuju dve vrste pravila održivog razvoja (čvrsta i meka). Čvrsta pravila uspostavljaju jasna ograničenja i pravila koja usmeravaju dalji razvoj i napredak u smeru održivog razvoja, dok meka pravila predstavljaju set neobavezujućih pravila i ciljeva koja bi bilo poželjno dostići. Uzimajući u obzir sve navedeno, nužna je redefinicija koncepta održivog razvoja u pravcu sagledavanja zdrave životne sredine kao osnovnog ljudskog prava, koje se mora poštovati na svima nivoima, uključujući poslovnu sferu.

Za koncept održivog razvoja bitna je interakcija razvoja životne sredine i međusobna usklađenost i komplementarnost politike zaštite životne sredine i razvojnih politika koje uvažavaju zakonitosti ekoloških sistema. Koncept održivog razvoja usmeren je na očuvanje prirodnih ekosistema i životne sredine, kao i na racionalno korišćenje prirodnih resursa. Ekološka održivost obezbeđuje razvoj koji je kompatibilan sa održavanjem ekoloških procesa, biodiverziteta i prirodnih resursa, dok ekološka odgovornost podrazumeva održanje integriteta ekosistema.

Ako prihvatimo kriterijum ekološke održivosti kao jedan od ciljeva razvojne politike, uspešnost mera se ogleda u izbegavanju akcidentnih situacija koje ugrožavaju ravnotežu ekosistema. Istovremeno, jedan od zadataka ekonomike životne sredine jeste da identifikuje one ekonomske aktivnosti koje pogoduju održivosti, kao i one koje je narušavaju. Sposobnost uključivanja ove komponente u strateški menadžment je kriterijum za razlikovanje društveno odgovornih od društveno neodgovornih firmi. Zbog uvođenja ove komponente u strateški menadžment firmi, privredni subjekti se usmeravaju u pogledu izbora predmeta proizvodnje, korišćenja resursa i podstiču se da ekonomičnije koriste sve vrste resursa.

Održivi razvoj znači održavanje uslova za kvalitetan razvoj i to ne samo kao materijalne pretpostavke opstanka sadašnje, nego i budućih generacija ljudi. Održivi razvoj donosi novu viziju

globalnog razvoja, odnosno razvoja za sve, stavljajući akcenat na nove poslovne strategije kompanija kao promotera nove koncepcije poslovanja koja mora uvažavati sve rigoroznije ekološke kriterijume, efikasnije korišćenje prirodnih resursa i energije. Opšte je prihvaćena klasifikacija resursa na ljudske, fizičke i prirodne. Prirodni resursi su geološke i biološke vrednosti koje se direktno ili indirektno mogu koristiti ili upotrebiti, a imaju realnu ili potencijalnu vrednost. Upravljanje prirodnim resursima znači i prilagođavanje sistemskim merama i tržišnim uslovima na nivou države, uvažavanje prioriteta u vođenju investicione politike, brigu o usavršavanju kadrova i organizaciji rada, uvođenju u praksu najnovijih naučnih saznanja, primenu novih tehnologija i dugoročno planiranje razvoja, tako da se poštuju postulati održivog razvoja. Izdvajamo dve kategorije prirodnih resursa: neobnovljivi resursi: geološki resursi (mineralni resursi - rude metala, nemetala i energetske resursi - uglj, nafta i gas); obnovljivi resursi: živi svet; voda, vazduh, sunčevo zračenje, energija vetra i energija plime. Obnovljivi resursi imaju moć regeneracije, ali ukoliko intenzitet obnavljanja ne prevazilazi dinamiku korišćenja, upotreba ovih resursa može biti vremenski ograničena. Održivo korišćenje prirodnih resursa podrazumeva strogo planiranje i upravljanje postojećim rezervama u smislu potreba privrednog razvoja.

Zaštita životne sredine podrazumeva skup različitih postupaka i mera, koje se preduzimaju sa ciljem da se spreči ugrožavanje životne sredine i očuva biološka ravnoteža. Poštovanje i postupanje prema načelima i principima održivog razvoja od suštinskog značaja za očuvanje i zaštitu životnog okruženja i prirodnih bogatstava, kako za sadašnje generacije tako i za buduće generacije. Prirodni resursi i životna okolina od izuzetne su važnosti i zbog toga su sve zemlje obavezne da svoj razvoj prilagode načelima zdrave životne sredine. Jedan od osnovnih koncepata ekonomike prirodnih resursa i životne sredine jeste koncept održivosti, odnosno održivog razvoja. Dugoročni koncept održivog razvoja podrazumeva stalni ekonomski rast koji osim ekonomske efikasnosti, tehnološkog napretka, više čistijih tehnologija, inovativnosti celog društva i društveno odgovornog poslovanja obezbeđuje i smanjenje siromaštva, uključuje i dugoročno bolje korišćenje resursa, unapređenje zdravstvenih uslova i kvaliteta života i smanjenje zagađenja na nivo koji mogu da izdrže činioци životne sredine, odnosno sprečavanje novih zagađenja i očuvanje biodiverziteta.

2. Suštinu koncepta održivog razvoja čini interakcija razvoja životne sredine i međusobna usklađenost i komplementarnost politike zaštite životne sredine i razvojnih politika koje uvažavaju zakonitosti ekoloških sistema.

Najviši standardi pravne regulative u oblasti životne sredine temelje se na inovativnom pristupu posredne zaštite životne sredine i neposredne zaštite ljudskih prava. Kroz prizmu rešavanja ekoloških pitanja uspostavljanja standarda ojačane su garancije zaštite osnovnih prava. Međunarodni i nacionalni pozitivno-pravni poreci prihvataju sasvim nov koncept zaštite prava na životnu sredinu. U pitanju je formulisanje i ostvarenju ovog prava kao skupa procesnih prava, tako da se povezuje sa korpusom osnovnih ljudskih prava, ili je ustanovljeno i zaštićeno kao jedno od ljudskih prava treće generacije. Ovakav trend regulisanja osnovnih prava u sklopu prava na zdravu životnu sredinu prihvaćen je i kroz pravne okvire država članica EU i u primarnom i sekundarnom pravu Unije.

Od važnijih međunarodno-pravnih instrumenata koji regulišu ovu materiju izdvajamo po značaju Stokholmsku deklaraciju iz 1972.godine, koja predstavlja prvi međunarodni dokument u kome je pravo na životnu sredinu bilo izričito definisano kao ljudsko pravo i kao preduslov za uživanje drugih ljudskih prava. Istaknuto je da se "ljudsko biće ima pravo na slobodu, ravnopravnost i adekvatne uslove životne sredine, u nekoj životnoj sredini čiji kvalitet omogućava život u dostojanstvu i blagostanju, i svečanu obavezu da zaštiti i unapredi tu životnu sredinu za generacije koje žive sada kao i za buduće generacije".

Deklaracija iz Rio de Ženeira od 1992.godine je usmerena ideju održivog razvoja – "ljudska bića su u centru brige za održivi razvoj, njima je dato pravo na zdrav i produktivan život u harmoniji sa prirodom". Na konferenciji je usvojena i Agenda 21 kao sintetički dokument. Agenda poziva na sprovođenje niza međusobno usklađenih akcija u cilju održivog razvoja. Prvi segment Agende se odnosi na socijalno-ekonomska pitanja, dok se II deo odnosi na zaštitu i upravljanje resursima za razvoj zaštita atmosfere, borbu za zaštitu šuma, upravljanje osetljivim ekosistemima, očuvanje biodiverziteta, zaštitu kvaliteta voda i vodnih resursa, zdravo upravljanje otpadom i dr.

Rio deklaracija je uticala na suštinsku promenu u razumevanju održivog razvoja u pravcu uvažavanja odnosa ekonomskog rasta i neobnovljivih prirodnih resursa i tumačenja prava na razvoj kao fundamentalnog ljudskog prava. Poštovanje principa održivog razvoja vezano je za tri osnovne pretpostavke: prvo, pravo pojedinaca na zdrav i produktivan život u harmoniji sa prirodom, drugo, države imaju suvereno pravo da koriste svoje resurse odnosno prirodna bogatstva na način koji neće štetiti životnoj sredini ali će odgovarati njihovom privrednom razvoju, i treće, povoljni međunarodni odnosi koji bi omogućili otvoren ekonomski sistem koji štiti interese svih, i doprinosi razvoju celokupnog globalnog sistema zaštite životne sredine.

Arhuvska konvencija iz 1998.godine kao fundamentalno pitanje reguliše pravo čoveka na adekvatnu životnu sredinu, tj. pravo čoveka da živi u sredini koja garantuje zdravlje i dobro bitisanje. Istovremeno, konvencija promoviše i obavezu da se životna sredina štiti i njeno stanje poboljšava u interesu kako generacija koje žive sada, tako i svih budućih generacija. Najširoj javnosti se mora obezbediti pravo na pristup informaciji, pravo na učešće u donošenju odluka, pravo za zaštitu pred ovlašćenim državnim organima i iznad i posle svega, pred upravnim i pravosudnim organima. Na ovaj način kreirana su nova prava čoveka vezana za životnu sredinu iako ova prava i nisu nova kategorija. Suštinski, ovo su univerzalna ljudska prava (pravo na informaciju, pravo na donošenje odluka, pravo na pravnu zaštitu) koja imaju dugu tradiciju postojanja u mnogim važnim međunarodnim dokumentima u oblasti ljudskih prava, ali novina da se ta prava čvršće vezuju za životnu sredinu.

Važan aspekt zaštite životne sredine vezuje se za borbu protiv klimatskih promena. Negativne posledice klimatskih promena označavaju promene u okruženju-biosferi usled klimatskih promena, poremećenu ravnotežu ekosistema, ali i negativne uticaje na zdravlje ljudi i stabilnost ekonomsko-socijalnih sistema. Globalno zagrevanje izaziva teške meteorološke poremećaje čije su posledice takve da onemogućavaju ostvarivanje novih ciljeva održivog razvoja. Kako bi se sve navedeno sprečilo i kako bi se maksimalno povećanje prosečne globalne temperature svelo na 2°C u odnosu na početak industrijskog doba, neophodno je hitno ograničiti

emisiju gasova sa efektom staklene bašte koji prevashodno proističu iz preovladavajućeg načina proizvodnje i potrošnje fosilnih goriva.

Na konferenciji COP 21 u Parizu, decembra 2015. godine posebno je analiziran uticaj klimatskih promena na energetske sektor. Važni zaključci iz ovog izveštaja su: a) tražnja za energijom raste na globalnom nivou, što izaziva porast emisije gasova sa efektom staklene bašte iz energetskog sektora, b) značajno smanjivanje emisija štetnih gasova u proizvodnji energije može se ostvariti nizom različitih mera (smanjivanje emisija gasova prilikom vađenja i konverzije fosilnih goriva, prelazak na goriva sa manje ugljenika na primer, sa uglja na gas), popravljivanje energetske efikasnosti u prenosu i distribuciji, veće korišćenje obnovljivih izvora energije i dr;c) stabilizacija emisije gasova na međunarodno usaglašenom nivou rasta do 2°C.

Dobrovoljno primena principa društveno odgovornom poslovanju važan instrument profilisanja biznis zajednice kao ekološki odgovorne. Međutim ,od velikog značaja obavezujuća implementacija ciljeva održivog razvoja od strane država potpisnica Agende u kreiranju nove poslovne klime koja usmerava globalnu privredu ka održivom razvoju.

Veliki broj osnovnih ciljeva održivog razvoja koji se odnose na ekološku dimenziju uključen je Agendu 2030 uz povezanost sa održivim ekonomskim rastom i socijalnom kohezijom. Izdvajamo smo neke:- Cilj 6. se odnosi na obezbeđenje sanitarnih uslove i pristup pijaćoj vodi za sve. Do kraja 2030.godine treba postići univerzalan i jednak pristup bezbednoj i jeftinoj pijaćoj vodi za sve. Do tog perioda treba unaprediti kvalitet vode tako što će se smanjiti zagađenje, eliminisati rasipanje i na najmanju moguću meri svesti ispuštanje opasnih hemikalija i materijala, prepoloviti udeo nepročišćenih otpadnih voda i značajno povećati recikliranje i bezbednu ponovnu upotreba na globalnom nivou. -Cilj 7. Pristup održivoj i modernoj energiji za sve. Do kraja 2030. godine nužno je obezbediti univerzalni pristup jeftinim, pouzdanim i modernim energetskim uslugama, povećati održivost udela obnovljive energije i udvostručiti globalnu stopu unapređenja energetske efikasnosti. -Cilj. Obezbediti održive oblike potrošnje i proizvodnje. U okviru ovog cilja predviđa se primena 10-godišnjeg programa za održivu potrošnju i proizvodnju, u kome će učestvovati sve zemlje, a razvijene zemlje će preuzeti najveću odgovornost imajući u vidu stepen razvoja i kapacitete zemalja u razvoju. Do 2030. godine teži se postizanju održivog upravljanja i efikasnog korišćenja prirodnih resursa. -cilj 13. Klimatske promene se oslanja na Okvirnu konvenciju UN o klimatskim promenama iz 1992.godine i Pariski sporazum iz 2015.godine;- Cilj 15. se odnosi na održivo upravljanje šumama, zaustavljanje degradacije zemljišta i dr. Do kraja 2030.godine treba osigurati očuvanje planinskih ekosistema, , kako bi se njihovi kapaciteti unapredili tako da pružaju korist koja ima suštinski značaj za održivi razvoj.

2. Ciljevi politike zaštite životne sredine Evropske unije su očuvanje prirodnih vrednosti, promocija održive (zelene) ekonomije i briga o javnom zdravlju. Po sadržaju i operativnoj dimenziji, Politika zaštite životne sredine EU je multisektorska. Ugovor o Evropskoj uniji predviđa da životna sredina i klimatske promene moraju biti uključeni u sve ostale sektorske politike Politika zaštite životne sredine Evropske unije zasniva se na preventivnom delovanju, suzbijanju štete, zajedničkoj odgovornosti i integrisanju zaštite životne sredine u ostale politike Unije kako bi se očuvala biološka ravnoteža.

Pravno tekovine Unije u ovoj oblasti obuhvataju horizontalno zakonodavstvo (procesni aspekti prava životne sredine kroz informacije, učešće javnosti u procesu donošenja odluka, sudska zaštita prava na pristup informacijama i učešće javnosti kao i odgovornost za štetu prema životnoj sredini), kvalitet vazduha, klimatske promene, upravljanje otpadom, upravljanje vodama, zaštitu prirode, kontrolu industrijskog zagađenja i modifikovane organizme (GMO), upravljanje bukom, civilnu zaštitu i saradnju sa trećim zemljama.

Države-članice se ne sprečavaju da održavaju i uvode mere koje su mnogo strože od mera ustanovljenih na nivou EU sve dok su kompatibilne sa njenim ukupnim ciljevima. Takav pristup u kreiranju i sprovođenju ove politike, kao i njen obim, ali i troškovi usklađivanja, poseban su izazov za državu koja se priprema za članstvo.

Osnovni izvor sekundarnog prava Unije u oblasti odgovornosti za štete u životnoj sredini je Direktiva Evropskog parlamenta i Saveta o odgovornosti u pogledu prevencije i remedijacija štete u životnoj sredini 2011/92. Osnovni subjekti, prema odredbama pomute Direktive su operater, nadležni organi i pravna ili fizička lica koja su oštećena ili imaju interes u vezi sa štetama u životnoj sredini. Izdvajaju se dve vrste mera: mere koje se odnose na preventivne aktivnosti u odnosu na štete u životnoj sredini i mere remedijacije nakon što se šteta u životnoj sredini dogodi. Šteta u životnoj sredini", prema Direktivi, obuhvata štete koje se odnose na tri elementa životne sredine: zaštićene vrste i prirodna staništa, štete vodama i štete zemljištu. Osnovno je pravilo da je nosilac troškova aktivnosti prevencije i remedijacija- operater. Na osnovu ovih odredbi, EK je predložila donošenje propisa (sekundarno pravo EU) u različitim oblastima sa ciljem da se obezbedi zaštita i unapređivanje kvaliteta životne sredine, doprinese zaštiti ljudskog zdravlja i obezbedi racionalno korišćenje prirodnih resursa.

Agenda EU 2020 i njena vizija za 2050. godinu su pod snažnim uticajem koncepata zaštite životne sredine i klimatskih promena koji se zasnivaju na održivom razvoju, sa efikasnom upotrebom resursa i niskom emisijom karbonskih isparenja, kao i sa borbom protiv pretnji zdravlju do kojih dolazi usled ugrožavanja životne sredine. Visoki standardi zaštite životne sredine se više ne posmatraju kao teret, već kao prilika za razvoj i prednost na tržištu. Zelene tehnologije već čine 2,5% bruto društvenog proizvoda EU i donose i 3,5 miliona radnih mesta i u stalnom su razvoju. EU unija prepoznaje da su zagađivanje životne sredine i neumerena potrošnja prirodnih resursa neodrživi i da stvaraju dugoročne troškove koji prevazilaze ekonomsku korist.

Pored pravnih standarda koji organičavaju štetne uticaje na životnu sredinu i klimatske promene, osnovni princip politike Evropske unije u ovom sektoru je princip „zagađivač plaća“. Navedeno treba da omogućí da zagađivanje životne sredine postane ekonomski neisplativo, a u slučajevima kada je neizbežno da se obezbede kompenzacije za učinjenu štetu prema prirodnim resursima kao što su voda, vazduh ili ekosistemi.

EU integralno primenjuje ciljeve održivog razvoja preduzimajući aktivnosti na nadnacionalnom nivou, odnosno preduzimajući mere i aktaivnosti subsidijarnog karaktera. Kjučni stubovi održivog razvoja se podudaraju sa osnovnim premisama globalno shvaćenog koncepta održivog razvoja da ljudska bića imaju pravo na zdrav i produktivan život, usklađen sa prirodom, da države imaju suvereno pravo da koriste prirodna bogatstva, ali na

način kojim ne ugrožavaju životnu sredinu drugih i da je neophodna međunarodna saradnja u oblasti održivog razvoja. Bitan činilac efikasnog sprovođenja procesa održivog razvoja na nacionalnom/ regionalnom/globalnom nivou je usvajanje referentnih indikatora na osnovu kojih se vrši evaluacija preduzetih mera i aktivnosti u cilju primene održivog razvoja.

Unija je usvojila sveobuhvatnu strategiju o plastici radi unapređenja ekonomičnosti, kvaliteta i prihvatanja recikliranja. U cilju sigurne upotrebe pročišćenih otpadnih voda, Komisija priprema minimalne uslove koje mora voda da ispunjava za ponovnu upotrebu (6. cilj održivog razvoja). U okviru platforme EU-a o gubitku i rasipanju hrane preduzimaju se mere za održive sisteme snadbevanja i sprečavanje rasipanja hrane (12. cilj održivog razvoja).

U području energetike i klimatskih promena, 7. cilj održivog razvoja „Svima osigurati pristup pouzdanoj, održivoj i modernoj energiji po pristupačnoj ceni” i 13. cilj održivog razvoja „Poduzeti hitne mere za borbu protiv klimatskih promena i njihovih učinaka”, Unija je do 2030. postavila ambiciozne ciljeve smanjenja emisija gasova sa efektom staklene bašte, unapređenja energetske efikasnosti i povećanja udela energije iz obnovljivih izvora.

Komisija je predložila mere za smanjenje emisija gasova sa efektom staklene baštu u svim privrednim sektorima. Priprema se paket inicijativa kojima će se podstaknuti prelazak na čistu energiju, a sve u cilju ostvarivanja energetske unije, a posebno okvira klimatske i energetske politike do 2030. Tokom druge faze primene Plana ulaganja za Evropu od 500 milrd. EUR predviđa se podrška prioritetno projektima sa usmerenjem na smanjenje negativnih uticaja od klimatske promene.

Unija je postavila cilj za da se smanji emisija gasova sa efektom staklene bašte za najmanje 40 % do 2030. Cilj se zasniva na globalnim predviđanjima koja su usklađena sa srednjoročnim ambicioznim ciljem Pariskog klimatskog sporazuma od 2015.godine.

U okviru 9. cilja održivog razvoja "Izgradnja otporne infrastrukture, razvoj inkluzivne i održive industrijalizacije i podsticaji inovacija", investicionim planom E obuhvaćena su strateška ulaganja u ključne oblasti kao što su infrastruktura, R&D ,posebno telekomunikacije i energetika.

Što se tiče 11. cilja održivog razvoja "Izgradnja gradova i naselja bezbednih, otpornih i održivih", EU jača otpornost urbanih naselja sprečavanjem katastrofa i rizika vezanih za klimatske promene.

Ključni dokument koji predstavlja strateški okvir delovanja Unije na zahteve Agende 2030. je kao što smo prethodno elaborirali Evropski zeleni odgovor. Ovim dokumentom se promoviše odgovorna zelena tranzicija prema pravednom i prosperitetnom društvu sa modernom, konkurentnom privredom zasnovanoj na efikasnoj potrošnji resursa, gde 2050. godine neće biti neto emisija gasova sa efektom staklene bašte i gde privredni rast nije povezan s potrošnjom resursa. Teži se očuvanju, uvećanju zaštiti prirodnog kapitala Unije.

Da bi se ti ciljevi ostvarili predviđeno da se 25% ukupnog budžeta bude namenjeno uvođenju pitanja klime kao glavne teme svih programa EU. Budžet EU će takođe doprineti postizanju klimatskih ciljeva dodeljivanjem sredstava iz prihoda budžeta.

Evropska komisija je predložila nove izvore sredstava iz budžetskih prihoda („sopstvena sredstava“). Drugi izvor sredstava odnosi se na izdvajanje 20% prihoda od trgovine u okviru sistema trgovine emisijom jedinica EU u budžet EU. Mehanizam pravične tranzicije će podržati i Fond za pravičnu tranziciju, kako niko ne bi bio izostavljen ili oštećen.

U ovom segmentu Izveštaja ukazujemo na neke ciljeve Zelenog dogovora koji se odnose na životnu sredinu. Osnovni cilj Zelenog dogovora je da dekarbonizacija energetskeg sistema kako bi se ostvarila 2050. godine. tzv.klimatska neutralnost (bez neto emisije gasova sa efektom staklene bašte). S tim u vezi planira se da razvoj energetskeg sektora zasniva na obnovljivim izvorima energije, uz ubrzano isključivanje uglja iz upotrebe. Istovremeno, snabdevanje energijom mora biti sigurno i finansijski pristupačno za potrošače i preduzeća. Kako bi se to ostvarilo, ključno je osigurati potpunu integraciju, međusobnu povezanost i digitalizaciju evropskeg energetskeg tržišta sa poštovanjem načela tehnološke neutralnosti. Pametna integracija obnovljivih izvora energije, energetske efikasnosti i drugih održivih rešenja u svim sektorima doprineće ostvarenju dekarbonizacije, uz najniži trošak.

Komisija planira da predstavi mere za pomoć pri ostvarivanju pametne integracije. Istovremeno će se olakšati dekarbonizacija sektora gasa, kroz veću podršku razvoju dekarbonizovanih gasova, kroz napredne strategije usmerene na kreiranje konkurentnog tržišta dekarbonizovanog gasa i rešavanje pitanja emisija metana povezanih sa energijom. Procenjeno je da je neophodno je primeniti mere za uklanjanje rizika od tzv. energetskeg siromaštva kako bi se domaćinstvima koja ne mogu koristiti ključne energetske usluge omogućio osnovni životni standard.

Prelazak na klimatsku neutralnost zahteva i pametnu infrastrukturu i uvođenje cirkularne ekonomije. Novi akcioni plan za cirkularnu ekonomiju treba da doprinese modernizaciji privrede Unije i iskorišćavanju mogućnosti cirkularne ekonomije na domaćem i globalnom planu. Glavni cilj novog okvira politike biće podsticanje razvoja vodećih tržišta za klimatski neutralne i cirkularne proizvode. Iako će akcioni plan za cirkularnu ekonomiju poslužiti za tranziciju svih sektora, delovanje će biti usmereno na resursno intenzivne sektore, kao što su tekstilni sektor, građevinarstvo, sektor elektronike i plastike.

Pored navedenog, pristup resursima je strateško pitanje u smislu ciljeva predviđenih realizuje Zeleni dogovor. Preduslov za ostvarivanje odnosne tranzicije da se obezbedi snabdevanje održivim sirovinama, posebno ključnim sirovinama potrebnim za čiste tehnologije, te za primenu u digitalne, svemirske i odbrambene svrhe, kao i rioritetne oblasti uključuju čisti vodonik, gorivne ćelije i druga alternativna goriva. U narednom periodu predstoji i predstavljanje Strategija očuvanja biološke raznovrsnosti što je jedna od globalnih ciljeva održivog razvoja sa rešenjima za uklanjanje uzroka gubitka biološke raznovrsnosti u Evropi, uključujući i uvođenje merljivih ciljeva.

Pored zelene transformacije neophodno je sprovesti i digitalnu transformaciju koja je ključna za postizanje ciljeva Zelenog dogovora.

3. Životna sredina u Republici Srbiji predstavlja jedno od najviših ustavom zaštićenih dobara. Ustav Republike Srbije proklamuje pravo na zdravu životnu sredinu, kao jedno od osnovnih i izvršivih ljudskih prava, koje predstavlja osnov prava životne sredine i osnivanje institucija u oblasti. Pravo na (zdravu) životnu sredinu spada u prava koja se ne mogu derogirati i prava koja ne trpe ograničenje, za razliku od, na primer, prava na privatnu svojinu, čije se korišćenje i raspolaganje može ograničiti radi zaštite životne sredine i prirodnih bogatstava. U tom smislu, životna sredina je prepoznata kao jedno od najviših dobara, a pravo na zdravu životnu sredinu izdignuto na nivo ustavnih prava. Prema Ustavu Republike Srbije, svako je dužan da čuva i poboljšava životnu sredinu. Prema ocenama Evropske komisije ostvaren skroman napredak u oblastima životne sredine i klimatskih promena EK konstatuje da Srbija ima relativno zadovoljavajući pravni okvir, ali se mogu uočiti značajni izazovi u primeni propisa. Sistem upravljanja zaštitom životne sredine u Srbiji je veoma složen, uz učešće velikog broja institucionalnih aktera, postojanje značajnog broja propisa, kao i preplitanje i međuzavisnost sa drugim društvenim pitanjima i podsistemima, posebno u kontekstu ostvarivanja održivog razvoja.

Proces prioritizacije i nacionalizacije novih ciljeva održivog razvoja u RS prati isti princip i standarde uspostavljene unutar Unije. To podrazumeva da sva razvojna dokumenta RS i dokumenti javnih politika treba da, kroz proces pristupanja EU, integrišu i UN Agendu 2030. Razvojni cilj je poboljšanje kvaliteta života stanovništva osiguravanjem željenih uslova životne sredine i očuvanjem prirode zasnovane na održivom upravljanju životnom sredinom. Ključni koraci uključuju i jačanje postojećih i razvoj novih mera za uspostavljanje integralnog sistema upravljanja otpadom, dalju integraciju politike životne sredine u ostale sektorske politike, prihvatanje veće pojedinačne odgovornosti za životnu sredinu i aktivnije učešće javnosti u procesima donošenja odluka.

Integracija RS u EU u oblasti zaštite životne sredine odvija se na tri nivoa: harmonizaciju propisa; izgradnja administrativnih i kapaciteta institucija u oblasti zaštite životne sredine; i obezbeđivanje finansijskih resursa. Poglavlje pregovora o životnoj sredini je izuzetno složeno u finansijskom i administrativnom smislu, kao i u pogledu dobro opremljene i obučene sudske i upravne strukture. Deo pravnih akata u ovoj oblasti se odnosi na sekundarno zakonodavstvo EU koje reguliše sledeće: stratešku procenu uticaja na životnu sredinu, pravo na pristup informacijama i učešće javnosti u donošenju odluka koje se tiču zaštite životne sredine, odgovornost za sprečavanje i otklanjanje štete). Pravne tekovine Unije takođe obuhvataju i propise koji se odnose na određene konkretne oblasti, kao što su zaštita kvaliteta vode i vazduha, klimatske promene, održivo upravljanje otpadom, zaštita prirodnih staništa, kontrola industrijskog zagađenja i upravljanje rizicima, kontrola hemikalija, genetski modifikovani organizmi, upravljanje bukom i zaštita šuma od atmosferskog zagađenja i požara. Za primenu i sprovođenje ovih pravnih tekovina potrebna su značajna ulaganja, kao i dobro obučena uprava na nacionalnom/i lokalnom nivou. Veliki deo troškova u vezi sa usklađivanjem domaćeg zakonodavstva sa evropskim će biti moguće finansirati sredstvima pretpristupnih fondova namenjenim državama kandidatima.

Preduslov za otvaranje poglavlja koje se odnosi na zaštitu životne sredine jeste postojanje plana koji će pokazati u kojem roku Srbija namerava da ispuní standarde Evropske unije i na koji način namerava da mobilíše neophodne finansijske resurse. Eksperti procenjuju da samo troškovi usklađivanja zakonodavstva RS sa pravom EU iznose oko 10,6 milijardi evra. To je predviđeno Strategijom aproksimacije u oblasti životne sredine sa projekcijama do 2030. Prema Strategiji, najveća izdvajanja biće potrebna u sektoru za vode (5,6 milijardi evra), zatim u sektoru za otpad (2,8 milijardi evra) i sektoru za industrijsko zagađenje i buku (1,3 milijardi evra).

Kada je u pitanju materija životne sredine u okviru pregovaračkog procesa o pristupanju naše zemlje Uniji-poglavlje 27, ističemo da se ovaj proces posmatra paralelno i usklađeno sa primenom Agende 2030. Prenošnje propisa Evropske unije u nacionalni pravni sistem je samo prvi korak u procesu prilagođavanja EU standardima. EU politika zaštite životne sredine podrazumeva i adekvatnu primenu i sprovođenje propisa – na nacionalnom, ali i lokalnom nivou. Neophodne su značajne investicije, usled administrativnih troškova, ulaganja u infrastrukturu i dr.

Samo navodimo važnije realizovane aktivnosti koje obuhvataju politiku životne sredine :upravljanje otpadom, koje su označile odgovarajući napredak u ovoj oblasti. Uspostavljanje efikasnijeg regulatornog okvira za upravljanje otpadom ima izuzetnu važnost za očuvanje životne sredine, kao i za proces pristupanja Srbije Evropskoj uniji. Princip produžene odgovornosti proizvođača podrazumeva da se odgovornostne završava samo u trenutku puštanja proizvoda na tržište, već se produžava i nakon njegove upotrebe, sve do trenutka kada nastaje otpad. Okvirna direktiva o otpadu 2008/98/EK predviđa da se do kraja 2020.godine 50% komunalnog otpada reciklira. Direktiva postavlja hirerarhijski sistem upravljanja otpadom i uvodi koncept da zagađivač plaća, uz produženu odgovornost proizvođača.

Sa novim Zakonom o upravljanju otpadom i Specijalnim planom za implementaciju direktive postavljaju se osnovi za njenu punu primenu do 2034.godine. Ministarstvo zaštite životne sredine nastavilo je unapređuje aktivnosti u oblasti upravljanja otpadom sa akcentom na opasan otpad. U akcijama organizovanim od strane nekoliko institucija pronađeno je više lokacija sa nepravilno uskladištenim opasnim otpadom opasnim po životnu sredinu i zdravlje. Pronađen i opasan otpad predat je pouzdanim operaterima na dalje postupanje i započeti susudski procesi protiv odgovornih lica akcenat u oblasti upravljanja otpadom je stavljen na izmenuprocudura za izdavanje dozvola kako bi se ispunile obaveze propisane Zakonom o upravljanju otpadom , usvojena a su dva nova dokumenta: Pravilnik o izmenama podataka o sadržini dokumentacije koja se podnosi uz zahtev za izdavanje dozvole za uvoz, izvoz i transport otpada Pravilnik o obrascu zahteva za izdavanje dozvole za tretman odnosno skladištenje, ponovno iskorišćenje i odlaganje otpada.

Pomak je postignut u vezi sa povećanjem udela energije iz obnovljivih izvora-cilj 27%. Republika Srbija je potpisnik Agende UN i klimatskih sporazuma. Kada je u pitanju klimatska politika navodimo da je prema poslednjim procenama Evropske komisije, u našoj zemlji započeti rad na sveobuhvatnoj klimatskoj politici i nacionanoj strategiji. Nužno je njeno usglašavanje sa okvirom EU za period do 2030.godine uz efikasno integrisanje u sve relevantne sektorske politike.

Propisima i strateškim dokumentima u oblasti životne sredine i klimatskih promena (Poglavlje 27) definisani se ciljevi nacionalne politike i oni uključuju, obaveze koje RS ima u procesu pristupanja EU. Definisan je cilj smanjenja emisije u čitavoj privredi za 9,8% do 2030. godine.

Strateški pristup i planiranje u oblasti cirkularne ekonomije je na samom početku i zahteva usvajanje mnogih normativnih i strateških dokumenata. uključujući i pouzdan sistem merenja emisije gasova sa efektom staklene bašte. Ovaj deo poglavlja 27. zahteva usklađivanje sa mnogim tekovinama EU, uključujući i strateška dokumenta, kao što je usklađivanje Strategije razvoja energetike do 2025.godine sa Okvirima klimatske i energetske politike EU i Agendom 2030 i dr.

U pogledu finansiranja projekata posvećenih pitanju životne sredine, ističemo da je 2016.godine osnovan Zeleni Fond Republike Srbije koji u ovom periodu najviše podržava reciklažnu industriju (izvor sredstava ekološka taksa i dr.).

Republici Srbiji će, tokom ove godine, biti dostupna i sredstva Zelenog klimatskog fonda UN. Zeleni klimatski fond je osnovan 2010. godine pod okriljem Okvirne konvencije UN o promeni klime, Ukupan obima sredstava je 10 milrd. dolara. Fond je operativan od 2016.godine posle usvajanja sporazuma o klimi decembra 2015. Do sada su finansirani projekti u vrednosti od oko 5 milrd. USD. Prethodno napominjemo da UN predvodi aktivnosti u oblasti klimatskih promena. Okvirna konvencija Ujedinjenih nacija o promeni klime je usvojena 1992. godine na Samitu o održivom razvoju. Osnovni cilj Konvencije je stabilizacija koncentracije gasova sa efektom staklene bašte na nivou koji bi sprečio negativne antropogene uticaje na klimatski sistem, navodeći da e takav nivo treba postići u vremenskom okviru dovoljnom da se omogući prirodno prilagođavanje ekosistema na klimatske promene, da se ne ugrozi proizvodnja hrane, i da se omogući održivi razvoj. Zeleni klimatski fond jedan je od najpovoljnijih instrumenata finansiranja aktivnosti na smanjenju emisija gasova sa efektom staklene bašte, ali i smanjenju šteta i gubitaka od elementarnih nepogoda.

Integracioni procesi i Agenda 2030 zahtevaju aktivnu ulogu poslove sfere koja nužno implementira principe KDO i ostvaruje korporativnu održivost. Globalni dogovor, kroz sistem svojih nacionalnih i regionalnih mreža, je važan učesnik celovite promocije koncepta zelene ekonomije i odgovornog investiranja. Kompanije se stimulišu da sprovode dodatne programe i aktivnosti koji su iznad regulatornog okvira kako bi se koncept zelene ekonomije u potpunosti ostvario i unapređivao. Racionalno i odgovorno korišćenje neobnovljivih prirodnih resursa i dobara je premisa održivog razvoja. U skladu sa Nacionalnom strategijom održivog razvoja, politika zaštite životne sredine je postala sastavni deo sektorskih politika i uključuje i poslovne subjekte realnog i finansijskog sektora.

Sedmi princip Globalnog dogovora: Kompanije treba da preduzimaju mere predostrožnosti u vezi sa životnom sredinom i Deveti princip Globalnog dogovora: Jačanje razvoja i širenje tehnologija zaštite životne sredine

Kada se sagledavaju aktivnosti naše Banke u ovoj oblasti, ističemo da smo nastavili da aktivno podržavamo sve razvojne dokumente RS i aktivnosti Globalnog dogovora kojima se promoviše ekološka održivost i koncept "zelene ekonomije. Banka nastavlja sa progresivnim, evolutivnim pristupom u primeni principa KDO i održivog razvoja koji se odnose na životnu sredinu, uz aktivno učešće u okviru mreže Globalnog dogovora, u saradnji sa različitim zainteresovanim grupama, ne zanemarujući internu i eksternu dimenziju primene ovih principa.

Nastavili smo da doprinosimo poboljšanju performansi životne sredine na nivou društva i svakog poslovnog subjekta, planiranjem zahteva, ciljeva i programa, uvođenjem i obezbeđenjem funkcionisanja svih elemenata sistema. Navodimo aktivnosti Banke kojima se implementiraju principi Globalnog dogovora koji se odnose na zaštitu životne sredine, a koji su istovremeno i sastavni deo koncepta strategijskog menadžmenta. Na modernim osnovama sprovodi politiku upravljanja životnom sredinom, koja je suštinski deo naše politike društveno odgovornog poslovanja.

Saglasno Politici zaštite životne sredine, Banka je opredeljena da pri realizaciji svojih poslovnih aktivnosti vodi brigu o uticajima na životnu sredinu i da neprekidno unapređuje sistem menadžmenta zaštite životne sredine. Politikom zaštite životne sredine Banka teži da obezbedi:- praćenje i primena zakonske regulative i drugih zahteva dobre prakse u oblasti zaštite životne sredine;- identifikovanje svih aspekata životne sredine a naročito značajnih aspekata u cilju sprečavanja zagađenja životne sredine; -uštedu resursa i energije kroz korišćenje obnovljivih i recikliranih resursa; -izgradnju svesti kod svih zaposlenih, isporučioaca i eksternih pružaoaca usluga o uticajima na životnu sredinu i pravilnom postupanju sa opasnim materijama;- preventivno delovanje u cilju sprečavanja ekoloških incidenata i organizovano delovanje u slučaju vanrednih pojava.

Interna politika zaštite životne sredine se primenjuje kroz sledeće opšte ciljeve: očuvanje liderske pozicije u oblasti bankarskog poslovanja; primena savremenih i ekološki čistih tehnologija u oblasti tekućeg održavanja; ušteda resursa i energije, smanjenje upotrebe štetnih materija i količine štetnih otpada; upravljanje otpadom kroz pravilno prikupljanje, skladištenje i tretman svih vrsta otpada; stalnu obuku u primeni opasnih materijala i pravovremenom suzbijanju ekoloških katastrofa; merenje i praćenje uticaja na životnu sredinu; povećanje zadovoljstva zainteresovanih strana kroz društveno odgovorno poslovanje i međusobnu komunikaciju. Izvršni odbor Banke se obavezuje da će poštovati Politiku zaštite životne sredine i obezbediti uspešnu realizaciju usvojenih strategija i ciljeva. Tako formulisani ciljevi uslovili su da naša platforma društveno odgovornog poslovanja ima dugoročnu stratešku osnovu.

Navodimo da je usvojeno je više internih dokumenata - procedura i uputstava, programa i planova, kako bi se konkretizovali ciljevi usvojene politike. Odnosne aktivnosti obuhvataju definisanje režima klimatizacije i korišćenje freona; recikliranje istrošenih baterija i akumulatora; korišćenje telefaksa, aparata za kopiranje i štampača, kao i racionalizaciju upotrebe tonera i

kertridža; smanjenje potrošnje kancelarijskog papira i upravljanje otpadnim kancelarijskim papirom; zamenu neispravnih i tehnološki zastarelih elektronskih uređaja i upravljanje elektronskim i električnim otpadom; upravljanje i reciklažu otpadne staklene i PET ambalaže i otpadnih limenki; smanjenje potrošnje konzumne vode; korišćenje i smanjenje potrošnje električne energije, kao i održavanje rasvete i dizel agregata; skladištenje opasnih materija; održavanje trafo uređaja i sprečavanje oticanja trafo ulja; utvrđivanje uslova za korišćenje automobila u službene svrhe, održavanje automobila i upravljanje otpadnim autogumama, sprečavanje požara, plan za reagovanje u slučaju požara i zemljotresa, i dr.

U skladu sa Procedurom za upravljanje otpadom u Banci i usvojenim EMS programima koji se odnose na upravljanje otpadom izvršena je kategorizacija otpada na bezopasne i opasne otpade. Postupak kod odlaganja pojedinih vrsta otpada je sledeći: otpadni kancelarijski papir zaposleni isključivo odlažu u posebne kutije za papir koje se nalaze u kancelarijama (nije dozvoljeno papir bacati u kante za đubre odnosno u kante za komunalni otpad); komunalni otpad (sve vrste otpada iz domaćinstva i plastične čaše u kojima se služi kafa i osvežavajući napici) se odlaže u kante za đubre koje se nalaze po kancelarijama; staklenu ambalažu, plastičnu – PET ambalažu i aluminijumsku ambalažu prikupljaju za to zadužene osobe. Opasni otpad nastaje zamenom tonera), fluo-cevi ili sijalica i raznih vrsta baterija. Ove vrste opasnog otpada odlažu nadležni zaposleni.

Nastavili smo da uredno informišemo i edukujemo sve zaposlene u vezi sa predmetnom, u materijom, redovno se evaluiraju znanja o principima Globalnog dogovora koji se odnose na životnu sredinu i održiv razvoj.

Osmi princip Globalnog dogovora: Kompanije treba da preduzimaju mere radi
promocije odgovornosti za životnu sredinu

U okviru aktivnosti kojim se promoviše navedeni princip Globalnog dogovora, ističemo da je nastavljena je desetogodišnja saradnja sa specijalnim rezervatom prirode Rezervat Uvac d.o.o. Nova Varoš, u okviru kojeg deluje i Fond za zaštitu ptica grabljivica „Beloglavi sup“. Ovo je jedan od reprezentativnih primera dugoročnog partnerstva između subjekta finansijske sfere i društva koje upravlja jednim od najlepših rezervata prirode u Srbiji. Navedeno je prezentovano i u publikaciji nacionalne mreže Globalnog odgovora najbolje prakse za ostvarivanje ciljeva održivog razvoja .

Banka je nastavila da donira odgovarajuće iznose koji su bili upotrebljeni za zaštitu i unapređenje Uvačke kolonije beloglavih supova, ali za unapređenje drugih važnih činilaca koji se tiču zaštite životne sredine.

Rezervat prirode "Uvac" je prirodno dobro od izuzetnog značaja, tj. prirodno dobro prve kategorije. Locirano je u jugozapadnoj Srbiji u okviru Starovlaško – raške visije. Prostire se na teritorijama opština Nova Varoš i Sjenica, i pokriva površinu od 7.543 hektara. Rezervat čine tri veštačke hidroakumulacije: Uvačka, Zlatarska i Radoinjska, sa neposrednom okolinom. Centralnu morfološku celinu rezervata predstavlja kanjonska dolina reke Uvac sa dolinama njenih

pritoka. Posebna vrednost kanjonskih delova doline su uklješteni meandri. Specijalni rezervat prirode "Uvac" izdvaja prisustvo oko 130 vrsta ptica. U najznačajnije spada beloglavi sup (*Gyps fulvus*) – jedna od dve preostale vrste lešinara koje se danas gnezde na području Srbije. Specijalnim rezervatom prirode upravlja Društvo sa ograničenom odgovornošću za upravljanje specijalnim rezervatom prirode Uvac, koje je osnovano 2006.godine. Društvo obezbeđuje održivi razvoj njegovih prirodnih i stečenih vrednosti, biodiverziteta i sprovodi mere od interesa za lokalno stanovništvo, u skladu sa raspoloživim potencijalima. Prirodne i kulturne vrednosti prostora i specifičnosti tradicionalnog načina života i ekonomije lokalnog stanovništva osnova su razvoja savremenih metoda širenja svesti o nasleđenim vrednostima, potrebi njihove zaštite.

Koa što smo istakli simbol rezervata je Beloglavi sup (*Gyps Fulvus*) retka vrsta orla - lešinara. Ova vrsta je ranije naseljavala šire područje zapadne Srbije, da bi sredinom 20.veka, usled ubrzane industrijalizacije, napustila sva staništa u zemlji. Samo zahvaljujući radu Rezervata Uvac, uz značajnu pomoć domaćih i inostranih organa vlasti i nevladinih organizacija, uspelo je ponovno naseljavanje (reintrodukcija) beloglavog supa u Rezervatu.

Beloglavi sup (*Gyps Fulvus*)

Populacija beloglavog supa je u periodu od 1990.godine povećana sa svega desetak jedinki na današnjih 110-115 gnezdećih parova i preko 500 jedinki, čime je znatno ublažena pretnja njegovog izumiranja. Rekordan porast populacije je doprineo da ovaj rezervat postane regionalni centar, jedna od najvećih kolonija ove vrste u Evropi, iz koje se rekolonizacijom mogu naseljavati i druga prirodna staništa u Srbiji i šire na Balkanu. Ključni poslovi su stalna prihrana beloglavog supa i crnog lešinara; nastavak rada postojećeg hranilišta Manastirina, uz dodatne mere uređenja i stvaranje uslova za efikasan elektronski/daljinski video nadzor, postavljanje kućice u blizini hranilišta koja bi služila kao baza za monitoring i promociju zaštite beloglavih

supova; rad hranilišta/hranilice za medvede. Posebna pažnja se usmerava na zaštitu gnezda i mladunaca - pojačan čuvarski nadzor u vreme gnežđenja, izleganja i poletanja mladunaca; stalni monitoring kolonije zajedno sa stručnim službama nadležnih institucija. Prema informacijama Društva, nastavljene su aktivnosti na izradi registra biljnih i životinjskih vrsta u saradnji sa Zavodom za zaštitu prirode Srbije, koja je oblikovan kao elektronska baza odataka, sa projektovanim setom podataka/atributa o merodavnim obeležjima vrsta i populacija od značaja za praćenje i prikaz stanja i donošenje odluka o zaštiti i održivom razvoju. Primarni zadatak Društva staraoca nad rezervatom je i zaštita i unapređenje ovog prirodnog dobra od izuzetnog značaja. U tom smislu Društvo razmatra naznačajnije rizike koje se odnose na mogućnosti pojave akcidenata koji bi ugrozili prirodnu i kulturnu, odnosno nasleđenu i stečenu baštinu.

Na osnovu navedenog iznosimo da je Banka nastavila da progresivno primenjuje principe Globalnog odgovora koje se odnose na životnu sredinu.

Borba protiv korupcije

10. princip Globalnog dogovora:

Kompanije treba da se bore protiv korupcije na svakom
uključujući iznuđivanje i podmićivanje

Antikorupcijski program Alta banke Beograd, aktivne članice Globalnog dogovora, ne podrazumeva samo formalno zalaganje za borbu protiv korupcije, odnosno nultu toleranciju prema korupciji. Ovaj program uključuje i konkretne mere-aktivnosti kojima se omogućava efikasnija primena dokumenata posvećenih borbi protiv korupcije, ciljeva održivog razvoja (posebno cilj: 16) i naše pozicioniranje kao lidera u borbi protiv korupcije u okviru nacionalne mreže Globalnog dogovora.

1. Imajući u vidu složenost ove društvene pojave, uvodno ističemo teorijsko i normativno određene ove neetičke pojave. Etika spada u nauke koje ljudski rad i ponašanje proučavaju i oblikuju, dajući mu oblik sistematskog i sveobuhvatnog znanja. Etika ne stvara moral, jer je već sadržan u ljudskom radu i ponašanju. Moral je oblik ljudske prakse, oblik praktičnog odnosa čoveka prema svetu. Izražava se u vrednosnom procenjivanju ljudskih postupaka- htenja. U mnogim državama moralna kriza se izražava kroz rasprostranjenu korupciju (pravna i moralna anomalija). Korupcija narušava temeljne vrednosti društvenih odnosa svakog društva, jer ugrožava vladavinu prava, poverenje u javne institucije i državu, a time i pravednost, poštenje, ravnopravnost i sigurnost građana. Tranzicija će se sprovesti na fer i inkluzivan način. Najranjivije grupe su najviše izložene štetnim efektima klimatskih promena i degradacije životne sredine. Brojni faktori utiču na pojavu korupcije: kao što su: nivo razvoja demokratije i opravne države, demokratska kultura, partokratija, ekonomski interesi, nivo stabilnosti institucija, društveni moral i dr.

Ova patološka pojava je prisutnija u društvima, koji su u procesu sistemske transformacije kada se narušava već uspostavljen sistem vrednosti, a još nema jedinstvenog okvira za borbu protiv korupcije. Globalizacija i tranzicija stvaraju uslove za sve prisutniju koruptivnu praksu.

Najčešći oblik korupcije je u javnoj sferi. Definiše se kao pojava kod koje se uz pomoć obećanja, odnosno nuđenja novca ili drugih koristi, navodi druga osoba koja ima neku odgovornost ili vlast, da deluje protiv svojih prava, obaveza i dužnosti. Korupcija u javnoj sferi ugrožava različite društvene odnose, javne poslove i privatne postupke, odlučivanje o javnim nabavkama i konkursima, plaćanje poreza, carina i drugih obaveza i dr. Umesto da postupaju u opštem interesu, u skladu sa zakonima i propisima koji odgovaraju odgovarajućim moralnim principima, javni službenik postupa mimo zakona i propisa, u vlastitom interesu. Svaka koruptivna aktivnost u javnoj sferi uključuje uvek dve strane - nepoštenog službenika i nesavesnog građanina. Pored korupcije na području javnih poslova, postoji i korupciju u tzv. privatnoj sferi, gdje se država ne pojavljuje kao jedna od strana, npr. u proizvodnim, uslužnim delatnostima, trgovini i dr.

Najprihvaćeniju definiciju korupcije dala je međunarodna nevladina organizacija Transparency International: „Korupcija je zloupotreba poverene moći u vlastitu korist“. Tu definiciju prihvatila je i Svetska banka koja definiše korupciju kao zloupotrebu javne službe u svrhu sticanja lične koristi. Korupcija se može definisati na nekoliko različitih načina. Sveobuhvatnu definiciju korupcije je izneo Vito Tanci. Prema njemu, korupcija postoji ukoliko dođe do namernog narušavanja principa nepristrasnosti pri donošenju odluka u cilju prisvajanja neke pogodnosti. Može se zaključiti da postoje dva potrebna uslova da narušavanje nepristrasnosti. Prvo, potrebno je da postoji namera. Drugo, potrebno je da se kao posledica navedene nepristrasnosti jeste prisvajanje neke pogodnosti, odnosno sticanje lične koristi.

Korupcija stavlja u odnos dve strane: onoga koji potkupljuje i onoga koji je potkupljen. Potkupljeni je svaka osoba, koja na protivzakonit način raspolaže nekim ovlašćenjima, dok je onaj koji potkupljuje osoba, koja ima sredstava ili način da bespravno kupi ili dobije neko pravo, dozvolu ili povlašćen položaj. Pranje „prljavog novca“ nije samo po sebi korupcija, ali „prljav“ novac često dolazi kao rezultat korupcije. Savremeni sistem borbe protiv korupcije je u uvek usklađen sa sistemom borbe protiv pranja novca, uključujući i njegove preventivne odrednice.

Posledice korupcije su mogu uslovno podeliti u tri osnovne grupe: političke, privredne i društvene. Privredne (ekonomske) posledice su brojne. Korupcija sprečava sigurno i racionalno investiranje, ograničava ekonomski razvoj, trgovinu i dr. Korupcija dovodi do neracionalnog i rasipničkog korišćenja javnih sredstava; podstiče „sivu“ ekonomiju, te smanjuje poreske izvore. Na makroekonomskom planu, korupcija dovodi do gubitaka javnog, državnog, tj. budžetskog novca kroz preskupu potrošnju (skupe koncesije, skupa oprema, nerazuman ili preteran uvoz) i kroz olako zaduživanje na teret budućih naraštaja. U društvenom smislu, korupcija povećava siromaštvo. Ona najviše pogađa upravo najslabije i nezaštićene. Korupcija stvara i povećava nejednakost građana u svakodnevnom životu. Korupcija sputava uspostavljanje preduzetničke klime i političke kulture, rastače moral i tradicionalne vrednosti kao temelj svakog stabilnog društva i vodi društvo u siromaštvo i propadanje. Zbog toga korupcija obeshrabruje stvaralaštvo i preduzetništvo.

Navodimo da je korupcija je patološka društvena pojava i bezbednosni problem koji ugrožava socijalnu stabilnost društva i pravne temelje sistema država u kojima egzistira, kao i same temelje sistema vrednosti društva, zbog čega se gubi poverenje građana u institucije sistema i uopšte funkcionisanje državnih organa i same pravne države. Destabilizacija svih

struktura sistema ugrožava ostvarivanje osnovnih prava čoveka, posebno principa zakonitosti, jednakosti i ravnopravnosti. U društvima sa visokom korupcijom, prioritet predstavlja preraspodela postojeće vrednosti, odnosno redistribucija blagostanja, a ne stvaranje nove vrednosti i uvećavanje društvenog blagostanja. Ovakva društva nemaju perspektivu, niti se može govoriti o održivosti, socijalnoj i ekonomskoj koheziji, poštovanju pravne države, odgovornom poslovanju, dostojanstvu rada i dr.

2. Imajući u vidu da je korupcija složen društveni fenomen, zahtevaju se različiti mehanizmi u borbi protiv ovog fenomena. Međunarodno priznati standard je sveobuhvatan i uravnotežen pristup borbi protiv korupcije. Efektivno suprotstavljanje korupciji zahteva usaglašene i aktivnosti javne sfere, poslovne sfere i građana. Osnovne aktivnosti se vezuju za oblikovanje odgovarajućeg normativnog i institucionalnog okvira – odnosno oblikovanje koherentne antikorupcijske infrastrukture.

U normativnom smislu na međunarodnom nivou, jedan od najkonkretnijih oblika borbe protiv korupcije je onaj koji obavezuje države potpisnice, a to su bilateralne i multilateralne konvencije. Izdajamo Konvenciju organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD) koja kriminalizuje „aktivnu“ korupciju javnih službenika u međunarodnim trgovačkim transakcijama, posebno u cilju dobijanja ugovora, tj. ugovaranju poslova.

Od ključnog značaja za uspostavljanje globalnog normativnog okvira borbe protiv korupcije je UN Konvencija za borbu protiv korupcije. S obzirom na sveobuhvatnost i složenost mera za borbu protiv korupcije, Konvencija UN o borbi protiv korupcije poziva države potpisnice da pripreme i sprovedu niz mera i preventivnih politika protiv korupcije i da izrade sveobuhvatan strateški okvir za borbu protiv korupcije. Odredbe Konvencije podstiču države na kreiranje delotvorne antikorupcijske politike u kojoj će uzeti učešća različiti subjekti, uključujući i poslovni sektor i civilno društvo. Neophodnost delotvornog i sveobuhvatnog suprotstavljanja korupciji zahteva usklađene napore i aktivnosti vlasti i građana, kao i svakog pojedinog sektora javne sfere, privatnog sektora i civilnog društva. Potrebno je da borba protiv korupcije postane deo široko prihvaćenog sistema mera i aktivnosti za njeno suzbijanje. Uspeh u borbi protiv korupcije ne zavisi samo od javnih institucija, već i od većeg broja činilaca, i to je proces koji ima stalni karakter. Operacionalizacija borbe protiv korupcije uključila je više faza: dijagnostifikovanje pojava korupcije i mita; normiranje kroz set imperativnih propisa, ali i širenja kulture odgovornog biznisa, institucionalizaciju na svim nivoima vlasti, sankcionisanje, edukaciju i informisanje, monitoring i evaluaciju rezultata borbe protiv korupcije. Takodje je potrebno vraćanje poverenja u institucije, obezbeđenje intenzivnog javnog dijaloga svih struktura društva, osnaživanje moralne i pravne odgovornosti i osnaživanje etike u poslovanju i principa KDO u cilju oblikovanju koherentnog institucionalnog i normativnog okvira za borbu protiv korupcije.

Podsećamo da se, na osnovu Ugovora o EU, zajednica država zasniva na načelima ljudskog dostojanstva, slobode, demokratije, jednakosti, vladavine prava i poštovanja ljudskih prava. Načela su zajednička svim državama članicama i potrebno je da ih ispunjavaju i države kandidati za članstvo. U skladu sa primarnim pravom Unije, uspostavlja se područje slobode, bezbednosti i pravde. Politike EU u oblasti pravosuđa i osnovnih prava imaju za cilj očuvanje i dalji razvoj Unije kao prostora slobode, bezbednosti i pravde. Načela vladavine prava i prava na

pravično suđenje su garantovana Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i Poveljom o osnovnim pravima Evropske unije. Pravosuđe treba bude nezavisno i nepristrasno. Neophodno je da postoje zakonske garancije za pravično suđenje. Pored navedenog, države članice moraju na delotvoran način da se bore protiv korupcije jer ona predstavlja pretnju stabilnosti demokratskim institucijama i vladavini prava. Unija je donela niz obavezujućih sekundarnih pravnih izvora u određenim oblastima, naročito u polju javnih nabavki, ugovora o javnim radovima i reviziji, čiji su standardi obavezujući za države-članice, a koje treba uneti i implementirati i od strane državama-kandidata za članstvo u Evropskoj uniji.

Posebno treba pomenuti Antikorupcijske politike EU kojima se teži uspostavljanju jedinstvenog evropskog pristupa u borbi protiv korupcije u različitim oblastima, kao što su međunarodna trgovina i konkurencija, evropski rashodi van EU, resursi EU i razvojna saradnja.

3..Pojedina pregovaračka poglavlja između EU i Republike Srbije, naročito ona koje se odnosi na javne nabavke i pravosuđe, vladavinu prava i osnovna prava (Poglavlje 5 – Javne nabavke, Poglavlje 23 – Pravosuđe i osnovna prava i Poglavlje 24 – Pravda, sloboda i bezbednost) obuhvataju i borbu protiv korupcije i primenu evropskih standarda u ovoj oblasti.

U skladu sa zahtevima integracionog procesa, Republika Srbija nastavila da kreirala društveni ambijent za borbu protiv korupcije u svim oblicima. Važan aspekt borbe protiv korupcije bio je njeno sankcionisanje i uspostavljanje mehanizama za prevenciju ove društveno štetne pojave. Jedan od mehanizama je normiranje, odnosno usvajanje različitih normativnih akata međunarodnog ili unutrašnjeg karaktera, uključujući i kodekse o profesionalnom ponašanju, etičkom upravljanju i dr. kojima se definiše korupcija (definicije, pojavni oblici i dr.) i borba protiv korupcije u svim segmentima. Teži se oblikovanju odgovarajućeg normativnog okvira koji treba da podstakne saradnju javnog i privatnog sektora i obezbedi viši nivo transparentnosti institucija u čijoj nadležnosti je saradnja sa privatnim sektorom. S tim u vezi promoviše i primena etičkih načela u poslovanju privrednih subjekata, koji su dobrovoljnog karaktera.

Sistemske pristup u borbi protiv korupcije obuhvata više segmenata: Na legislativnom nivou – adekvatno sprovođenje postojećeg zakonskog okvira i izmene zakonskog okvira u slučajevima kada je neophodna harmonizacija domaćeg zakonodavstva sa pravom EU, odnosno odgovarajućim međunarodnim standardima i obavezama. Na institucionalnom nivou, uključuje jačanje kapaciteta institucija kako bi se obezbedila efikasna primena zakona. Od izuzetne važnosti je jačanje institucija koje bi trebalo da budu stub nezavisnosti u demokratskom okruženju. Treći aspekt se odnosi na prevenciju, edukaciju i obuku javnosti, zaposlenih u dr. u cilju jačanja transparentnosti i odgovornosti.

Prema Pregovaračkom okviru, Komisija je dužna da uredno obaveštava o stanju napredovanja pregovora po poglavljima „Pravosuđe i osnovna prava“ (poglavlje 23) i „Pravda, sloboda i bezbednost“ (poglavlje 24). Komisija priprema izveštaje o napretku Srbije u sprovođenju Akcionih planova za poglavlja 23 i 24. Prema aktuelnom izveštaju, Komisija konstatuje određeni napredak u oblikovanju normativnog-institucionalnog okvira borbe protiv korupcije na svim nivoima. Srbija je ratifikovala sve važnije međunarodne instrumente za borbu protiv korupcije- Konvenciju UN protiv korupcije, konvencije Saveta Evrope.

EK je konstatovala da u je u značajnom delu domaće zakonodvstvo usklađeno sa evropskim pravnim tekovinama i relevantnim međunarodnim standardima u domenu borbe protiv

korupcije. Normativni okvir prevencije korupcije u Republici Srbiji čine: Zakon o finansiranju političkih aktivnosti, Zakon o Agenciji za borbu protiv korupcije; Zakon o slobodnom pristupu informacijama od značaja Zakon o privatizaciji, Zakon o zaštiti uzbunjivača, Zakon o lobiranju, Zakon o Državnoj revizorskoj instituciji. Najvažnija tela koja čine institucionalni okvir u ovoj materiji su: Savet za borbu protiv korupcije, Agencija za borbu protiv korupcije, Poverenik za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti kao i Državna revizorska institucija. Ključna pitanja prevencije korupcije su: sukob interesa, finansiranje političkih aktivnosti, proces lobiranja, pristup informacijama, javne nabavke, zaštita uzbunjivača i profesionalizacija i integritet državne uprave. Srbija je usvojila izmene Krivičnog zakonika u delu koji se odnosi na privredni kriminalitet posebno „zloupotrebe položaja odgovornog lica“). U izveštaju se konstatuje da još nije uspostavljen efikasan mehanizam za koordinaciju prevencije. Broj okončanih predmeta visoke korupcije je smanjen u poređenju sa prethodnim godinama. Srbija treba da pojača napore i rad na sprečavanju i suzbijanju korupcije.

U tom smislu aktuelan je projekat projekat „Prevencija i borba protiv korupcije“ kako bi podržala Srbiju u borbi protiv korupcije. Projektni tim Evropske komisije sa sarađuje sa – Ministarstvom pravde Republike Srbije i Republičkim javnim tužilaštvom Republike Srbije. Projektne aktivnosti usmerene su na: dalji *razvoj i primenu mehanizama* na kojima se zasniva sprovođenje Zakona o borbi protiv korupcije, Akcionog plana i Akcionog plana za Poglavlje 23.

U borbi protiv korupcije od važnosti je da naša zemlja stalno ostvaruje rezultate, da istrage rezultiraju presudama i da se procesuiraju "korupcija na visokom nivou". Od važnosti je prevencija korupcije, a u okviru toga bitno mesto će imati i sprečavanje sukoba interesa, finansiranje političkih partija, postupak javnih nabavki i druga pitanja povezana sa problemom zloupotrebe političkog uticaja. U pogledu pravodusuđa, koje ima najznačajniju ulogu u sprovođenju borbe protiv korupcije, u Izveštaju EK se navodi dostignut određeni nivo pripremljenosti, ali da je neophodno osnaživanje svih pravosudnih struktura (sudstva, tužilaštva), uz primedbe na sporost pravosuđa, kao i veliki broj nerešenih predmeta.

Borba protiv korupcije je uslov za obezbeđivanje ambijenta u kojem će korporativna održivost biti u funkciji primene Nove razvojne agende 2030. Prema cilju 16. Agende, demokratija i stabilne institucije su u središtu oblikovanja otvorenog, demokratskog društva. Poštovanje prava i efikasno upravljanje koje počiva na vladavini prava su bitni su katalizatori održivog razvoja. Navedeno uključuje sledeće : promovisanje vladavine prava na nacionalnom i međunarodnom nivou i jednak pristup pravdi, značajno smanjenje nezakonitih tokove novca i oružja, poboljšanje borbe protiv svih oblika organizovanog kriminala, kao i značajno smanjenje korupcije i podmićivanje u svim njihovim pojavnim oblicima.

Države potpisnice Agende su dužne da razviju delotvorne, odgovorne i transparentne institucije na svim nivoima, ali i da obezbede odgovorno, inkluzivno, participativno i reprezentativno donošenje odluka na svim nivoima. Za dalji napredak u borbi protiv korupcije u RS nužna je sinhronizovana primena zahteva proisteklih iz pregovoračke agende o pristupanju EU i Agende 2030.

4. Na globalnom nivou je sve više prisutna i korupcija u poslovnoj sferi, jer se pojedine kompanije primarno vode kriterijumom profitabilnosti svoje poslovne delatnosti, a zanemaruje etičke vrednosti u svom poslovanju. Korupcija je društveno patološka pojava, koja na globalnom nivou predstavlja prepreku razvoju privrede. Korupcija utiče na smanjivanje konkurentnosti, onemogućavanje tokova robne trgovine, te dovodi do rastakanja nacionalne ekonomije. Na mikro nivou korupcija utiče na smanjivanje dobiti privrednih subjekata i na druge ključne indikatore. Međunarodna trgovačka komora iz Pariza je prva svetska poslovna organizacija koja je donela pravila za borbu protiv korupcije još 1977.godine.

Prema više dokumenata obavezujućeg ili neobavezujućeg karaktera, DOP je alat za održivi razvoj, kao i za efikasnu borbu protiv korupcije, čije su posledice propadanje države, kršenje ljudskih prava, degradacija životne sredine. Konkretni instrumenti za borbu protiv korupcije su 10. princip Globalnog dogovora (nefinansijsko izveštavanje) koje je 2017.godine obavezan za velike kompanije u EU, ISO norme i OECD-ove smernice za multinacionalne kompanije.

Antikorupcijski program naše Banke ne znači formalno zalaganje za borbu protiv korupcije, odnosno nultu toleranciju prema korupciji, već uključuje i konkretne mere-aktivnosti kojima se omogućava efikasnija primena dokumenata posvećenih borbi protiv korupcije. Integritet i etičnost, poštovanje normativnog okvira, promocija vrednosti iznad normativnog okvira koje su rezultat primene principa društveno odgovornog poslovanja, kreiranje novih proizvoda koji implementiraju te vrednosti i etičke standarde - naša su strateška i konkretna orijentacija. Za banku je suština poslovne etike očuvanje i unapređivanje integriteta bankarske profesije, dostojanstva, objektivnosti, nepristrasnosti, odgovornosti, kredibiliteta, efikasnosti, transparentnosti (otvorenosti) i delovanja ličnim primerom u vršenju profesije.

Cenimo da se ovim pristupom može održati naša konkurentna i respektabilna pozicija u domaćem i regionalnom bankarskom sektoru i reputacija institucije koja je uvažena kod poslovnih partnera i klijenata jer poštuje etičke principe i standarde odgovornog biznisa. Banka je među liderima u promociji 10. principa Globalnog odgovora u okviru nacionalne mreže ove vodeće svetske neprofitne organizacije koja promovise korporativnu društvenu odgovornost i održiv razvoj. Aktivan-liderski status u Globalnom dogovoru, sa progresivnim unapređenjem prakse i procedura na polju društveno odgovornog poslovanja kao integralnog dela modernog etičkog biznisa, podrazumeva stalnu aktivnu podršku aktivnostima i inicijativama ove mreže na lokalnom, nacionalnom, regionalnom i globalnom planu. Ovim se doprinosi unapređenju politika i korporativne prakse u oblikovanju održivog institucionalnog i normativnog antikorupcijskog okruženja.

Banka pruži maksimalan doprinos eliminisanju odnosno minimiziranju korupcije, koja ima krajnje negativan uticaj, kako na političku, tako i na ekonomsku sferu društva. Uvereni smo da održivu i konkurentnu poziciju Banke na tržištu određuje i pozitivan odnos prema društveno odgovornom poslovanju, odnosno zdravom biznisu, uz ciljnu 0 tolerancije prema koruptivnom ponašanju na svim nivoima. banka je pruža maksimalan doprinos eliminisanju odnosno minimiziranju korupcije, koja ima krajnje negativan uticaj, kako na političku, tako i na ekonomsku sferu društva.. Borbi protiv korupcije pristupamo integralno, proaktivno, transparentno. Integritet i etičnost, poštovanje normativnog okvira, promocija vrednosti iznad normativnog okvira koje su

rezultat primene principa DOP, kreiranje novih proizvoda koji implementiraju te vrednosti i etičke standarde - naša su strateška i konkretna orijentacija. Za banku je suština poslovne etike očuvanje i unapređivanje integriteta bankarske profesije, dostojanstva, objektivnosti, nepristrasnosti, odgovornosti, kredibiliteta, efikasnosti, transparentnosti i delovanja ličnim primerom u vršenju profesije.

Antikorupcijski programi ne zapostavlja ni jedan segment antikoruptivnog delovanja svih struktura Banke. Kao što je poznato, Banka je bila prvi potpisnik Deklaracije o borbi protiv korupcije među članicama nacionalne mreže. Posvećenost principima KDO i poslovne etike je uslov za zdravo i konkurentno pozicioniranje privrednih subjekata realnog i finansijskog sektora.

Aktivnim pristupom doprinosimo unapređenju politika i korporativne prakse u oblasti DOP/etičkog biznisa. Na ovaj način, poslovni subjekti postaju potencijalni partneri u ostvarivanju aktuelne platforme korporativne održivosti koja je u funkciji u ostvarivanja nove razvojne agende UN 2030.

Imajući u vidu naše ukupne aktivnosti na polju borbe protiv korupcije, koje su podstaknute našim angažovanjem u mreži Globalnog dogovora i kreativnim pristupom u primeni navedenog principa DOP, nastavili smo da potvrđujemo leadersku poziciju među članicama mreže. Potvrđujemo našu opredeljenost i javno zalaganje za kulturu integriteta i striktnu usklađenost sa relevantnim propisima, uključujući i antikorupcijske propise domaćeg ili međunarodno-pravnog karaktera. Važan segment ovog programa je Kodeksa korporativnog upravljanja i Kodeks profesionalnog ponašanja zaposlenih Banke. Program je osnova naše politike promocije principa KDO i novih ciljeva održivog razvoja.

a) Prvi dokument je Kodeks korporativnog upravljanja. Banka promoviše moderan i evolutivan koncept korporativnog upravljanja koji obuhvata strukture i proces za vođenje i kontrolu privrednih društava. Korporativno upravljanje predstavlja skup pravila koja uređuju kako se upravlja, kako se kontrolišu organi upravljanja, odnos organa upravljanja, akcionara, klijenata i svih zainteresovanih grupa (stejkholdera).

Izvori za uspostavljanje modernog koncepta korporativnog upravljanja su prvenstveno zakonski i podzakonski propisi, kombinacija modela regulacije i samoregulacije, uključujući i međunarodne standarde korporativnog upravljanja, kodekse korporativnog upravljanja različitih asocijacija (tz.među pravo). Promovišemo moderan koncept korporativnog upravljanja kojima se potvrđuju nepristrasnost (zaštita prava akcionara i jednak–ravnopravan tretman akcionara i dr.), poštovanje prava nosilaca interesa, poštovanje transparentnosti u poslovanju i odgovornost. Korporativno upravljanje se sagledava u korelativnom odnosu sa principima korporativne društvene odgovornosti, poslovnom etikom i konceptom održivog razvoja, uz evaluaciju kvaliteta i prakse korporativnog upravljanja. Na taj način izgrađujemo novu kulturu poslovanja i upravljanja, koji je u osnovi našeg identiteta kao moderne tržišno respektabilne i društveno odgovorne finansijske institucije.

Banka koji je doprinosi uspostavljanju ovakvog dinamičnog koncepta korporativnog upravljanja. Kodeks korporativnog upravljanja Banke je usvojen juna 2016. godine kao autonomni inoviran krovni interni dokument, koji uređuje materiju korporativnog upravljanja i

usklađen je sa izmenama i dopunama imperativnih normi koji regulišu materiju korporativnog upravljanja. Ključna je odredba imperativnog karaktera, koja je osnovni razlog za usvajanje novog Kodeksa korporativnog upravljanja Banke je član 368. Zakona o privrednim društvima. Prema ovoj odredbi, Izjava o primeni kodeksa korporativnog upravljanja je obavezni sastavni deo godišnjeg izveštaja o poslovanju javnog akcionarskog društva. Izjava treba sadržati obaveštenje o kodeksu korporativnog upravljanja koji društvo primenjuje, kao i mesto na kojem je njegov tekst javno dostupan, sva bitna obaveštenja o praksi korporativnog upravljanja koje društvo sprovodi, a posebno one koje nisu izričito propisane zakonom; odstupanja od pravila kodeksa korporativnog upravljanja ako takva odstupanja postoje i obrazloženje za ta odstupanja.

Kodeks korporativnog upravljanja Banke je oblikovan po ugledu na Kodeks korporativnog upravljanja PKS od 2012.godine. Stipulacija pojedinih odredbi Kodeksa korporativnog upravljanja Banke je konkretizacija i osnaženje principa i preporuka iz Kodeksa PKS, koji se odnose na javna akcionarska društva sa potvrđenom praksom korporativnog upravljanja. Značaj Kodeksa korporativnog upravljanja PKS, (uključujući i Kodeks Beogradske berze) je da objedinjava opšta pravila, preporuke i smernice koje se odnose na dobru praksu korporativnog upravljanja društava kapitala u Republici Srbiji, a proistekli su iz zakonskih i podzakonskih normi i oslanjaju se na set savremenih međunarodnih standarda- principa korporativnog upravljanja (primarno principi OECD od 2004.godine).

Iako nema obavezujuću snagu, Kodeks korporativnog upravljanja PKS predstavlja okvir za razvoj dobre prakse korporativnog upravljanja u okviru društava kapitala u Republici Srbiji i prilagodjen je profilima i specifičnost konkretnog privrednog društva, imajući u vidu njegovu organizaciju i iskustva na polju korporativnog upravljanja. Opšti cilj Kodeksa korporativnog upravljanja PKS je unapređenje sistema korporativnog upravljanja u društvima kapitala u RS. Korporativno upravljanje treba da stimuliše priliv ljudskog i finansijskog kapitala, efikasnije poslovanje i dugoročni održivi razvoj, uz poštovanje interesa vlasnika kapitala i drugih zainteresovanih grupa. Direktne koristi za privredna društva su bolji učinak, lakši pristup tržištima kapitala, bolja reputacija, povoljniji uslovi za prikupljanje novog kapitala.

Cilj Kodeksa korporativnog upravljanja naše Banke je uspostavljanje visokih standarda u oblasti korporativnog upravljanja, što treba da omogući jačanje poverenja akcionara i investitora u Banku, kao preduslov obezbeđenja dugoročnog i stabilnog razvoja uz negovanje reputacije Banke kao uspešne poslovne finansijske institucije. Kodeksom se potvrđuje da Banka poštuje zakonske i podzakonske propise, standarde dobre poslovne prakse i interna akta Banke. Osnovni princip u poslovanju je poštenje. U cilju dosledne primene principa poštenja i fer odnosa prema klijentima, teži se da klijentima budu dostupne tačne i nedvosmislene informacije u vezi sa proizvodima-uslugama Banke. U procesu kreiranja novih proizvoda i usluga, a u cilju obezbeđenja fer i poštenog odnosa prema klijentima, Banka se rukovodi se idejom nedvosmislenosti i transparentnosti. Kodeks se sagledava kao instrument razvijanja poverenja i podrške pravima akcionara i klijenata Banke i podrška stabilnosti Banke. Primena i praćenje najviših standarda u na polju kvalitetnog korporativnog upravljanja je stalan evolutivan proces (rast, razvoj i promene).

Kodeks korporativnog upravljanja je instrument razvijanja poverenja i podrške pravima akcionara i klijenata Banke i podrška stabilnosti Banke. Primena i praćenje najviših standarda u

oblasti kvalitetnog korporativnog upravljanja je trajan proces koji podložen stalnom razmatranju i poboljšanju. Članovima 3. i 4. Kodeksa korporativnog upravljanja Banke se dopunjuju zakonska i interna pravila koja regulišu prava akcionara i rad Skupštine, čime se osnažuje ovaj bitan segment savremenog korporativnog upravljanja. Banka garantuje svim akcionarima ostvarivanje njihovih imovinskih i neimovinskih prava utvrđenih zakonom, Ugovorom o osnivanju i Statutom. Akcionarima se garantuje ravnopravan i jednak tretman. Banka ima i obavezu da akcionare obavesti o terminu, mestu i dnevnom redu Skupštine, odnosno pitanjima koja će biti predmet odlučivanja i dr. Našim Kodeksom korporativnog upravljanja se dopunjuju interna pravila koja se odnose na ostvarivanje potrebnih uslova za učešće akcionara u radu Skupštine. Sednice Skupštine se, po pravilu, održavaju u sedištu Banke, zakazuju se u rokovima predviđenim Zakonom, kako bi se akcionarima omogućilo dovoljno vremena da se upoznaju sa dnevnim redom i materijalima koji su predmet razmatranja i odlučivanja. Akcionarima se dostavlja materijal koji sadrži potpune i sveobuhvatne informacije i obrazloženja svih predloženih rešenja o pitanjima dnevnog reda i dr. Vanredne skupštine se samo sazivaju po potrebi ili kada je to predviđeno Zakonom, odnosno Statutom.

U Kodeksu se precizno navode nadležnosti UO i IO Banke i posebno ističe obaveza članova organa upravljanja da javni interes ne podrede privatnom. Dužni su da se pridržavaju propisa, da odgovorno vrše funkcije, da izbegavaju stvaranje odnosa zavisnosti prema licu koje bi moglo da utiče na njegovu nepristrasnost u vršenju javne funkcije i da ne koriste funkciju za sticanje bilo kakve koristi ili pogodnosti. Dužni su da postupaju savesno i lojalno prema Banci, da ne koriste njenu imovinu u ličnom interesu, da ne koriste povlašćene informacije u ličnom interesu i za lično bogaćenje i ne koriste poslovne mogućnosti Banke za svoje lične potrebe. Član Upravnog odbora Banke u roku od mesec dana od dana stupanja na dužnost, Upravnom odboru dostavlja pismenu izjavu koja sadrži sledeće podatke: - o njegovim imovinskim pravima/ imovinskim pravima članova svoje porodice, čija tržišna vrednost prelazi 10.000 evra u din. protivvrednosti prema zvaničnom srednjem kursu na dan procene vrednosti ovih prava i - o pravnom licu u kojem on ili članovi njegove porodice učestvuje u organima upravljanja ili rukovođenja ili imaju učešće u tom pravnom licu, odnosno status ortaka ili komplementara. Kodeksom se takođe jasno precizira da član Izvršnog odbora Banke ima status javnog funkcionera u smislu Zakona o Agenciji za borbu protiv korupcije i dužan je da postupi po obavezama propisanim tim zakonom. Izvršni odbor obezbeđuje da svi zaposleni budu upoznati sa propisima i drugim aktima Banke kojima se uređuju njihove radne obaveze. IO Banke donosi potrebna akta i obezbeđuje da se svi zaposleni upoznaju sa pravima iz Zakona o zabrani zlostavljanja na radu. Izvršni odbor donosi akte kojima se obezbeđuje primena Zakona o zaštiti uzbunjivača i omogućava prijava štetnih radnji i korupcije i zaštita uzbunjivača.

Dobra praksa korporativnog upravljanja zahteva pouzdano i potpuno informisanje od strane društva putem objavljivanja relevantnih informacija čime se obezbeđuje transparentnost poslovanja. Veća transparentnosti omogućava izgradnju korporativnog ugleda u skladu sa očekivanjima društvene zajednice. Kodeksom je precizirana obaveza Banke da sve materijalno značajne podatke o svom radu i poslovanju publikuje na svojoj web stranici. Razvijajući princip transparentnosti, Banka potvrđuje svoju reputaciju modernog dinamičnog tržišno

respektabilnog poslovnog subjekta, sa dobrom praksom korporativnog upravljanja, čime doprinosimo razvoju poverenja i unapređenju odnosa sa zainteresovanim grupama, odnosno većoj prepoznatljivosti i pozicioniranosti u društvenom okruženju.

b) Drugi krovni dokument naše jedinstvenog Antikorupcijskog programa je Kodeks profesionalnog ponašanja zaposlenih banke. Ovim kodeksom se utvrđuje skup etičkih principa i pravila profesionalnog bankarskog ponašanja kojima su svi zaposleni dužni da rukovode. Sve navedeno je u cilju očuvanja poslovne i moralne odgovornosti zaposlenih, njihove međusobne saradnje i odnosa sa klijentima, kao i radi i održavanja visokih standarda u bankarskom poslovanju.

Kodeks predstavlja dopunu odredaba više imperativnih propisa koji regulišu poslovanje Banke. Kodeks treba da doprinese očuvanju reputacije Banke kao renomirane profesionalne institucije, koja uspešno realizuje definisane ciljeve poslovanja, ali i održavanju i uvećavanju finansijskog potencijala Banke. Banka je prihvatila da primenjuje Kodeks profesionalnog bankarskog ponašanja donet od strane Udruženja banaka Srbije, kojim su definisani opšti principi i norme profesionalnog bankarskog ponašanja za zaposlene u bankama i za njihove poslovne odnose sa klijentima, sa ciljem upoznavanja klijenata sa minimumom standarda dobre bankarske prakse. Kodeksom se definišu načela koja obavezuju sve zaposlene a sve u cilju obezbeđenja poštovanje najviših standarda poslovnog ponašanja, posvećenosti poslovima i lojalnost u njihovom obavljanju; izbegavanja nastajanja sukoba interesa; sprečavanja nanošenje štete ugledu Banke; obezbeđenja zaštita podataka i informacija i poštovanja obaveze čuvanja podataka koji predstavljaju poslovnu tajnu.

Prema ovom aktu, zaposleni su obavezi da budu upoznati sa zakonima i drugim propisima, poslovnim politikama, procedurama i drugim aktima kojima se uređuje obavljanje poslova, da ih primenjuje i da se ponašaju u skladu sa njima. Zaposleni su dužni da štite imovine i interesa Banke i zaštita imovine i interesa klijenata Banke. Takodje su dužni da poslove obavljaju u okviru datih ovlašćenja, savesno, odgovorno i pošteno, s dužnom pažnjom, blagovremeno i efikasno u najboljem interesu Banke, ne dopuštajući uticaj ličnih pobuda, odnosno izbegavajući sve situacije koje bi mogle izazvati sukob interesa.

Kodeksom se uređuje obaveza zaposlenih da čuvaju poverljivost podataka i informacija koje se odnose na lične podatke, finansijsko stanje, transakcije, vlasništvo i poslovne veze klijenata Banke i dr. Ako zbog prirode posla imaju pristup takvim podacima, zaposleni ne smeju da predmetne podatke saopštavaju trećim licima, niti ih koriste protivno interesu Banke i klijenata i dr. Zaposleni je dužan da osnovna sredstva, inventar, sredstva informacione tehnologije, intelektualnu svojinu Banke i druga poverena sredstva koristi isključivo za obavljanje poslova, ekonomično i efikasno i da ih ne koristi u privatne svrhe. Obaveza zaposlenog je poslove obavljati tako da interes Banke ne podredi privatnom interesu, niti da među njima izazove sukob kao i da vodi računa o mogućnosti nastanka sukoba interesa. Sukob interesa postoji kada zaposleni ima privatni interes koji utiče ili može da utiče na nepristrasno i objektivno obavljanje njegovih poslova. U skladu sa ovim Kodeksom, članovi Kreditnog odbora i Izvršnog odbora su dužni da kada odlučuju o pitanjima iz svoje nadležnosti, odnosno kod donošenja odluka o odobravanju kredita,

vode računa da njihovi lični interesi ne dolaze u sukob sa interesima Banke, odnosno da se rukovode interesima Banke, poštujući zakonske propise i važeće procedure.

Kodeksom je precizirano da je zaposlenom zabranjeno da, radi pribavljanja koristi za sebe ili drugog ili nanošenja štete drugom, koristi i saopštava saznanja i informacije do kojih je došao u obavljanju poslova a koje nisu dostupne trećim licima – tzv.insajderske informacije.

U skladu članom 13. Kodeksa, zaposlenima je zabranjeno da primaju poklone u vezi sa obavljanjem poslova, izuzev protokolarnih i prigodnih poklona. Poklonom se smatraju se novac, stvari, prava ili usluge koji su izvršene bez odgovarajuće naknade, kao i svaka druga korist koja je zaposlenom data lično ili preko drugog lica ili obećana u vezi s poslovima. Kodeksom se uređuje zabrana sprečavanja uzbunjivanja i zaštita uzbunjivača. Banka je donela opšte akte kojima je regulisala postupak prijavljivanja štetnih radnji i korupcije u Banci (postupak uzbunjivanja) i kojima je zabranila stavljanja uzbunjivača, odnosno lica koje uživa zaštitu kao uzbunjivač u nepovoljniji položaj zbog uzbunjivanja.

Banka svim radno angažovanim licima dostavlja pismeno obaveštenje o pravima iz zakona koji uređuje zaštitu uzbunjivača. Saglasno Zakonu, određeno je lice ovlašćeno za prijem informacija i vođenje postupka u vezi sa uzbunjivanjem. Zaposlenom koji prijavi štetnu radnju i korupciju pruža se zaštita u skladu sa zakonom, ako uzbunjivanje izvrši na način propisan zakonom i otkrije informaciju u roku od jedne godine od dana saznanja za izvršenu radnju zbog koje vrši uzbunjivanje, a najkasnije u roku od deset godina od dana izvršenja te radnje.

Banka preduzima mere za zaštitu uzbunjivača od štetne radnje kao i neophodne mere radi obustavljanja štetne radnje i otklanjanja posledica štetne radnje. U slučaju anonimnih prijava, Banka neće preduzimati mere u cilju otkrivanja identiteta anonimnog uzbunjivača. Važno je istaći da nepostupanje po odredbama Kodeksa predstavlja povredu radne obaveze za koju zaposleni može biti odgovoran u skladu sa Zakonom o radu i Kolektivnim ugovorom. Prilikom zasnivanja radnog odnosa, Odeljenje ljudskih resursa novog zaposlenog upoznaje sa odredbama ovog kodeksa. Odeljenje kontrole usklađenosti poslovanja se stara o poštovanju odredaba ovog kodeksa. Na zahtev zaposlenih, ovo Odeljenje daje tumačenje odredaba kodeksa. Zaposleni je dužan da tu organizacionu jedinicu bez odlaganja obavesti o svakoj situaciji koja predstavlja kršenje ili mogućnost kršenja odredaba Kodeksa. Odeljenje kontrole usklađenosti poslovanja informiše zaposlene i vrši obuke koje su relevantne za primenu Kodeksa.

Od značaja je edukacija zaposlenih koje Banka o svim aspektima borbe protiv korupcije, savremenim antikorupcijskim instrumentima, preventivnog delovanja, ali i promocija principa KDO i etičkog biznisa kroz različite edukativne forme internog ili eksternog karaktera i u saradnji sa radnom grupom nacionalne mreže Globalnog dogovora za borbu protiv korupcije. U tom cilju, u saradnji sa Sekretarijatom Globalnog dogovora, nastavili smo da aktivno učestvujemo u realizaciji on line radionica o dobrim antikorupcijskim praksama i pratimo međunarodnu regulativu u delu borbu protiv korupcije, posebno u okviru poslovne sfere. Time se podstiče tranzicija prema poslovnom okruženju u kojem različiti privredni subjekti koji poštuju pravila zdrave tržišne konkurencije na nacionalnom i međunarodnom nivou.

Cilj svih navedenih aktivnosti je dostizanje visokog nivoa antikorupcijske kulture i poslovne etike, čime Banka nastoji da zadovolji standarde predviđene agendom pristupanja Evropskoj uniji i zahteve nove razvojne Agende. Takav pristup 10. principu Globalnog dogovora je pozitivan i kreativan odgovor na složene globalne i regionalne izazove, koji pored uspešnog pozicioniranja na tržištu finansijskih usluga, zahtevaju i promovisanje modela odgovornog biznisa, poslovne etike.

III EFEKTI PREDUZETIH AKTIVNOSTI NA POLJU KDO TOKOM AKTUELNOG IZVEŠTAJNOG PERIODA

-- U 12. Izveštaju o napretku Alta banke potvrđujemo dugoročnu posvećenost principima odgovornog biznisa i ciljevima održivog razvoja, kojima pristupamo integralno, progresivno, i kreativno, strateški se pozicionirajući kao konkurentna, dinamična, adaptibilna i prepoznatljiva društveno odgovorna finansijska institucija na nacionalnom nivou.

U svim fazama razvoja Banke, a posebno u novoj dinamičnoj fazi razvoja koja se vezuju za promenu u akcionarskoj strukturi kapitala Banke, odnosno prodaju državnog udela u kapitalu ke respektabilnoj finansijskoj instituciji ALTA Pay Group d. o. o., iskazujemo trajnu vrednosnu i stratešku opredeljenost prema principima društveno odgovornog poslovanja i ciljevima integralnog razvoja.

-Novi dinamizam u razvoju Banke prati progresivna integralna primena principa DOP, što je i obaveza aktivnih članica mreže Globalnog dogovora, osnažujući stratešku, razvojnu i vrednosnu orijentaciju prema modelu odgovornog biznisa i korporativne održivosti, odnosno novom konceptu tržišne konkurentnosti

- U izveštajnom periodu kojeg karakteriše globalna kriza izazvana pandemijom COVID 19, Banka je ojačala poziciju društveno odgovornog poslovnog subjekta preduzimajući sve mere i akcije kako bi se sačuvalo zdravlje zaposlenih, klijenata i svih drugih subjekata na koje utiče naše poslovanje, čime konkretno doprinosi očuvanju ekonomske i socijalne kohezije.

Savremena biznis zajednica ima posebnu odgovornost kako bi se sačuvarao nužan nivo socijalne kohezije u uslovima primene međunarodnih i nacionalnih mera u borbi protiv corona virusu. Poštujući navedeno, Banka je pružila značajnu pomoć zdravstvenom sektoru Republike Srbije u cilju nabavke opreme neophodne za borbu protiv epidemije.

- Poštujući uzajamnu povezanost novih ciljeva održivog razvoja i Agende za pristupanje EU, ukazali smo na značajnu ulogu biznis sfere u primeni strateških ciljeva RS. Inovativnim modelima primene principa KDO u svojim poslovnim aktivnostima odgovaramo na izazove nove razvojne Agende.

U sistemskom i funkcionalnom smislu, potvrđujemo naprednu fazu primene principa KDO, uz poštovanje dijaloga i saradnje za različitim internim i eksternim stejkholderima, uz podsticanje njihove vrednosne orijentacije prema korporativnoj održivosti.

- Nastavili smo da aktivno promoviramo tripartitni dijalog javne sfere, poslovnog sektora i NVO, u koordinaciji Radne grupe za nove ciljeve održivog razvoja nacionalne mreže Globalnog dogovora, odnosno nove oblike javno-privatnih partnerstava usmereni na dugoročnu promociju izabranih ciljeva održivog razvoja, korporativne održivosti i principa odgovornog biznisa. Globalna razvojna agenda UN nije isključivo razvojna platforma koja obavezuje države UN, već obavezuje i različite strukture društvene zajednice, a posebno poslovnu sferu i NVO.

- Nastavili smo da proaktivno delujemo u različitim strukturama nacionalne mreže Globalnog dogovora (Upravni odbor, radne grupe za borbu protiv korupcije, promociju KDO u bankarstvu i finansijama, nova Radne grupe za promociju ciljeva održivog razvoja i dr) u cilju ostvarivanja misije naše nacionalne mreže kao središta povezivanja subjekata iz različitih sfera oko platforme DOP i korporativne održivosti. Nacionalna mreža je postala važan činilac kreiranja novog profila poslovne zajednice RS koja je spremna da primeni Novu razvojnu agendu.

-Aktivno smo delovali u okviru UO nacionalne mreže u cilju sprovođenju Nove strategije razvoja Globalnog dogovora UN 2020. Učestvovali smo u reviziji internih akata mreža, ko i u više on line radionica posvećenih ciljevima održivog razvoja. Učestvovali smo ponovo u pripremi druge publikacije nacionalne mreže Globalnog dogovora posvećene primerima dobre poslovne primene ciljeva održivog razvoja. Uključeni smo u program Glavnog ofisa mreže posvećen novim modelima implementacije ciljeva održivog razvoja u biznis zajednici -SDG Ambitions, dokazujući naše liderstvo među aktivnim članicama .

- Kao društveno odgovorna poslovni subjekt, nastavili smo da unapređujemo sisteme podrške zaštiti ljudskih prava, posebno zaštite zdravlja i bezbednosti ljudi, kroz redovno stručno usavršavanje zaposlenih u domenu zaštite zdravlja na radu, zaštite od požara i evaluaciju znanja zaposlenih iz ove oblasti.

- Važan segment DOP je politika upravljanja ljudskim resursima. Unapređujemo svoju politiku zapošljavanja i podsticanja procesa stalnog usavršavanja zaposlenih koji doprinosi dostizanju utvrđenih strateških ciljeva. Uz redovnu evaluaciju učinka zaposlenih u skladu sa modernim standardima i politikom upravljanja ljudskim resursima, Banka je nastavila da zapošljava mlađe, visokoobrazovane ljude, od kojih se očekuje da primene nova znanja i ponude inovativna rešenja u bankarskom poslovanju i dr. Zaposleni su pratili najvećim delom on line seminare/radionice iz u oblasti platnog prometa, korporativnog bankarstva, inovativnih tehnologija i mobilnog bankarstva, unapređenja compliance funkcije, a posebno sistema borbe protiv pranja novca i finansiranja terorizma i antikorupcijskih mehanizama.

- I u prethodnom izveštajnom periodu, zaposlenima su i dalje omogućeni besplatni sistematski pregledi, kao i korišćenje usluga lekara-specijalista pod povlašćenim uslovima za zaposlene i članove njihovih porodica.

- Nastavili smo da podržavamo različite projekte lokalne zajednice, naučno-obrazovnih, kulturnih, zdravstvenih,. čiji sadržaj i rezultati odražavaju naša stremljenja ka promovisanju održivog razvoja i fundamentalnih principa Globalnog dogovora. . Podržali smo manifestaciju

„Igranka kod Vuka“ u okviru koje je organizovan konkurs za najbolje dečije likovne radove, ceneći značaj i ulogu umetnosti u celovitom razvoju deteta.

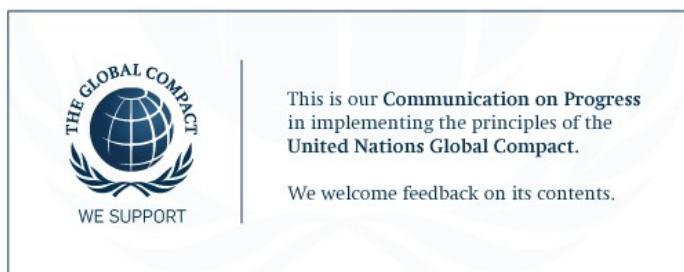
-Podržavamo projekte koje doprinose oblikovanju inkluzivnog društva, društva socijalne kohezije. Takođe smo nastavili da podržavamo akciju Saveza sportova Vračar, Beograd „Trofej Vračara - Vračar bez barijera. Ova akcija je u okviru projekta Javni prostori bez barijera za osobe sa invaliditetom“, koju sprovodi Grad Beograda već dve godine.

- I u izveštajnom periodu, središna tačka naših ukupnih aktivnosti na polju DOP je i dalje stalna podrška (uključujući i inovativne akcije) misiji i ciljevima Humanitarne fondacije „Za dečje srce“, čiji smo jedan od ključnih osnivača i donatora (oblik dugoročnog partnerstva sa neprofitnim sektorom). Fondacija je potvrdila svoju poziciju važnog subjekta koji podražava elitne zdravstvene institucije RS u sistemu zdravstvene zaštite dece i mlađe populacije.

- Tradicionalno podržavamo aktivnosti Specijalnog rezervata prirode „Rezervat Uvac“ d.o.o., Nova Varoš, doniranjem sredstava za zaštitu kolonije beloglavog supa i unapređenje zaštite ovog rezervata prirode.

- Tokom izveštajnog perioda, Banka je nastavili smo da inovativno i progresivno usmerene primenjujemo 10. princip Globalnog dogovora UN - borba protiv korupcije. Banka je lider u primeni ovog principa, a izdvaja se i naša autonomna i kreativna praksa primene celovitog i konzistentnog Antikorupcijskog programa, sa usmerenjem na preventivno delovanje i promociju nulte tolerancije na korupciju.

Poslovna i razvojna strategija Banke se zasniva se na kreativnoj vezi između naše pozicije kao uspešne, visoko rangirane finansijske organizacije i promovisanja koncepta korporativne društvene odgovornosti, odnosno održivog razvoja. Razvojnim i evolutivnim pristupom u primeni principa Globalnog dogovora i širenjem spektra aktivnosti kojima se promovišu njegovi principi, obezbeđujemo ne samo održivo konkurentno pozicioniranje Banke na tržištu bankarsko-finansijskih usluga, već i reprezentativnu poziciju u segmentu promocije principa modernog odgovornog biznisa i ciljeva održivog razvoja..

IV BUDUĆA ORIJENTACIJA I PLANIRANE AKTIVNOSTI BANKE USMERENE NA UNAPREĐENJE PRIMENE PRINCIPA KDO I ODRŽIVOG RAZVOJA (KORPORATIVNE ODRŽIVOSTI)

- U skladu sa novom razvojnom strategijom Banke koja se zasniva na procesu digitalizacije, Alta banka će nastaviti da se održivo i konkurentno pozicionira među subjektima bankarsko-finansijske sfere na nacionalnom nivou, poštujući trajnu vrednosnu opredeljenost za principe DOP, modele odgovornog poslovanja i nove ciljeve održivog razvoja.
- Banka će nastaviti da i u narednom periodu celovito primenjuje sve principe Globalnog dogovora i ciljeve održivog razvoja, uz stalno unapređenje aktivnosti i saradnje sa različitim subjektima socijalne i poslovne sfere, odnosno transsektorskih i unutarsektorskih partnerstva. Unapređenje menadžmenta u oblasti društveno odgovornog poslovanja usloviće i napredak u primeni fundamentalnih principa Globalnog odgovora UN koji se odnose na ljudska prava, radne standarde, životnu sredinu i borbu protiv korupcije, ali i progres u primeni izabranih ciljeva održivog razvoja.
- U skladu sa svojim mogućnostima i poslovnim profilom, nastavićemo da podržavamo aktivnosti i inicijative svih struktura mreže Globalnog dogovora, kao i aktivnosti i inicijative različitih subjekata, posebno neprofitnih, koje doprinose integralnoj primeni principa društveno odgovornog poslovanja, poštovanju prava na razvoj, kulturi ljudskih prava, unapređenju zdravlja i boljim uslovima lečenja, posebno mlađe populacije, poštovanju radnih i socijalnih standarda, zaštiti na radu i bezbednosnoj kulturi, ekološkoj održivosti, zdravom etičkom biznisu i poslovnoj etici, promociji antikorupcijske kulture, demokratskom društvu socijalne uključenosti, toleranciji i solidarnosti, bez koje nema otvorenog demokratskog inkluzivnog društva.
- Napredak u primeni fundamentalnih principa KDO i ciljeva održivog razvoja i leaderska pozicija među društveno-odgovornim subjektima na nacionalnom nivou, uz transparentnost u prezentaciji aktivnosti u primeni ovih principa, pratiće i progres u politici izveštavanja o svim aktivnostima Banke u oblasti društveno odgovornog poslovanja. Izveštaji o društveno odgovornom poslovanju - korporativnoj održivosti će, u narednom periodu, predstavljati sve važniji izvor evaluacije ukupnog rezultata poslovanja subjekata finansijskog/realnog sektora RS, ali i njihovog pozicioniranja kao tržišno respektabilnih i društveno odgovornih, koji principe zdravog biznisa implementiraju u svoje poslovne operacije, razvojne i strateške dokumente.
- Kao lider promocije KDO i korporativne održivosti na nacionalnom nivou, Banka će u narednom periodu nastaviti da kreira nove alate ostvarivanja ciljeva održivog razvoja iz Agende 2030, ukazujući na važnost koncepta odgovornog biznisa i korporativne održivosti kao osnova naše poslovne filosofije i moderne kulture poslovanja.

- Imajući u vidu vrednosnu i stratešku orijentaciju prema korporativnoj održivosti i progresivnoj primeni principa zdravog biznisa, kao renomirani predstavnik bankarsko-finansijske zajednice u Srbiji, Alta banka će, u narednom periodu, nastaviti da još aktivnije učestvuje u realizaciji strateških i razvojnih programa i ciljeva naše zemlje, uključujući i programe koje su usmerene na smanjenje negativnih efekata krize izazvane pandemijom COVID 19.

Vladimir Čupić
predsednik izvršnog odbora

Nikola Krdžić
član izvršnog odbora

